

Stichting
Pensioenfonds
Capgemini Nederland

Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland
Reykjavikplein 1
3543 KA Utrecht

Ingeschreven in het Handelsregister van
de Kamer van Koophandel onder nummer 41184467

Verslag over het boekjaar
1-1-2022 t/m 31-12-2022

Inhoud

	Pagina
Voorwoord	5
Meerjarenoverzicht	7
Bestuursverslag	
1. Over het fonds	9
2. Ontwikkelingen in 2022	13
3. Het (Financieel) beleid	35
4. Toekomst	45
Toezicht & verantwoording	
Verslag Raad van Toezicht	47
Reactie bestuur	52
Verslag Verantwoordingsorgaan	
Verslag Verantwoordingsorgaan	53
Reactie bestuur	57
Jaarrekening	
Balans per 31 december	60
Staat van baten en lasten	62
Kasstroomoverzicht	64
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	65
Toelichting op de balans per 31 december	71
Toelichting op de staat van baten en lasten	83
Risicoparaagraaf	90
Overige gegevens	
Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten	99
Actuariële verklaring	100
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	102

Bijlagen

Bijlage 1: Verloop verzekerdenbestand	113
Bijlage 2: Personalia en organisatie pensioenfonds	114
Bijlage 3: Betrokken partijen	117
Bijlage 4: Naleving Code Pensioenfondsen	119
Bijlage 5: Begrippenlijst	120
Bijlage 6: Overzicht van nevenfuncties	124

Voorwoord

In dit jaarverslag leggen we verantwoording af over het jaar 2022 en beschrijven we hoe we er aan het eind van dit jaar voor stonden. We richten ons daarbij op de toezichthouders (DNB en AFM) en op alle belanghebbenden die bijzonder geïnteresseerd zijn in het reilen en zeilen van ons pensioenfonds. De deelnemers aan de diverse regelingen van het fonds en andere belanghebbenden houden wij op de hoogte door specifieke uitingen, waaronder een periodieke nieuwsbrief en dit jaar door ook een toegankelijke samenvatting van dit jaarverslag, en de jaarlijkse deelnemersbijeenkomst.

Toen het jaar 2022 begon, werden de laatste coronamaatregelen teruggedraaid. Maar de verwachting dat er normalere tijden zouden aanbreken werd ruw verstoord door de Russische inval in Oekraïne. De oorlog veroorzaakt veel menselijk leed en heeft ook een stempel gedrukt op de politieke en economische ontwikkelingen. De rendementen van het fonds zijn stevig geraakt door de dalingen op de aandelen- en obligatiebeurzen en de stijging van de rente terwijl wij door de gekozen afdekking van de Amerikaanse dollar niet konden profiteren van de waardeinstijging van die munt. Door de renteontwikkeling zijn de verplichtingen van het fonds eveneens gedaald, waardoor de dekkinggraad aan het einde van het jaar hoger was dan aan het begin.

Dit jaar was het eerste jaar waarin het intern toezicht op het bestuur gedurende het hele jaar werd gedaan door een Raad van Toezicht. Per 1 januari 2022 namen Willemien Caderius van Veen (voorzitter), Evelien Vlastuin en Stephan Linnenbank deze rol op zich. In een gezamenlijke werksessie hebben Raad van Toezicht, Verantwoordingsorgaan en bestuur verdeling van rollen en verantwoordelijkheden in kaart gebracht en afspraken gemaakt over de werkwijze.

Begin 2022 werden we getroffen door het plotselinge overlijden van Wouter Hendrickx, lid van ons Verantwoordingsorgaan. Wouter heeft zich ruim zeven jaar vol enthousiasme ingezet voor ons pensioenfonds. Zijn zittingstermijn zou lopen tot het einde van het jaar. Na zijn overlijden hebben we de verkiezing van een Verantwoordingsorgaan-lid namens de pensioengerechtigden vervroegd. Hans van Giersbergen is gekozen bij deze verkiezingen. Omdat hij vanuit zijn functies bij Capgemini al bekend was met onze pensioenregelingen, kon hij zich snel inwerken.

Binnen het bestuur hebben we afscheid genomen van Wim Heukels, die twee termijnen van vier jaar bestuurslid is geweest namens de pensioengerechtigden. Wim heeft een belangrijke rol gespeeld in de berichtgeving naar buiten door zijn prikkelende columns en zijn heldere berichten in de nieuwsbrieven en op onze website. In de gesprekken binnen het bestuur wist Wim de thema's in een strategisch perspectief te plaatsen; daarbij stond voor hem altijd het belang van de deelnemers voorop. Ik wil Wim hartelijk danken voor zijn grote inzet en betrokkenheid en voor zijn heldere kijk op de zaken.

Bernard Helders is door de pensioengerechtigden gekozen als bestuurslid. Bernard is een oude bekende van het pensioenfonds, hij is eerder bestuurslid geweest en hij is als bestuurder van Capgemini Nederland ook van de werkgeverskant en als lid van de Ondernemingsraad van werknemerskant betrokken geweest bij de pensioenregelingen.

Bij de verkiezingen voor een Verantwoordingsorgaan-lid en een bestuurslid was er steeds keuze tussen meerdere kandidaten. Ik ben erg blij met deze betrokkenheid. Ook degenen die niet gekozen worden, dragen bij aan het draagvlak voor het fonds. Zo blijven we een pensioenfonds van de deelnemers, voor de deelnemers en door de deelnemers.

Ik heet Hans, Bernard, Willemien, Evelien en Stephan van harte welkom in de organisatie van het fonds. Alle leden van Raad van Toezicht, Verantwoordingsorgaan en bestuur en alle andere personen die bijdragen aan het fonds wil ik hartelijk danken voor hun inzet in dit bijzondere jaar en voor de constructieve manier van samenwerken.

Bert Holsappel
Voorzitter

Meerjarenoverzicht

	2022	2021	2020	2019	2018
Aantallen					
Deelnemers	5.320	4.272 ¹⁾	3.866	3.943	3.887
Gewezen deelnemers	9.774	9.561	9.141	8.961	8.346
Pensioengerechtigden	1.324	1.215 ¹⁾	1.064	949	873
Totaal	16.418	15.048	14.071	13.853	13.106
Financiële gegevens (in duizenden euro)					
Technische voorzieningen voor risico pensioenfonds	528.612	781.611	852.954	775.711	655.467
Technische voorzieningen voor risico deelnemers	259.426	299.940	259.053	213.306	154.302
Reserves					
Algemene reserve	52.937	48.102	-26.586	-34.604	-37.912
Bijdragen van werkgevers en werknemers ²⁾	37.692	29.327	26.078	26.290	25.377
Pensioenuitkeringen	10.014	9.137	8.139	7.266	6.570
Beleggingen:					
Belegd vermogen voor risico pensioenfonds	584.185	839.975	840.200	738.724	613.669
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds	-217.367	8.072	101.261	124.807	-7.833
Return o.b.v. total return	-26,70%	0,90%	13,93%	20,52%	-1,14%
Beleggingen voor risico deelnemers	259.426	299.940	259.053	213.306	154.302
Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers	-62.841	18.913	23.703	29.101	-2.802
Beleggingsrendement voor risico deelnemers	-21,60%	8,10%	10,90%	18,20%	-1,80%

1) Als gevolg van de toenemende vraag naar ICT-ers is het aantal actieve deelnemers in 2021 gestegen en als gevolg van de vergrijzing is het aantal pensioengerechtigden in 2021 toegenomen.

2) Inclusief bijdragen voor risico deelnemers (voorheen premies pensioenspaarkapitalen).

	2022	2021	2020	2019	2018
Pensioenvermogen	840.975	1.129.653	1.085.421	942.912	772.021
Dekkingsgraad	106,7%	104,4%	97,6%	96,5%	95,3%
Beleidsdekkingsgraad	106,7%	101,8%	92,7%	95,2%	98,5%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	103,0%	103,1%	103,3%	103,4%	103,5%
Vereiste dekkingsgraad	110,7%	110,3%	110,4%	110,9%	112,4%
Totale pensioenuitvoerings- en administratiekosten	1.530	1.295	1.588	1.226	1.157
Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer (in euro)	230	236	322	251	243
Kosten vermogensbeheer	1.779	2.121	1.939	1.705	1.930
Transactiekosten	930	868	962	587	642
Totale kosten vermogensbeheer	2.709	2.989	2.901	2.292	2.572
Kosten vermogensbeheer in percentage van het gemiddeld belegd vermogen	0,25%	0,26%	0,25%	0,24%	0,41%
Transactiekosten in percentage van het gemiddeld belegd vermogen	0,14%	0,10%	0,12%	0,08%	0,10%
Totale kosten vermogensbeheer in percentage van het gemiddeld belegd vermogen	0,39%	0,36%	0,37%	0,32%	0,51%

Bestuursverslag

1. Over het fonds

1.1 Algemene informatie

Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland is een ondernemingspensioenfonds dat is gevestigd te Utrecht. De volgende ondernemingen zijn bij het fonds aangesloten.

- Capgemini N.V. met de navolgende gelieerde ondernemingen:
 - Capgemini Nederland B.V.
 - Capgemini Educational Services B.V.

Om het verslag beter leesbaar te maken, is een begrippenlijst opgenomen (bijlage 5). Daar waar woorden zijn onderstreept, vindt u een nadere uitleg in die begrippenlijst.

1.2 Missie, visie en strategie

De missie, visie en strategie van het fonds luidt als volgt.

Missie

Het pensioenfonds heeft als missie het verzorgen van oudedagsvoorzieningen aan personen die een arbeidsverband met Capgemini Nederland hebben of gehad hebben, alsmede nabestaandenvoorzieningen voor hun achtergebleven partners en wezen.

Om deze missie te kunnen realiseren, verkrijgt het fonds de daartoe benodigde middelen door inbreng van deelnemers en door het creëren van rendement en beheert deze zo goed mogelijk.

Visie

Het pensioenfonds is een fonds voor de deelnemers en van de deelnemers. Het fonds zal de wensen en beperkingen ten aanzien van de pensioenvoorzieningen, indien die in de tijd in de onderneming wijzigen, volgen. Het fonds volgt de afspraken die sociale partners maken ten aanzien van toekomstige opbouw en beschermt de rechten die in het verleden zijn opgebouwd. Het pensioenfonds zal tegen zo laag mogelijke kosten de aanwezige middelen beheren en streeft daarbij naar een acceptabel rendement. Het fonds probeert de pensioenvoorziening van Capgemini Nederland aantrekkelijk te houden als arbeidsvoorwaarde.

Strategie

De pensioenregeling van het pensioenfonds zo goed en efficiënt mogelijk uit te voeren, conform de afspraken met sociale partners. Hierbij worden de opgebouwde rechten van (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden beschermd en opgebouwde kapitalen adequaat beheerd. Tevens staat goede serviceverlening richting (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden hoog in het vaandel. Bij de uitvoering handelt het pensioenfonds binnen de kaders van de statuten en geldende wet- en regelgeving en neemt zij de zorgplicht naar alle belanghebbenden in acht.

1.3 De organisatie van het fonds

Hierna wordt de organisatie van het pensioenfonds beschreven. Voor personalia en een schematisch overzicht van de organisatie van het fonds wordt verwezen naar bijlage 2.

1.3.1 Het bestuur

Het bestuur is paritair –op voet van gelijkwaardigheid– samengesteld en bestaat uit zeven bestuursleden.

De samenstelling is als volgt:

- Eén vertegenwoordiger voorgedragen door de werkgever;
- Twee vertegenwoordigers voorgedragen door de OR;
- Twee vertegenwoordigers gekozen door de deelnemers;
- Eén vertegenwoordiger gekozen door de gewezen deelnemers;
- Eén vertegenwoordiger gekozen door de gepensioneerden.

Wij hebben in 2022 negen maal vergaderd, vier keer met het Verantwoordingsorgaan overlegd en drie keer met de Raad van Toezicht. Twee keer hebben wij met het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht tezamen vergaderd waar tijdens de eerste vergadering aandacht is besteed aan de rolverdeling tussen het bestuur, het Verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht en aanvullend werkafspraken met elkaar zijn gemaakt. Daarnaast hebben wij tweemaal een sessie gehad om het meer verdiepend te hebben over de toekomstvisie in relatie tot de concept Wet Toekomst Pensioenen ¹⁾ en IT- en informatiebeveiliging.

1.3.2 Het Verantwoordingsorgaan

Jaarlijks leggen wij verantwoording af aan het Verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop dit beleid is uitgevoerd. Daarnaast wordt het Verantwoordingsorgaan betrokken bij beleidsvoorbereidende discussies met het bestuur. Het Verantwoordingsorgaan vertegenwoordigt alle belanghebbenden van het fonds en bestaat uit vier leden. De samenstelling is als volgt:

- Eén vertegenwoordiger namens de werkgever;
- Eén vertegenwoordiger gekozen door de deelnemers;
- Eén vertegenwoordiger gekozen door de gewezen deelnemers;
- Eén vertegenwoordiger gekozen door de gepensioneerden.

In 2022 is door het plotselinge overlijden van de heer Hendrickx in maart de bezetting van het Verantwoordingsorgaan gewijzigd. Met het oog hierop hebben we de verkiezing van een nieuw Verantwoordingsorgaan-lid vervroegd; de heer Van Giersbergen is bij deze verkiezing door de pensioengerechtigden gekozen in het Verantwoordingsorgaan.

In dit jaarverslag wordt separaat verslag gedaan van de bevindingen van het Verantwoordingsorgaan ten aanzien van het door het bestuur in 2022 gevoerde beleid. En hebben wij onze reactie bij de bevindingen van het Verantwoordingsorgaan opgenomen.

1.3.3 Sleutelfunctiehouders

Sinds 13 januari 2019 zijn de wijzigingen in de Pensioenwet uit hoofde van de Europese Richtlijn IORP II (Institutions for Occupational Retirement Provision) effectief. Het doel van IORP II is het bevorderen van de verdere harmonisatie van pensioenen in de Europese Unie. In het kader van de IORP II richtlijn dient het bestuur sleutelfunctiehouders en sleutelfunctievervullers te benoemen voor risicomanagement, interne audit en actuariaat met dien verstande dat het bestuur de eindverantwoordelijkheid draagt voor de sleutelfuncties. De sleutelfunctiehouders kunnen onafhankelijk hun rol uitvoeren en hebben de beschikking tot de benodigde informatie om deze rol onafhankelijk in te vullen.

¹⁾ Op 30 mei 2023 heeft ook de Eerste Kamer ermee ingestemd.

Het fonds heeft de sleutelfuncties als volgt ingericht:

<i>Sleutelfunctie</i>	<i>Houder sleutelfunctie</i>	<i>Operationele invulling</i>
Risicobeheerfunctie	Externe partij	Externe partij
Actuariële functie	Certificerend actuaris	Certificerend actuaris
Interne auditfunctie	Bestuurslid	Externe partij

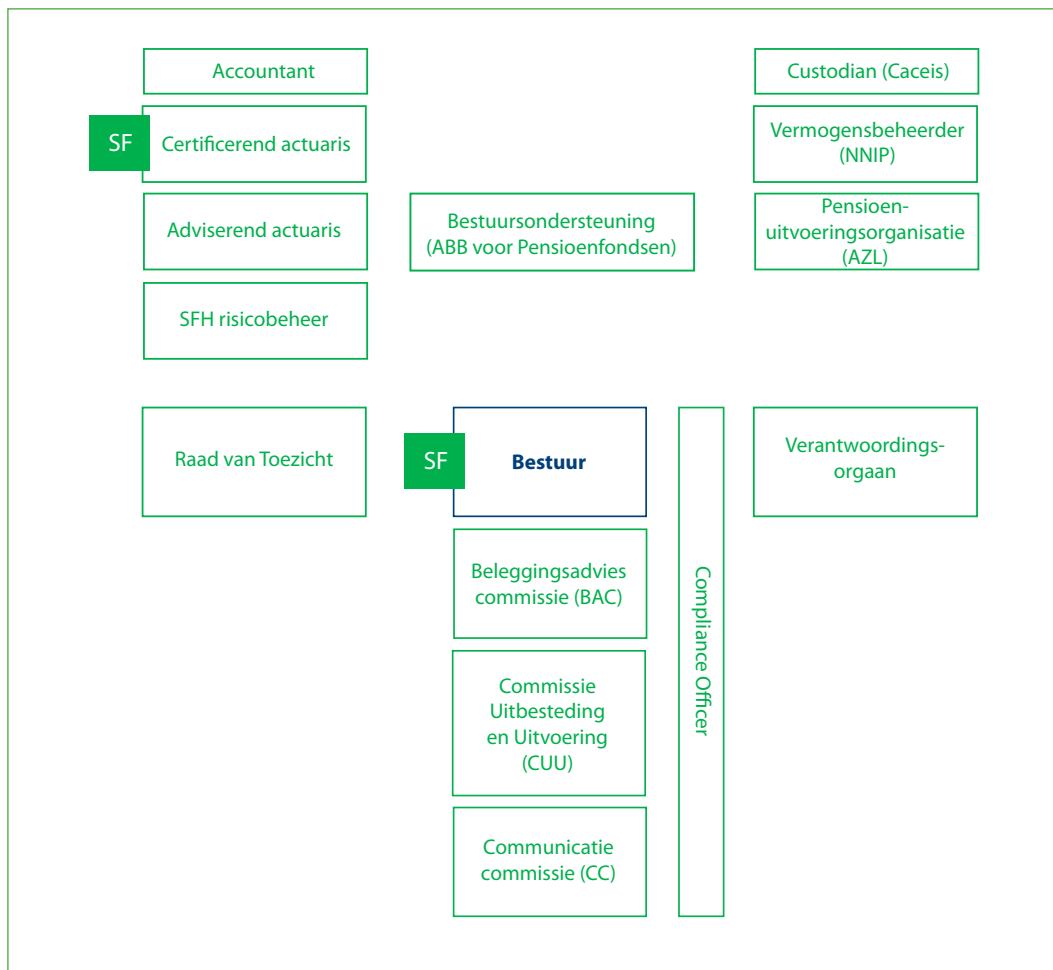
1.3.4 Raad van Toezicht

In 2021 hebben wij in samenwerking met het Verantwoordingsorgaan een werving- en selectieprocedure uitgevoerd ten behoeve van de installatie van een Raad van Toezicht. De noodzaak een Raad van Toezicht in te richten was het gevolg van een stijging van de technische voorziening boven 1 miljard euro (inmiddels is het fondsvermogen door ontwikkelingen op de markt weer gezakt onder de 1 miljard euro maar dit heeft geen gevolgen voor de ingerichte Raad van Toezicht). Door het passeren van de grens van 1 miljard euro is het pensioenfonds bij wet verplicht om een Raad van Toezicht te installeren. In december 2021 hebben wij als bestuur na een bindende voordracht van het Verantwoordingsorgaan drie leden benoemd om zitting te nemen in de Raad van Toezicht. In het eerste kwartaal van 2022 is DNB akkoord gegaan met onze voorgenomen benoeming waardoor vanaf 1 januari 2022 ons pensioenfonds een Raad van Toezicht kent. Het bestaan van een Raad van Toezicht neemt de noodzaak weg om een visitatiecommissie te vormen. De Raad van Toezicht geeft in het voorliggend jaarverslag een oordeel in het hoofdstuk "Verslag van Raad van Toezicht". De Raad van Toezicht houdt toezicht op het beleid en de algemene gang van zaken binnen het pensioenfonds, ziet toe op de adequate risicobeheersing en evenwichtige belangafweging, adviseert en rapporteert aan het bestuur en legt verantwoording af over de uitvoering van de bevoegdheden aan het Verantwoordingsorgaan. Daarnaast kent de Raad van Toezicht bepaalde wettelijke goedkeuringsrechten voor te nemen bestuursbesluiten. In 2022 hebben wij ten aanzien van de goedkeuring van het functieprofiel voor een bestuurder en de benoeming van een bestuurder een goedkeuringsaanvraag bij de Raad van Toezicht ingediend, dit zijn de enige besluiten geweest in dat jaar waarvoor goedkeuringsrecht van toepassing was, wel hebben we de Raad van Toezicht bij diverse besluiten geconsulteerd, ook als daar geen wettelijke plicht voor bestond.

In dit jaarverslag wordt separaat verslag gedaan van de bevindingen van de Raad van Toezicht ten aanzien van het door het bestuur in 2022 gevoerde beleid. Ook hebben wij onze reactie bij de bevindingen van het Verantwoordingsorgaan opgenomen.

1.3.5 Bestuursmodel en governance

Schematisch ziet de governance van het fonds over het verslagjaar er als volgt uit:



Het bestuur werkt met een commissiestructuur, waarbij de bestuursleden deelnemen in één of meer commissies. Elke commissie heeft eigen taken en verantwoordelijkheden en wordt voorgezeten door een bestuurslid.

De commissies zijn:

- Beleggingsadviescommissie (BAC),
- Commissie uitbesteding en uitvoering (CUU),
- Communicatie commissie (CC).

In de bestuursvergadering van 17 december 2021 heeft het bestuur op basis van nieuwe inzichten besloten om de Integraal risicomanagementcommissie om te zetten naar een klankbordgroep, die het eerste aanspreekpunt is voor de sleutelfunctiehouder Risicobeheer. Naast de klankbordgroep risicobeheer, kent ons pensioenfonds een werkgroep Transitie die voorbereidend werk verzorgt in het kader van de transitie als gevolg van de Wet Toekomst Pensioenen en een jaarwerkcommissie die alle werkzaamheden coördineert ten aanzien van het jaarwerk.

In bijlage 2 is informatie opgenomen over de invulling van de commissies en de taken en verantwoordelijkheden van de betreffende commissie.

Bijlage 3 laat een overzicht zien van de bij het fonds betrokken partijen die in bovenstaand overzicht zijn opgenomen. Hierbij wordt tevens aangegeven op welke wijze de partijen betrokken zijn bij het fonds.

2. Ontwikkelingen in 2022

2.1.1 Algemeen

In deze paragraaf leggen wij als bestuur verantwoording af over de belangrijkste ontwikkelingen van 2022 binnen het fonds. Mogelijk treft u deze informatie, in het kader van leesbaarheid en volledigheid, op meerdere plekken binnen dit bestuursverslag aan.

2.1.2 Toezicht DNB-AFM

Er zijn twee toezichthouders die, vanuit de overheid, toezicht houden op het fonds, namelijk de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en de Nederlandsche Bank (DNB).

AFM

De AFM houdt toezicht op de informatie die wij als fonds verstrekken. Dat kan worden aangeduid als het gedragstoezicht met name op het gebied van voorlichting en overige informatieverstrekking aan deelnemers en hun afhankelijken. De verstrekte informatie moet tijdig, duidelijk en correct zijn.

In 2022 hebben wij verschillende sectorbrede informatieverzoeken, zoals het onderzoek in het kader van het duurzaamheidsbeleid en de informatieverstrekking ervan op de website, ontvangen van de AFM. Hiervoor hebben wij de gevraagde informatie aangeleverd. Door de AFM is geen dwangsom of boete opgelegd.

DNB

DNB is belast met het prudentieel toezicht en houdt toezicht op de financiële positie van het fonds. Doel van het toezicht is bij te dragen aan de financiële stabiliteit van de financiële sector. Zo informeren wij DNB periodiek over de dekkingsgraad en de financiële positie van het fonds. Daarnaast dienen wij DNB op de hoogte te stellen van wijzingen in de statuten, reglementen en de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN). DNB toetst eveneens de (her) benoemingen van bestuurders, leden van de Raad van Toezicht en sleutelfunctiehouders.

Ons pensioenfonds heeft van DNB in februari 2022 naar aanleiding van aangeleverde informatie over de beheersing van informatiebeveiliging een brief ontvangen. Deze brief is voor ons aanleiding geweest om aanvullende maatregelen te treffen ten aanzien van de verbetering van de beheersing van informatiebeveiliging. Om deze verbeteringen een structurele inbedding te geven hebben wij een adviseur op het gebied van IT- en informatiebeveiliging aangesteld. Daarnaast hebben wij van DNB een verklaring van geen bezwaar ontvangen ten aanzien van de benoeming van de leden van de Raad van Toezicht en de benoeming van de heer Helders als bestuurslid per 1 juli 2022.

In 2022 is door DNB geen dwangsom of boete opgelegd, geen aanwijzing gegeven als bedoeld in artikel 171 van de Pensioenwet en is geen bewindvoerder aangesteld als bedoeld in artikel 173 van de Pensioenwet.

2.1.3 Regelgeving

Wet Toekomst Pensioenen

In juni 2019 is na jarenlang onderhandelen door sociale partners een principeakkoord bereikt voor een nieuw pensioenstelsel in Nederland. Het bestuur volgt de ontwikkelingen rondom het pensioenakkoord intensief en hebben wij onder meer kennissessies georganiseerd, waarbij de inhoud van het akkoord is besproken en het bestuur zich door extern deskundigen heeft laten informeren.

In 2022 zijn wij de ontwikkelingen van de uitwerking van het akkoord en de wetgeving nauwlettend blijven volgen. Vanuit het bestuur is een werkgroep transitie ingesteld. Deze werkgroep heeft contact met de sociale partners over dit onderwerp. Eind 2022 is het wetsvoorstel in de Tweede Kamer aangenomen. De Eerste Kamer heeft begin 2023 over het wetsvoorstel gedebatteerd en op 30 mei 2023 aangenomen. Het bestuur is steeds concreter voorbereidingen aan het treffen om, indachtig de regierol die bij het pensioenfonds wordt gelegd, om de acties die nodig zijn voor het ordentelijk laten verlopen van (de voorbereiding op) de transitie in te plannen. Er is daarbij een grote afhankelijkheid met cruciale beslissingen door de sociaal partners (werkgever en Ondernemingsraad Capgemini) en het bestuur is verheugd dat wij intensief participeren in het periodieke overleg tussen de sociaal partners (met behoud van ieders eigen verantwoordelijkheid).

Vrijstellingsregeling 2021/ 2022

Eind 2020 lag de beleidsdekkingsgraad (92,7%) voor het zesde achtereenvolgende meetmoment onder het minimaal vereiste niveau (103,3%) én lag de actuele dekkingsgraad (92,7%) ook onder dat niveau. Op basis van wet- en regelgeving zou het pensioenfonds om die reden in 2021 een korting van circa 7,2% moeten doorvoeren.

Minister Koolmees heeft eind 2020 pensioenfondsen de mogelijkheid geboden om gebruik te maken van de vrijstellingsregeling 2021. Met deze regeling kon een korting in 2021 voorkomen worden.

Wij hebben besloten om in 2021 gebruik te maken van deze vrijstellingsmogelijkheid. De overwegingen, die mede ten grondslag liggen aan het besluit tot niet-korten door gebruik te maken van de vrijstellingsregeling, kunnen als volgt worden weergegeven:

- Voor nog niet pensioengerechtigde geldt dat een korting niet direct gevolgen heeft voor het inkomen, terwijl voor pensioengerechtigden geldt dat zij wel direct de gevolgen merken op het inkomen. Hieruit volgt dat de pensioengerechtigde op korte termijn meer wordt geraakt door het korten dan de nog niet pensioengerechtigde. Dit geldt in steeds mindere mate naarmate de nog niet pensioengerechtigde korter voor de pensioendatum staat.
- De totale omvang van de pensioenuitkeringen is relatief gering (circa € 8.139K per jaar). Een korting doorvoeren zou door de pensioengerechtigden als zware maatregel kunnen worden ervaren, terwijl het positieve effect op de dekkingsgraad vanuit de korting voor deze groep beperkt is.
- Wij hebben in 2019 besloten om kortingen zo laat als mogelijk door te voeren. Hieronder wordt mede verstaan het besluit om niet te korten, zolang dat volgens de regels niet nodig is. Het verlagen van pensioenen is immers een laatste redmiddel. De vrijstellingsregeling geeft de mogelijkheid om het korten uit te stellen.
- Op basis van het herstelplan wordt eind 2025 een dekkingsgraad verwacht die ruim hoger ligt dan 95%. Uitstel van het korten geeft dus een kans dat een toekomstige korting lager is of zelfs niet hoeft te worden doorgevoerd.
- Door gebruik te maken van de vrijstellingsregeling wordt aangesloten het door ons geformuleerde beleid om korten zolang mogelijk uit te stellen en bij de rest van de pensioensector.

Samengevat kan worden gesteld dat indien tot korten zou worden besloten de pensioengerechtigden naar onze mening onevenwichtig worden geraakt. Daarnaast zou het thans korten in strijd zijn met het door ons geformuleerde beleid dat er niet gekort wordt, zolang dat volgens de regels niet nodig is.

Alles afwegende zijn wij van mening dat het besluit om niet tot korting over te gaan evenwichtig is. Door dit besluit is er geen sprake van het korten op korte termijn, maar geven we nadrukkelijk aan dat de kans blijft bestaan dat de pensioenaanspraken en -rechten de komende jaren moeten worden gekort.

Eind 2021 lag de beleidsdekkingsgraad onder de minimaal vereiste dekkingsgraad. De actuele dekkingsgraad ligt erboven. Om die reden is een korting uit hoofde van maatregel minimaal vereist vermogen in 2022 niet van toepassing. Wij hebben daarom besloten om in 2022 geen gebruik te maken van de geboden vrijstellingsregeling.

Algemene maatregel van Bestuur 'Versoepeling toeslagregels'

Eind 2022 hebben wij gebruik gemaakt van een "Algemene maatregel van Bestuur" om per 1 januari 2023 een toeslag te verlenen van 2,57% op alle aanspraken en lopende pensioenen in de uitkeringsregeling. De AmvB bepaalt dat het nu tijdelijk mogelijk is om, vooruitlopend op de nieuwe pensioenwet (Wet Toekomst Pensioenen), een lagere dekkingsgraad te accepteren. Een uitgebreide toelichting op dit besluit is opgenomen in paragraaf 3.1.4.

Bovenstaande heeft geen betrekking op deelnemers die na 1 januari 2016 tot de pensioenregeling zijn toegetreden. Deze deelnemers hebben alleen pensioenrechten uit hoofde van de premieregeling. Voor een toelichting op de pensioenregelingen die wij uitvoeren verwijzen wij naar paragraaf 2.3.

2.1.4 Bestuurlijke ontwikkelingen

Per 1 juli 2022 hebben wij de heer De Heer en de heer Starmans herbenoemd voor een tweede termijn, respectievelijk op voordracht van de OR en na een verkiezingsprocedure onder de gewezen deelnemers. Daarnaast hebben wij in verband met het beëindigen van de zittingstermijn van de heer Heukels per 1 juli 2022 verkiezingen onder de gepensioneerden gehouden. De heer Helders is door de gepensioneerden gekozen en als gevolg hiervan hebben wij de heer Helders na de goedkeuring van DNB benoemd tot bestuurslid per 1 juli 2022. Daarnaast zijn enkele aanpassingen doorgevoerd op de termijnen van individuele bestuursleden en leden van de RvT om te voorkomen dat teveel personen tegelijkertijd aan het einde van de termijn komen.

2.1.5 Belangrijke ontwikkelingen in 2022

In deze paragraaf worden de belangrijkste ontwikkelingen van 2022 binnen het fonds beschreven.

Statutenwijziging

In december 2021 hebben wij het besluit genomen om de statuten per 1 januari 2022 aan te passen. De aanpassingen waren noodzakelijk als gevolg van gewijzigde wet- en regelgeving. Zo is er een belet- en ontstentenisregeling opgenomen naar aanleiding van de Wet bestuur en toezicht rechtspersonen. Daarnaast zijn de statuten aangescherpt op één van de normen van de code pensioenfondsen. Toegevoegd is het horen van de Raad van Toezicht over de gevolgde procedure indien een schorsing of een ontslag wegens disfunctioneren van een bestuurslid aan de orde is. Ook de installatie van een Raad van Toezicht per 1 januari 2022 maakte het noodzakelijk om de statuten aan te passen.

Inrichting IORP II en uitwerking ervan

Door de implementatie van IORP II kennen wij drie sleutelfunctiehouders, te weten een sleutelfunctiehouder Actuarieel, Risicomanagement en Interne Audit. De taken en verantwoordelijkheden van de sleutelfunctiehouders en -vervullers, evenals de rapportage- en escalatielijnen zijn vastgelegd in de beleidsdocumenten 'algemene governance' en 'integraal risicomanagement' van het fonds.

De sleutelfunctiehouders rapporteren naar eigen inzicht en bevindingen. Taken en werkzaamheden, die liggen bij de uitbestedingspartijen, worden aldaar bewaakt volgens afgesproken normen. De bestuurlijke commissies monitoren de rapportages en adviseren het bestuur hierover.

In 2021 heeft een audit met betrekking tot de juistheid van de AOW-leeftijd binnen de pensioenadministratie plaatsgevonden. Voor deze audit is mede gekozen vanwege de aanpassing van de AOW-leeftijd in het kader van de Wet Toekomst Pensioenen. Daarnaast zijn in deze audit ook de informatiestromen meegenomen. De uitkomsten uit de audit zijn voor het bestuur aanleiding geweest om verbeteracties door te voeren die in 2022 zijn gemonitord.

Het uitbestedingsproces is geaudit in 2022. De uitkomsten van deze audit zijn in de bestuursvergadering 13 januari 2023 aan de orde gekomen. De positieve conclusie uit het rapport geven ons de bevestiging dat het proces ordentelijk verloopt en gemonitord wordt. Daarnaast nemen wij de aanbeveling ter verbetering van het proces uit het rapport over.

Zelfevaluatie

Op grond van de Code Pensioenfondsen dienen wij jaarlijks een zelfevaluatie uit te voeren, waarbij eens per twee jaar de evaluatie onder externe begeleiding plaatsvindt. In dat kader hebben wij in januari 2023 ons eigen functioneren geëvalueerd waarbij onder andere is gesproken over rolverdeling, samenwerking, cultuur en gedrag binnen het bestuur.

Opvolging aanbevelingen vanuit het jaarverslag 2021

Naar aanleiding van hun controle op of beoordeling van het jaarwerk 2021 zijn door de certificerend actuaire, de accountant, het Verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht aanbevelingen gedaan. De aanbevelingen van de bovengenoemde partijen zijn door ons opgepakt en de opvolging van de aanbevelingen is schriftelijk vastgelegd en gedeeld met deze partijen.

Raad van Toezicht

In het vorige jaarverslag hebben wij aangegeven dat het intern toezicht binnen het fonds werd ingevuld door de visitatiecommissie en dat een Raad van Toezicht dient te worden ingesteld, wanneer het belegd vermogen twee achtereenvolgende boekjaren hoger is dan 1 miljard euro.

In samenwerking met het Verantwoordingsorgaan hebben wij in 2021 een werving- en selectieprocedure uitgevoerd. Het Verantwoordingsorgaan heeft vervolgens middels een bindende voordracht mevrouw Caderius van Veen, mevrouw Vlastuin en de heer Linnenbank bij het bestuur voorgedragen. In de bestuursvergadering van 17 december 2021 hebben wij de voorgedragen leden, onder het voorbehoud van en goedkeuring van DNB, benoemd tot lid van de Raad van Toezicht. DNB heeft ons in het eerste kwartaal van 2022 laten weten dat zij geen bezwaar heeft tegen deze benoeming. Voor ons was de samenwerking met een Raad van Toezicht nieuw, wat zich uitte in een gewenningsproces. Door structureel met elkaar in dialoog te blijven hebben wij vertrouwen in de samenwerking met de Raad van Toezicht. In 2022 hebben wij tweemaal een goedkeuringsaanvraag ingediend met een positief resultaat tot gevolg.

2.2. Goed pensioenfondsbestuur

Wij hanteren de principes van goed pensioenfondsbestuur zoals die zijn voorgeschreven in de Code Pensioenfondsen. De Code wordt gebruikt als leidraad, maar laat ruimte voor de eigen verantwoordelijkheid van het bestuur.

2.2.1 Code pensioenfondsen

De code Pensioenfondsen is de invulling van de in de wet genoemde principes voor goed pensioenfondsbestuur. Op onderdelen kan en mag een andere invulling gegeven worden op basis van het uitgangspunt: pas toe of leg uit (comply or explain). Wij zijn van mening te handelen in de geest van de Code Pensioenfondsen. Wij nemen de code serieus en hebben daarom een analyse per norm gedaan. In bijlage 4 gaan we in op de normen waarvan wij vinden dat ons handelen afwijkt van de normen uit de Code Pensioenfondsen.

2.2.2 Deskundigheid en deskundigheidsbevordering

Om de kennis en kunde op het gewenste niveau te houden volgen wij regelmatig opleidingen, seminars en kennissessies. Daarnaast werken wij als bestuur met een opleidingsbeleid dat wij periodiek evalueren. Mede hierdoor is ook in 2022 de kennis en kunde op het gewenste niveau gebleven om het fonds goed te kunnen besturen.

2.2.3 Naleving gedragscode

Het pensioenfonds heeft een eigen gedragscode die in 2022 door ons is geëvalueerd en vastgesteld. Net als in voorgaande jaren hebben wij en de leden van het Verantwoordingsorgaan schriftelijk verklaard dat zij de gedragscode in het afgelopen jaar hebben nageleefd en alle verplichtingen uit hoofde van de gedragscode zijn nagekomen. Ook de Raad van Toezicht heeft deze schriftelijke verklaring ondertekent.

Naast deze verklaring wordt aan het begin van iedere bestuursvergadering melding gemaakt van eventuele uitnodigingen en cadeaus die men heeft ontvangen. Dit wordt vastgelegd in de notulen. Het aantal en de waarde van ontvangen uitnodigingen en cadeaus was afgelopen jaar zeer gering. Het pensioenfonds heeft een eigen gedragscode die in 2022 door ons is vastgesteld. Net als in voorgaande jaren hebben wij, de leden van de Raad van Toezicht en de leden van het Verantwoordingsorgaan schriftelijk verklaard dat zij de gedragscode in het afgelopen jaar hebben nageleefd en alle verplichtingen uit hoofde van de gedragscode zijn nagekomen. Naast deze verklaring wordt aan het begin van iedere bestuursvergadering melding gemaakt van eventuele uitnodigingen en cadeaus die men heeft ontvangen. Dit wordt vastgelegd in de notulen. Het aantal ontvangen uitnodigingen en cadeaus was afgelopen jaar zeer gering. De compliance officer heeft een geactualiseerde lijst met nevenfuncties ¹⁾ van de bestuurders ontvangen. De lijst geeft geen reden tot zorg en er is geen indicatie van belangenverstremgeling. Binnen het bestuur is een hoge mate van alertheid op eventuele belangenverstremgeling van bestuursleden die tevens een interne rol binnen Capgemini vervullen en daar waar men twijfelt worden maatregelen getroffen dan wel de compliance officer om advies gevraagd.

In het afgelopen jaar zijn geen incidenten gemeld en de compliance officer heeft aangegeven geen redenen te hebben om aan te nemen dat incidenten hebben plaatsgevonden.

2.2.4 Klachten en geschillen

Het fonds heeft een klachten- en geschillenregeling om een correcte afhandeling van klachten en een evenwichtige behandeling van geschillen te waarborgen. In 2022 zijn geen klachten conform deze regeling ingediend. Wel heeft het bestuur een aantal keren kennis genomen van deelnemers die niet tevreden waren over zaken rondom het pensioenfonds en hebben wij bevorderd dat zaken sneller werden opgepakt en of werden toegelicht aan de deelnemers.

2.2.5 Evenwichtige belangafweging

In artikel 105 van de Pensioenwet is opgenomen dat personen die het beleid bepalen zich bij invullen van hun taak richten naar de belangen van de bij het pensioenfonds betrokken deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden, de pensioengerechtigden en de werkgever. Wij geven hier invulling aan door als paritair bestuur op voet van gelijkwaardigheid te functioneren, zoals beschreven in de paragraaf over de organisatie van het pensioenfonds. Verschillende belanghebbenden worden hierdoor vertegenwoordigd tijdens de besprekingen in ons bestuur, waarbij overigens elk bestuurslid vanuit het algemene fondsbelang handelt en er geen sprake is van "fracties".

2.3 Pensioenregelingen

Het fonds voert twee verschillende pensioenregelingen uit. De uitkeringsregeling is van toepassing over de periode tot 2016 en de premieregeling vanaf 2016.

¹⁾ Voor het overzicht van de nevenfuncties van het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht verwijzen wij naar bijlage 6.

Uitkeringsregeling: opbouw tot 2016

Voor deze regeling werd door het fonds een premie ontvangen, waarvoor de deelnemer een pensioentoezegging kreeg. Vanaf 2016 worden er geen nieuwe pensioenrechten meer opgebouwd binnen deze regeling. Wij ontvangen vanaf 2016 geen premie meer.

Premieregeling: opbouw vanaf 2016

Het fonds voert de premieregeling van Capgemini Nederland uit. De regeling is modulair opgebouwd en biedt de deelnemers een levenslang ouderdomspensioen vanaf AOW-leeftijd en gedurende het deelnemerschap een partner- en wezenpensioen op risicobasis. De regeling bestaat uit de volgende modules:

- **Premieregeling**
Sinds 2016 vindt de volledige pensioenopbouw plaats binnen de premieregeling. Deze regeling heeft het karakter van een premieovereenkomst. Hierbij wordt een premie beschikbaar gesteld. De premie is een percentage van het salarisdeel boven de franchise, tot aan maximaal € 114.886 (2022, dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd). Het percentage is leeftijdsafhankelijk. De premie wordt belegd in één of meerdere beleggingsfondsen. Op de pensioendatum wordt het aldus opgebouwde kapitaal aangewend voor de aankoop van een levenslang variabel ouderdomspensioen, eventueel gecombineerd met een partnerpensioen.
- **Vrijwillige regeling**
Als aanvulling op de pensioenopbouw in de premieregeling wordt de deelnemers de mogelijkheid geboden om door middel van vrijwillige stortingen extra pensioen te verwerven. De hoogte van de stortingen is gemaximeerd volgens een door het bestuur vastgestelde richtlijn. De maximale storting wordt uitgedrukt in een percentage van de pensioengrondslag en is leeftijdsafhankelijk. De vrijwillige regeling heeft eveneens het karakter van een premieovereenkomst.
- **Nabestaandenvoorziening**
De nabestaandenvoorziening kent het karakter van een uitkeringsovereenkomst. Het verzekerde partnerpensioen is gelijk aan 1,099% van de laatst vastgestelde grondslag (tot een salaris van € 114.886) vermenigvuldigd met het maximaal aantal te bereiken deelnemersjaren.
- **Aankoop pensioen uit premieregeling en vrijwillige regeling**
Bij de omzetting van kapitaal uit de premieregeling en de vrijwillige regeling naar pensioenaanspraken worden omzettingfactoren gebruikt, zoals vermeld in het factorenreglement 2022. De methodiek en de factoren worden regelmatig geëvalueerd.
- **Overgangsbepalingen**
In de regeling is een aantal overgangsbepalingen opgenomen die waarborgen dat de in de oude regelingen opgebouwde aanspraken als premievrije rechten voor de deelnemers worden meegenomen in de nieuwe regeling.

De belangrijkste kenmerken van de regeling zijn als volgt:

2022

Pensioensysteem	Beschikbare premie
Minimum toetredingsleeftijd	Geen
Pensioenleeftijd	AOW-leeftijd
Franchise risico PP	€ 15.096
Franchise DC	€ 13.589
Partnerpensioen	1,099%

2.4 Beleggingsbeleid

Het fonds voert twee pensioenregelingen uit waarbij voor beide regelingen kapitalen worden belegd. Vanwege de verschillende aard van de regelingen hebben we voor iedere regeling een eigen beleggingsbeleid gedefinieerd met verdere uitwerking. We hanteren echter voor beiden dezelfde investeringsprincipes en ook in de verdere uitwerking streven we er naar om het beleggingsbeleid van de beide regelingen op dezelfde leest te stoelen. Denk hierbij aan het MVB- beleid en aan de criteria om vermogensbeheerders te selecteren en te evalueren.

2.4.1 Investeringsprincipes

Aan het beleggingsbeleid liggen investeringsprincipes ten grondslag. Onze investeringsprincipes zijn:

1. Het pensioenfonds belegt alleen in categorieën waarvan het de risico's kan beoordelen;
2. Het pensioenfonds is een lange termijn belegger;
3. Diversificatie is van belang;
4. Risico vereist een extra rendement;
5. Het pensioenfonds belegt passief tenzij;
6. Het pensioenfonds gebruikt derivaten alleen om risico's te beheersen;
7. Uitbesteding is noodzakelijk;
8. Maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) draagt bij aan de lange termijn doelstelling van het fonds en neemt, gelet op de omvang en mogelijkheden van het fonds, een realistische plaats in binnen het beleggingsbeleid.

In 2022 is het principe betreffende maatschappelijk verantwoord beleggen gewijzigd. De afgelopen jaren zijn de mogelijkheden om maatschappelijk verantwoord te beleggen voor een fonds van onze omvang snel toegenomen en met deze formulering geven wij aan dat we van deze mogelijkheden steeds meer gebruik gaan maken.

2.4.2 Beleggingsbeleid en jaarplan uitkeringsregeling 2022

Het beleggingsbeleid voor de uitkeringsregeling is in 2022 op enkele punten aangepast. Het snel oplopen van de rente heeft tot gevolg gehad dat we het dynamisch beleid op het gebied van rente afdekking hebben heroverwogen. Wel is nog begin 2022 de renteafdekking verhoogd naar 60%, maar verdere stappen hebben niet plaatsgevonden.

We hebben vanwege de gewijzigde (economische) omstandigheden besloten om vervroegd een ALM studie uit te voeren.

Deze ALM studie is in het najaar van 2022 uitgevoerd. De onderzoeksvragen betroffen:

1. De verhouding tussen matching en return portefeuille;
2. De optimale rente afdekking;
3. De gewenste mate van valuta afdekking.

De voornaamste conclusies waren;

1. De verhouding matchingreturn blijft ongewijzigd;
2. De rente afdekking blijft op 60%;
Een tot 80% verhoogde renteafdekking leidt alleen in een recessiescenario tot een hogere koopkracht en een lagere rechtenkorting, echter een korting wordt er niet door voorkomen.
3. Een lagere valuta afdekking (dan 100%) is beter maar scheelt niet veel.

De oorlog in de Oekraïne was er voorts aanleiding voor de beleggingen in Rusland (zowel in aandelen als in obligaties) naar 0 terug te brengen.

Strategische beleggingsportefeuille uitkeringsregeling 2022

Omdat het fonds in herstel is, mag in principe het risicoprofiel van de strategische beleggingsportefeuille niet hoger worden dan het risicoprofiel van de strategische mix van eind 2014, bij de invoering van het nFTK.

Het door het verhogen van de renteafdekking vrijgekomen risicobudget is gealloceerd aan aandelen. Tevens is de verhouding Aandelen Ontwikkelde Markten - Aandelen Opkomende Markten aangepast naar de eind 2021 bestaande marktverhouding.

Eind 2022 was de strategische beleggingsmix als volgt:

Beleggingscategorie (Strategische norm)	2022
Vastrentend	72,0%
Staatsobligaties	19,0%
Geldmarkt + swaps	15,0%
IG Bedrijfsobligaties	19,0%
Hypotheke	10,0%
Obligaties opkomende markten	5,0%
Senior Loans	4,0%
Aandelen	27,5%
Ontwikkelde markten	24,5%
Opkomende markten	3,0%
Alternatieve beleggingen	0,5%
Vastgoed	0,5%
Totaal	100,0%

Feitelijke beleggingsportefeuille en rendement

In de uitkeringsregeling is in 2022 een rendement behaald van -26,7%. Het negatieve resultaat is een gevolg van:

- een forse stijging van de marktrente, waardoor het deel van de portefeuille dat gericht is op de afdekking van de verplichtingen (renteafdekking) een zeer negatief rendement gemaakt heeft van -32,7% en
- een daling van de waarde van aandelen met 18,5%.

Omdat door de forse rentestijging (gemiddeld 1,9%) onze verplichtingen sterk zijn gedaald, heeft dit per saldo geleid tot een 4,3%punt hogere dekkingsgraad.

In de volgende tabel wordt per beleggingscategorie het feitelijk aandeel in de beleggingsmix ultimo 2022 vergeleken met de strategische mix. Verder wordt het behaalde rendement waar mogelijk vergeleken met de benchmark. Alle rendementscijfers zijn na aftrek van kosten.

Rendementen

	Markt Waarde (x € 1 miljoen)	Feitelijk	Norm	Portefeuille rendement	Benchmark rendement
Renteafdekking Portefeuille	350,2	59,3%	63,0%	-32,7%	-31,2%
Staatsobligaties	111,9	19,0%	19,0%	-33,0%	n.v.t.
Hypotheke	65,9	11,2%	10,0%	-19,3%	n.v.t.
IG Bedrijfsobligaties	112,9	19,1%	19,0%	-17,0%	-16,9%
(Bijdrage) Swaps	-5,2	-0,9%	15,0% ¹⁾	n.v.t.	n.v.t.
Geldmarktfonds	82,9	14,0%		-0,1%	-0,0%
Liquide middelen	-18,3	-3,1%		-0,0%	n.v.t.
Overige Vastrentende waarden	57,0	9,7%	9,0%	-16,8%	-15,0%
Aandelen	179,6	30,4%	27,5%	-18,5%	-17,2%
Niet-beursgenoteerd vastgoed	3,3	0,6%	0,5%	3,9%	2,5%
Totaal	590,1	100,0%	100,0%	-26,7%	-25,3%

Aandelen

De aandelenportefeuille behaalde in 2022 een rendement van -18,5%, slechter dan de benchmark van -17,2%. De aandelen zijn passief belegd. Dat aandelen zoveel slechter gepresteerd hebben dan de benchmark, wat je niet zou verwachten bij passief beleggen, heeft de volgende oorzaken:

- Bij passief beleggen streef je naar het benchmark rendement maar dat is exclusief beheerkosten. Waardoor je in principe iets onder de benchmark presteert.
- Wij beleggen passief in ESG fondsen, waarbij een deel van de markt wordt uitgesloten, terwijl de benchmark betrekking heeft op de totale markt. Afgelopen jaar hebben duurzame beleggingen minder goed gepresteerd dan het gemiddelde van de gehele markt (waarvan bijvoorbeeld ook de fossiele energiesector deel uitmaakt).

Aandelen opkomende markten hebben beter gepresteerd dan aandelen ontwikkelde markten. Een belangrijke reden daarvoor was dat wij bij aandelen opkomende markten geen valuta hedgen en bij aandelen ontwikkelde wel.

Rendement Aandelen

	Portefeuille	Benchmark
Aandelen Ontwikkelde markten	-18,8%	-17,9%
Aandelen Opkomende markten	-16,0%	-14,9%
Totaal	-18,5%	-17,2%

¹⁾ De norm van 15% betreft de categorieën swaps, geldmarktfondsen en liquide middelen samen.

Vastrentende waarden

De vastrentende waarden portefeuille bestaat uit twee delen:

1. De beleggingscategorieën die gericht zijn op het afdekken van de verplichtingen (renteafdekking) en onderdeel zijn van de matchingportefeuille;
2. De beleggingscategorieën die gericht zijn op het behalen van extra rendement en onderdeel zijn van de returnportefeuille.

Met de matchingportefeuille beogen wij voor 60% van onze verplichtingen het renterisico af te dekken. We doen dit met behulp van obligaties, hypotheekleningen, geldmarktfondsen en derivaten. Doel is de waarde van de verplichtingen nauwgezet te volgen. Obligaties, waarvan de waarde in voldoende mate correleert met de waarde van de verplichtingen, komen in aanmerking om op te nemen in de matchingportefeuille. Dit betreft staatsobligaties en investment grade bedrijfsobligaties.

Ook hypotheekleningen worden geacht voldoende te correleren.

Omdat we de verplichtingen zo goed mogelijk willen volgen, wordt de benchmark gevormd door onze eigen verplichtingen. Als de verplichtingen 1% stijgen of dalen moet ook de waarde van de matchingportefeuille 1% stijgen of dalen.

De matching portefeuille heeft per saldo een rendement gehaald van -32,7%, slechter dan de benchmark van -31,2%. De reden hiervan lag grotendeels in het feit dat de categorie hypotheekleningen niet in de verwachte mate gecorreleerd heeft met de verplichtingen.

Daarnaast wordt ook nog belegd in vastrentende waarden, die geen onderdeel uitmaken van de matchingportefeuille, maar van de returnportefeuille. In deze categorieën zijn de rendementen negatief geweest. De obligaties voor opkomende landen hebben ongeveer conform de benchmark gepresteerd. Het grote verschil tussen de performance van lokale valuta (-5,9%) en harde valuta (-20,7%) wordt voor een fors deel veroorzaakt doordat wij de harde valuta, voornamelijk de dollar, afdekken. De dollar is in 2022 5,7% in waarde toegenomen geworden ten opzichte van de euro en heeft voor extra verlies gezorgd. Een andere oorzaak was de angst onder beleggers dat de opkomende landen in gebreke zouden blijven bij het aflossen van hun schulden in dollars.

Senior bank leningen hebben dit jaar veel minder rendement geleverd dan de benchmark. Dit in tegenstelling tot 2020 en 2021 toen juist aanzienlijk beter is gepresteerd dan de benchmark.

Vastrentende waarden - return

	Portefeuille	Benchmark
Senior Bank Leningen	-8,0%	-3,4%
Obligaties Opkomende Landen lokale valuta (LC)	-5,9%	-5,9%
Obligaties Opkomende Landen harde valuta (HC)	-20,7%	-20,1%

Alternatieve beleggingen

Tot deze categorie behoren voor het fonds de beleggingen in Vastgoed. De beleggingen waren voor het grootste deel ondergebracht bij fondsen met een beperkte levensduur. Deze fondsen hebben in de afgelopen jaren hun vastgoed verkocht en zijn opgeheven of bezig zichzelf op te heffen. Aangezien het bestuur besloten heeft niet in nieuw niet beursgenoteerd vastgoed te beleggen is het aandeel in vastgoed teruggelopen tot 0,6%. We beleggen alleen nog in een fonds dat investeert in Nederlandse huurwoningen. Gezien het kleine belang hebben we besloten ook dit belang af te bouwen, hier gaat enige tijd overheen. Onze beleggingen in niet-beursgenoteerd vastgoed hebben dit jaar overigens als enige categorie een positief rendement behaald namelijk 3,9% maar gezien de kleine omvang van dit deel van de portefeuille heeft dit nauwelijks invloed op het totale rendement.

Valuta afdekking

Wij hebben als strategie valutarisico's die wij lopen af te dekken. In de matchingportefeuille doen we dit omdat we daarin geen risico's willen lopen. In de returnportefeuille dekken wij in principe het valutarisico af, maar er kunnen redenen zijn om dit minder of niet te doen, waarbij te denken valt aan de omvang van de valuta-exposure en de kosten van de valuta afdekking. Concreet komt dit er op neer dat voor de beleggingscategorieën Aandelen Opkomende markten, Obligaties Opkomende markten LC en Niet-Beursgenoteerd Vastgoed het valutarisico niet wordt afgedekt. Waar mogelijk dekken wij valutarisico's af door te beleggen in fondsen waarbinnen het valutarisico al wordt afgedekt (euro hedged). Doordat de dollar sterk in waarde gestegen is ten opzichte van de euro heeft deze strategie dit jaar veel rendement gekost. De valuta blijven echter zeer volatiel en het is moeilijk voorspelbaar hoe de wisselkoersen zich ontwikkelen.

Wijzigingen in 2023

Het beleggingsbeleid is in 2023 niet aangepast. Wel hebben we besloten om het actieve fonds waarin we beleggen in obligaties Opkomende landen harde valuta in te wisselen voor een passief fonds. In dat fonds belegden wij al in de premieregeling.

2.4.3 Strategische beleggingsportefeuille premieregeling 2022

De lifecycles, gebaseerd op de in 2020 uitgevoerde ALM-studie zijn in 2022 niet aangepast. Wel gewijzigd is het herbalanceringsbeleid. Voor een deelnemer aan de lifecycles wordt ieder half jaar gekeken of zijn beleggingsportefeuille nog voldoende aansluit op de norm mix van toepasselijke lifecycle. Is dat niet het geval dan wordt de portefeuille weer teruggebracht naar de norm door aan- en verkopen te initiëren. De herbalancering wordt niet meer voor alle deelnemers op hetzelfde tijdstip uitgevoerd, maar is afhankelijk van de beoogde AOW datum van de deelnemer.

Rendementen beleggingen premieregeling in 2022

In 2022 is gemiddeld op het belegde vermogen een rendement behaald van -21,6% (na kosten).

De meeste deelnemers beleggen in de neutrale lifecycle van het fonds, dit is de default waar ze in worden geplaatst. Het rendement is afhankelijk van de beleggingshorizon (het aantal jaren tot de pensioenrichtdatum). Naarmate de beleggingshorizon korter wordt, wordt risico afgebouwd en wordt een hoger percentage van het renterisico afgedekt.

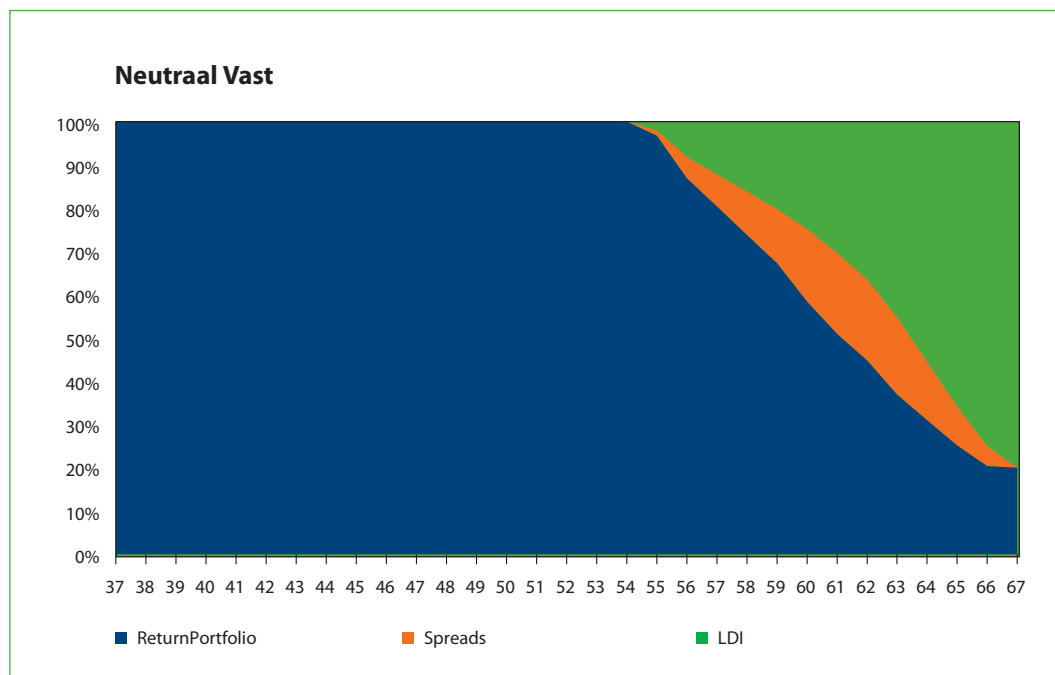
In het volgende overzicht staat het gemiddeld behaalde rendement in de neutrale lifecycle vast voor een aantal leeftijden.

Leeftijd	Gemiddeld	
	Gemiddeld rendement 2022	Gemiddeld jaarlijks rendement in de periode 2020-2022 (3 jaar)
40 jaar	-17,0%	3,0%
45 jaar	-17,0%	2,5%
50 jaar	-17,0%	1,4%
55 jaar	-17,6%	-0,3%
60 jaar	-22,9%	-4,2%
65 jaar	-25,8%	-6,6%

De rendementen zijn vóór aftrek van vergoedingen. En het betreft het hele jaar belegd kapitaal.

De (gewezen)deelnemers tot 40 jaar in de lifecycle neutraal vast hebben in 2022 hetzelfde rendement behaald als een 40-jarige deelnemer. De rendementen van andere leeftijden liggen tussen de rendementen van de dichtst bijliggende leeftijden uit de tabel.

De portefeuille in de neutrale lifecycle is verdeeld in een gedeelte matching en een gedeelte return conform de onderstaande figuur.



Onder de 54 jaar is de portefeuille volledig return, waarna het afloopt naar 20% op 67 jaar, en neemt matching een steeds groter deel in.

Return bestaat uit:	Verdeling
– Aandelen Ontwikkelde markten	64,5%
– Aandelen Opkomende markten	10,0%
– High Yield	11,5%
– Obligaties Opkomende Markten HC	7,0%
– Obligaties Opkomende Markten LC	7,0%

Matching bestaat uit:

- Bedrijfsobligaties (oranje in de figuur) oplopend naar 20% van de totale portefeuille bij 62 jaar en dan weer afnemend naar 0% op 67 jaar;
- Een combinatie van obligaties, derivaten en cash (grijs in de figuur) oplopend naar 80% op 67 jaar om de gewenste rente afdekking te realiseren.

2022 was een zeer slecht beleggingsjaar. Alle beleggingscategorieën hebben negatief gerendeerd.

In de volgende fondsen is belegd (return portefeuille)

	Rendement	Benchmark
Northern Trust - World Custom ESG Equity Index Fund	-18,4%	-19,1%
– Northern Trust - Emerging Markets Custom ESG Eq. Index Fund	-15,3%	-15,6%
– Aegon Global High Yield Fund	-11,9%	-12,4%
– SSGA Em. Markets Local Currency Gov. Bond Ind Fund	-5,6%	-5,9%
– L & G ESG Em Markets Gov. Bond Index Fund Hard Currency	-20,6%	-20,1%

In de matching portefeuille is belegd in het volgende bedrijfsobligatie fonds

– Aberdeen Standard Global Corporate Bond Fund	-16,9%	-16,1%
--	--------	--------

Obligaties ten behoeve van de rente afdekking

Obligaties met een langere duratie hebben het nog slechter gedaan dan aandelen door de sterk opgelopen rente. Hiervan hebben de Duration Matching funds van NN veel last gehad:

	Rendement	Benchmark
– NN Duration Matching Fund M (duratie 4 a 5 jaar)	-12,6%	-12,7%
– NN Duration Matching Fund L (duratie circa 20 jaar)	-38,1%	-38,3%
– NN Duration Matching Fund XL (duratie circa 40 jaar)	-50,7%	-50,6%

Naarmate een deelnemer dichterbij zijn pensioen komt, wordt steeds het risico afgebouwd en dat houdt in dat een steeds groter deel van het gespaarde kapitaal in deze fondsen belegd wordt. Risico afbouwen gebeurt met het oog op het in te kopen pensioen. Het doel is om in de laatste jaren voor pensioen de hoeveelheid pensioen die voor het gespaarde kapitaal kan worden ingekocht op peil te houden, ofwel het kapitaal mee te laten bewegen met de inkoopprijs van pensioen. Omdat de inkoopprijs van pensioen sterk afhankelijk is van de rentestand op het moment van inkoop, realiseren we dit door een steeds groter gedeelte van het kapitaal mee te laten bewegen met de rente. Door de oplopende rente is de inkoopprijs van pensioen in 2022 veel lager geworden. Dit zie je terug in de rendementen die door deze fondsen gemaakt zijn.

2.4.4 Maatschappelijk verantwoord beleggen en stemgedrag

Ons beleid met betrekking tot Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB) is in 2022 aangepast. Allereerst is het beleggingsprincipe gewijzigd en luidt nu:

Maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) draagt bij aan de langetermijndoelstelling van het fonds en neemt, gelet op de omvang en mogelijkheden van het fonds, een realistische plaats in binnen het beleggingsbeleid.

Hiermee willen we uitdrukken dat we er waarde aan hechten dat het vermogen wordt belegd op een maatschappelijk verantwoorde manier, maar altijd in overeenstemming met de primaire doelstelling van het pensioenfonds. Daarbij geloven we dat bedrijven die in de bedrijfsvoering rekening houden met MVB-maatstaven op de lange termijn eenzelfde of beter risico-rendementsprofiel kennen.

Daarom:

- Neemt het pensioenfonds maatschappelijk verantwoord beleggen mee in beleggingsbeslissingen, maar altijd in samenhang met rendement, risico en kosten.
- Wil het pensioenfonds maatschappelijk geaccepteerde normen volgen met betrekking tot MVB beleid.

- Heeft het pensioenfonds aandacht voor de mogelijke negatieve consequenties die een (te) strikt MVB-beleid kan hebben op de omvang van het belegbaar universum en het kostenniveau.
- Sluit het pensioenfonds vanwege zijn omvang en uit praktisch oogpunt aan bij het beleid en de verantwoording van de vermogensbeheerders op het gebied van engagement en stemmen.

Daarnaast hebben wij de volgende uitgangspunten voor MVB gedefinieerd:

Beleid

- Wij geloven dat bedrijven die in de bedrijfsvoering rekening houden met ESG-maatstaven op de lange termijn eenzelfde of beter risico-rendementsprofiel kennen dan bedrijven die dat niet doen.
- Wij nemen MVB mee in de besluitvorming. Dit mag ook kwalitatief of beschrijvend zijn.
- Wij vinden alle drie de factoren in ESG belangrijk. Bij de integratie van het MVB-beleid in de portefeuille worden de factoren E, S en G in samenhang meegenomen en sluiten we aan bij algemene (inter)nationale initiatieven en richtlijnen.
- Wij streven niet naar een rol als voorloper op het gebied van MVB.
- Wij voldoen altijd aan van toepassing zijnde wet- en regelgeving.

Uitvoering

- Gezien de omvang van het fonds, volgen we het stem- en engagementbeleid van de vermogensbeheerders.
- Voor passief beheer wensen we vooral gebruik te maken van een uitsluitingenbeleid. Hierbij is het uitsluiten op basis van de UN Global Compact een goede basis.
- We maken in de uitvoering van het MVB-beleid gebruik van oplossingen die zich hebben bewezen en die toegankelijk zijn via vermogensbeheerders.
- Bij de selectie van vermogensbeheerders kiezen we voor managers waarvan het MVB-beleid minimaal gelijkwaardig is aan dat van het pensioenfonds en die de UN PRI hebben ondertekend.

Monitoring

- We streven naar objectivering (meetbaar maken) van het MVB-beleid, maar koppelen er nog geen doelstellingen aan bijvoorbeeld een ESG-score. We onderzoeken hoe we dit verder kunnen kwantificeren.
- Wij zijn van mening dat verantwoord beleggen een leerproces is en nog niet volgroeid, noch bij het eigen fonds, noch in de markt, vanwege een gebrek aan goede data.

Evaluatie

- Wij leggen over ons MVB-beleggingsbeleid verantwoording af aan onze stakeholders door berichtgeving in de nieuwsbrief, opnemen van een passage in het jaarverslag en vermelding tijdens de deelnemersbijeenkomst.

Portefeuilledoelstellingen

Selectiecriteria

Op dit moment worden ESG-criteria nog kwalitatief (beschrijvend) meegenomen, omdat wij van oordeel zijn dat het kwantitatief meten van de prestaties van ondernemingen op ESG gebied tot op heden nog niet voldoende ontwikkeld is. Nu het meten langzamerhand volwassen begin te worden, onderzoeken wij hoe ons beleid op dit gebied bijgesteld kan worden. Daarop vooruitlopend hebben wij een Uitsluitingen beleid gedefinieerd (zie verderop).

Wij vinden het belangrijk om het effect van de wijzigingen door het MVB-beleid inzichtelijk en meetbaar te maken. Daartoe laten wij de portefeuille periodiek scoren op ESG-criteria om inzicht te houden in de effectiviteit van het MVB-beleid. Verder willen wij meten wat de financiële impact is (risico-rendement-kosten) van de MVB-keuzes die zijn gemaakt.

Uitsluitingsbeleid

Wij beleggen in beginsel niet in ondernemingen die 'controversiële wapens' of cruciale onderdelen daarvan, produceren, verkopen of distribueren. We hanteren hiervoor een door Sustainalytics opgestelde classificatie ¹⁾. De wapens die door Sustainalytics als controversieel worden beoordeeld zijn wapens die internationaal middels verdragen en conventies zijn verbannen of worden gemeden en daarmee door de UNODA worden erkend. Verder worden ondernemingen uitgesloten die zich schuldig maken aan ernstige en structurele schendingen van de UN Global Compact Principles. Daarnaast sluit het pensioenfonds landen uit waartegen de VN een wapenembargo heeft uitgevaardigd. Hiermee wordt voorkomen dat in landen wordt belegd, waar naar alle waarschijnlijkheid de mensenrechten om ernstige mate worden geschonden.

Hiermee is een lijst vastgesteld van bedrijven en landen die om die reden door ons worden uitgesloten. We hebben de fiduciair manager gevraagd deze uitsluitingslijst expliciet toe te passen op de discretionair beheerde mandaten en te monitoren bij fondsbeleggingen.

Omdat wij grotendeels in beleggingsfondsen beleggen (in plaats van in discretionaire mandaten) zijn we voor ons MVB-beleid afhankelijk van de fondsen waar we in beleggen en kunnen we niet zelf individuele ondernemingen of landen uitsluiten. Bij de selectie van beleggingsfondsen wordt het uitsluitingsbeleid van het beleggingsfonds expliciet meegenomen als één van de selectiecriteria. Het uitsluitingsbeleid van het beleggingsfonds dient minimaal gelijkwaardig te zijn aan dat van het pensioenfonds.

Bij fondsbeleggingen tolereren we een gecombineerde exposure naar uitgesloten bedrijven van maximaal 1% per beleggingsfonds. De portefeuille wordt eenmaal per jaar getoetst op basis van data van Sustainalytics.

De fiduciair manager rapporteert jaarlijks over eventuele exposures naar uitgesloten bedrijven binnen de beleggingsfondsen. Bij eventuele overschrijding van de 1% limiet wordt besproken of maatregelen nodig zijn.

Invloeddoelstellingen

Op dit gebied hebben wij het volgende beleid geformuleerd:

Stembeleid

Het stemrecht is een van de belangrijkste rechten van een aandeelhouder. Een hoge opkomst op aandeelhoudersvergaderingen zorgt voor stabiele besluitvorming, breed gedragen besluiten en het voorkomt dat kleine groepen aandeelhouders de vergadering naar hun hand zetten. Het actief uitoefenen van het stemrecht draagt bij aan het creëren van aandeelhouderswaarde en past bij een verantwoord beleggingsbeleid.

Wij zijn van mening dat stemmen op aandeelhoudersvergaderingen bijdraagt aan het risico-rendementsprofiel van de bedrijven en zien het uitoefenen van ons stemrecht als onze maatschappelijke verantwoordelijkheid. Wij doen dit niet zelf, maar zoeken de samenwerking met de vermogensbeheerder(s), omdat het praktischer is om dit uit te besteden – gezien het bescheiden vermogen – en omdat wij geloven dat de impact dan groter is.

Engagement

Wij zijn van mening dat door middel van het aangaan van de dialoog (engagement) positieve verandering bewerkstelligd kan worden bij de bedrijven waarin het fonds belegt en het ondernemingen kan stimuleren om maatregelen te nemen om schendingen in de toekomst te voorkomen. Wij doen dit niet zelf, maar zoeken de samenwerking met de vermogensbeheerder(s), omdat het praktischer is om dit uit te besteden, gezien het bescheiden vermogen, en omdat wij geloven dat de impact dan groter is.

Wij streven er naar inzicht te geven welke invloed wij hebben uitgeoefend om verbeteringen te bewerkstelligen op het gebied van MVB. Dit alles binnen de mogelijkheden die wij als fonds hiertoe hebben.

Wij als bestuur zullen hierover rapporteren in ons jaarverslag en op de website.

¹⁾ Deze classificatie bevat de categorieën antipersoonsmijnen, nucleaire wapens, clusterbommen, biologische en chemische wapens, witte fosfor en verarmd uranium.

Realisatie in 2022

In 2022 hebben wij alle vermogensbeheerders waarvan wij diensten afnemen, geëvalueerd op hun ESG-beleid met behulp van een z.g. ESG scorecard. NN IP heeft deze scorecard ontwikkeld en vraagt bij een groot aantal vermogensbeheerders en fondsbeheerders (een fondsbeheerder beheert een van de beleggingsfondsen die door een vermogensbeheerder wordt aangeboden) uit hoe deze op diverse onderdelen presteren.

Hieruit kwam naar voren dat:

- Het ESG commitment van de vermogensbeheerders in de onze portefeuille gemiddeld tot zeer hoog is. Vijf vermogensbeheerders behoren tot de hoger scorende beheerders in de uitvraag.
- De ESG integratie in de fondsen overwegend gemiddeld tot bovengemiddeld is. Vijf fondsen scoren bovengemiddeld.

Het geformuleerde beleid komt overeen met ons ESG-beleid of gaat verder dan wij hebben vastgelegd (bijvoorbeeld Tabak en Thermische kolen worden veelal ook uitgesloten als onderdeel van het uitsluitingenbeleid). We hebben verder hun daadwerkelijke uitsluitingen getoetst aan ons beleid. Hier hebben we kleine verschillen geconstateerd, vaak veroorzaakt doordat de vermogensbeheerder voor zijn ESG-data van een ander bureau gebruikmaakt dan wij. Definities en standaarden zijn nog niet wereldwijd hetzelfde en soms is er een verschil in percentage activiteit dat aanvaardbaar wordt geacht (helemaal niet, 1% of 5% bijvoorbeeld).

Wij zijn tevreden over de manier waarop onze vermogensbeheerders invulling geven aan ons MVB-beleid.

Verder hebben wij in aanloop voor een wijziging in het MVB-beleid in 2023 een abonnement genomen op de ESG risk monitor waarin de blootstelling van de portefeuille aan financiële ESG risico's wordt afgezet tegen een benchmark, als ook de impact van de portefeuille op klimaat en milieu (CO₂, afval en water) en blootstelling aan hoog impact controverses (governance).

Het doel is dat we hiermee ervaring opdoen, om meer kwantitatieve doelstellingen te kunnen definiëren.

Vooruitblik 2023

Wij willen in 2023 ons beleid aanscherpen op basis van de ervaringen die we in 2022 hebben opgedaan en de ontwikkelingen op MVB gebied. Dit staat op de rol voor het najaar.

Verder komt er steeds meer data beschikbaar, alhoewel we geconstateerd hebben dat de data nog verre van compleet en eenduidig zijn.

2.4.5 Sustainable Finance Disclosure Regulation

In de EU is een omvangrijk Action Plan for Financing Sustainable Growth lopende, dat als doel heeft om kapitaalstromen in de EU richting duurzame economische initiatieven te leiden. Dit plan bestaat uit tien punten. Een specifiek onderdeel is de verplichting transparant te zijn over duurzaamheidskenmerken van financiële producten. Dit is vastgelegd in de Sustainable Finance Disclosure Regulation, kortweg SFDR. Deze richtlijn is ook van toepassing op pensioenfondsen als aanbieders van financiële producten. De regelgeving is deels (Level 1) ingegaan op 10 maart 2021. Het betreft voornamelijk publicatie-vereisten die verwerkt dienen te worden in de uitingen op de website en in de zogenoemde precontractuele informatie (voor pensioenfondsen Pensioen 1-2-3). Wat er en hoe er gepubliceerd moet worden hangt af van de classificatie van het pensioenfonds. Hierbij is er keuze uit:

- Het fonds heeft een expliciete duurzame doelstelling ('donkergroen', zoals beschreven in artikel 9 van de regelgeving);
- Het fonds heeft duurzame kenmerken ('lichtgroen', of artikel 8);
- Het fonds wordt niet als duurzaam gepromoot ('grijs' of 'overig'; artikel 6).

Alle fondsen moeten aan de eisen van artikel 6 voldoen, maar een 'grijs' fonds mag niet de indruk wekken dat duurzame kenmerken worden gepromoot; dat wordt dan beschouwd als greenwashing. Een artikel 8 fonds moet echter weer aan zwaardere rapportage-eisen voldoen. De exacte rapportage-eisen (level 2) zijn in 2022 bekend gemaakt en zijn per 1 januari 2023 ingegaan. Met inachtneming van de zware rapportage-eisen hebben we ervoor gekozen terughoudend te zijn en onszelf te classificeren als artikel 6. Al onze vermogensbeheerders (fondsen en de fiduciair manager) hebben ook een classificatie, de meesten (8 van de 11) een artikel 8 classificatie. Artikel 6 classificatie hebben de fondsen voor obligaties in opkomende markten (State Street, Nordea) en senior bank leningen (Barings).

2.5 Risicobeleid

De inrichting van het integraal risicomanagement (IRM) is vastgelegd in het risicomanagementbeleid. Dit betreft onder meer de inrichting van de governance en van het proces. De basis voor effectief IRM is een heldere en passende verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Dit is georganiseerd volgens het principe van het 'three lines of defense' model, waarbij onderscheid wordt gemaakt naar risico-eigenaren (1e lijn), controlefunctie (2e lijn) en interne audit (3e lijn).

2.5.1 Risicohouding

De beleidsuitgangspunten en financiële risicohouding van ons pensioenfonds zijn gezamenlijk met sociale partners vastgesteld en zijn vastgelegd in de ABTN. Periodiek wordt de risicobereidheid van deelnemers onderzocht.

Voor de uitkeringsovereenkomst is de financiële risicohouding op de lange termijn geformuleerd in termen van ondergrenzen aan het pensioenresultaat en op de korte termijn in termen van vereist eigen vermogen (inclusief een bandbreedte). Voor de (opbouwfase van de) premieovereenkomst is de risicohouding vastgesteld in termen van maximaal aanvaardbare afwijking tussen het pensioen op de pensioendatum in een slecht weer scenario (5e percentiel) en de verwachte pensioenuitkomst op de pensioendatum in het mediane scenario (50e percentiel) per leeftijdscohort.

Daarnaast zijn in het risicomanagementbeleid de algemene risicohouding en principes voor risicobereidheid beschreven. De risicobereidheid wordt concreet gemaakt in de vorm van principes, die bij besluitvorming als uitgangspunt dienen. Deze principes zijn als het ware de 'stoepranden' waartussen gereden wordt. Het zijn de financiële en niet-financiële overtuigingen van ons pensioenfonds en geven het normenkader aan dat bepalend is voor de interne organisatie en uitbesteding. Door het toepassen van deze principes in de besluitvorming en mandaten en richtlijnen, zorgt het bestuur ervoor dat het in control is en blijft. De principes zijn uitgewerkt langs vier domeinen.

2.5.2 Risico identificatie

Binnen het IRM raamwerk van ons pensioenfonds wordt onderscheid gemaakt naar financiële risico's en niet-financiële risico's. Daarnaast wordt onderscheid gemaakt naar strategische risico's en operationele risico's. De risico's worden ingedeeld naar de volgende categorieën:

Risicocategorieën	Financiële risico's	Niet-financiële risico's
Strategisch	– Kapitaalmanagement	– Producten & Uitbesteding – Reputatiemanagement – Besturingsfilosofie
Operationeel	– Renterisico – Marktrisico – Kredietrisico – Omgevingsrisico (ESG) – Verzekeringstechnisch risico	– IT-risico – Interface risico – Integriteitsrisico – Uitbestedingsrisico – Juridisch risico

De risicocategorieën zijn nader uitgewerkt naar subcategorieën, definities en scenario's.

Ten aanzien van de financiële risico's kan onderscheid worden gemaakt naar risico's met betrekking tot het aangaan van verplichtingen (verzekeringstechnisch risico) en naar beleggingsrisico's. Deze risico's beoordeelt het pensioenfonds afzonderlijk, maar ook in samenhang: het kapitaalmanagement ten behoeve van het solvabiliteitsrisico.

2.5.3 Risicobeoordeling, -beheersing en -monitoring

Financiële risico's

Deze financiële risico's tezamen vormen het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat ons pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. Indien de solvabiliteit van ons pensioenfonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor toeslagverlening of dat het noodzakelijk kan zijn om pensioenen te verminderen. Hiertoe beoordelen wij risico's met betrekking tot de verplichtingen en beleggingen in samenhang en in relatie tot de financiële risicohouding, -doelstellingen en -beleidsuitgangspunten. Zowel op de korte, middellange, lange als zeer lange termijn.

Op korte termijn staat –op basis van de (beleids)dekkingsgraad ultimo 2022– het behalen van de financiële doelstellingen onder druk. Op middellange termijn verwachten wij op grond van het herstelplan wel zonder kortingsmaatregelen te kunnen herstellen. Het pensioen- en indexatieresultaat staan echter –ook over langere termijn– onder druk (op basis van de meest recente ALM-studie). Over zeer lange termijn gezien passen de financiële risico's wel binnen de risicohouding van ons pensioenfonds (op basis van de haalbaarheidstoets). Volledigheidshalve wordt hierbij opgemerkt dat financiële risico's onder het toekomstig pensioenstelsel in een ander daglicht komen te staan, en indexaties en rechtenkortingen zullen bij eventuele toepassing van het transitie-FTK mogelijk anders uitpakken dan op basis van het huidige FTK.

De belangrijkste individuele risico's zijn het renterisico en het marktrisico, zowel voor de uitkeringsovereenkomst als voor de premieovereenkomst. De markten zijn beweeglijk, met soms grote uitschieters. Het beleggingsbeleid richt zich op de balans tussen het genereren van extra rendement op de lange termijn en het minimaliseren van de kans op verliezen op de korte termijn. De financiële risico's worden zorgvuldig beheerst.

Het marktrisico (zoals fluctuatie van de waarde van aandelen) wordt in beginsel gemitigeerd door voldoende diversificatie in de portefeuille. Het optimale strategische beleggingsbeleid wordt bepaald door middel van een periodieke ALM-studie. In 2022 heeft opnieuw een ALM-studie plaatsgevonden. In het beleggingsplan zijn randvoorwaarden (restricties en bandbreedtes), benchmarks en risicomaatstaven vastgelegd. Met de vermogensbeheerder zijn gedetailleerde afspraken gemaakt over relevante risico-indicatoren en de wijze waarop over deze risico-indicatoren gerapporteerd wordt om tijdig te kunnen ingrijpen als de neerwaartse risico's te groot worden. Het beleggingsbeleid en de beheersing wordt getoetst en gemonitord door de beleggingsadviescommissie (BAC).

Het renterisico wordt gemitigeerd door de renteaftdekking. Het renteaftdeckingsbeleid wordt bepaald door middel van de ALM-studie. Voor de premieovereenkomst wordt de afdekking van het renterisico in de opbouwfase stapsgewijs opgebouwd, omdat de deelnemer anders op pensioendatum veel inkooprisico loopt. Het renterisico wordt meer afgedekt naarmate de deelnemer ouder wordt. De BAC monitort de effectiviteit van de renteaftdekking. Hierbij wordt aandacht besteed aan zowel ex-ante renteaftdekking als ex-post renteaftdekking (de gerealiseerde mate van afdekking).

Niet-financiële risico's

Bij de financiële risico's wordt bewust risico gezocht om rendement op het kapitaal te kunnen verkrijgen. Bij niet-financiële risico's wordt de beheersing meer gericht op het minimaliseren van het risico. Wij hebben voor de geïdentificeerde risico's de omvang van de risico's ingeschat, zowel in termen van kans en impact als in termen van bruto (zonder beheersmaatregelen) en netto (ná beheersmaatregelen). Op basis van de niet-financiële risicohouding worden de ingeschatte netto risico's geaccepteerd. Wij achten ons daarmee ten aanzien van niet-financiële risico's voldoende in control.

Wij hebben vrijwel alle werkzaamheden uitbesteed. De belangrijkste niet-financiële risico's hebben dan ook veelal betrekking op uitbesteede werkzaamheden. Dit betreft bijvoorbeeld de kwaliteit, continuïteit, integriteit (waaronder ook de frauderisico's en sanctiewet vallen) en IT van uitbesteede processen. Wij als bestuur blijven eindverantwoordelijk voor de uitbesteede activiteit of het uitbesteede proces en behouden volledige zeggenschap over de uitbesteede activiteiten of het uitbesteede proces. Gezien de grote mate van uitbesteding en de risico's voor het fonds die daardoor buiten de organisatie moeten worden beheerst, is het beheersen van de uitbestedingsrelatie van belang. Het beleid hieromtrent is vastgelegd in het uitbestedingsbeleid van het pensioenfonds.

Het pensioenfonds heeft uitgangspunten geformuleerd met betrekking tot de uitvoering en eisen opgesteld waaraan de (externe) dienstverlening moet voldoen. Alvorens tot uitbesteding wordt overgegaan, wordt een risicoanalyse uitgevoerd. De kwaliteitseisen die aan uitbestedingspartijen worden gesteld worden vertaald naar afspraken, procedures en voorwaarden die worden vastgelegd in een uitbestedingsovereenkomst, een Service Level Agreement (SLA) en/of beleggingsmandaat. De uitbestedings- en uitvoeringscommissie (CUU) toetst of de wijze waarop processen worden uitgevoerd nog in overeenstemming is met de gemaakte afspraken. Dat geschiedt onder meer door middel van beoordeling van de periodieke rapportages van de uitvoerders, waarin naast performance ook wordt gerapporteerd over risico-indicatoren zoals klachten, incidenten en uitzonderingen. Verder beoordeelt het pensioenfonds de opzet, bestaan en werking van de diverse beheersmaatregelen op basis van (externe assurance bij) ISAE-rapportages. Daarnaast worden uitbestedingspartners jaarlijks door ons geëvalueerd.

Nieuwe en opkomende risico's

Nieuwe en opkomende risico's krijgen ook bestuurlijke aandacht binnen de IRM-cyclus. Hierbij kan worden gedacht aan risico's waarvan pensioenfonds nog niet zoveel weten, nieuw opgemerkte risico's, risico's die brede bekendheid beginnen te krijgen, maar ook risico's die continu aan verandering onderhevig zijn. Een kenmerk van opkomende risico's is dat de kans dat het risico zich voordoet niet eenvoudig kan worden ingeschat maar dat er potentieel wel sprake van een grote impact kan zijn. Daarom is het vroegtijdig identificeren van opkomende risico's belangrijk. De oorlog in Oekraïne, met sancties voor Rusland tot gevolg, is een goed voorbeeld van een gemanifesteerd risico. Als handvat voor identificatie worden nieuwe en opkomende risico's vaak ingedeeld naar een aantal categorieën:

- Economisch,
- Milieu,
- Geopolitiek,
- Sociaal,
- Technologisch.

Een voorbeeld in de categorie economisch is de hoge inflatie in 2022. Voor ons pensioenfonds is de onzekerheid van en het niveau van de inflatie van belang omdat de toeslagambitie (op lange termijn) erop gericht is om de pensioenen waardevast / welvaartsvast te houden. Bij de ALM-studie rekent het pensioenfonds naast een 'best estimate scenario' ook extreme 'what if' scenario's door. Nadenken over extreme risico's is nuttig bij het ontwerpen van een robuuste beleggingsportefeuille en daarmee ook robuuster risicobeheer. Verder heeft de BAC voortdurend aandacht voor ontwikkelingen in marktomstandigheden en de impact daarvan op het beleggingsbeleid.

Een voorbeeld in de categorie milieu zijn ESG risico's. Hieronder vallen bijvoorbeeld risico's die verband houden met klimaatverandering, de energietransitie, duurzaamheid, maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid, etc. Deze risico's kunnen leiden tot reputatieschade, maar ook financiële schade. Om dit risico te beheersen hebben wij een MVB (Maatschappelijk Verantwoord Beleggingen)-beleid, dat in 2022 verder is doorontwikkeld.

Geopolitieke spanningen met economische en financiële gevolgen leiden tot een grote onzekerheid. De BAC heeft aandacht voor dergelijke scenario's en ziet diverse korte termijn risico's, maar dit is geen aanleiding geweest om het lange termijn beleggingsbeleid significant aan te passen. Op korte termijn kunnen financiële ontwikkelingen een groot effect hebben, zoals ook is gebleken tijdens de

oorlog in Oekraïne. Maar voor het pensioenfonds is beleggen een zaak van de lange termijn. Het beleggingsbeleid is gericht op een gezonde financiële situatie op de lange termijn. Daarom wordt vooral steeds bekeken of het beleggingsbeleid passend is en voldoet aan de lange termijn beleggingsdoelstellingen.

Een belangrijke ontwikkeling in de categorie sociaal is de hervorming van het pensioenstelsel. Deze nieuwe wetgeving is aangenomen in de Tweede Kamer op 22 december 2022. Nadat de Eerste Kamer akkoord is gegaan, is het de bedoeling dat de wetgeving per 1 juli 2023 in zal gaan. Uiterlijk 1 januari 2028 dient iedere pensioenregeling te voldoen aan de nieuwe wetgeving. Het bestuur is al in voorbereiding op de aanstaande transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Mogelijk vormt de opdrachtaanvaarding die gaat volgen aanleiding voor het uitvoeren van een tussentijdse ERB en het uitvoeren van een (bepaalde vorm van) aanvangshaalbaarheidstoets. Net als in de huidige DC-regeling zal een nieuwe risicohouding gedefinieerd moeten worden per leeftijdscohort.

Een belangrijk risico in de categorie technologisch is cybercrime risico. Dit is een risico dat voortdurend aan verandering onderhevig is. Het motief voor cybercrime is aanwezig bij pensioenfondsen (geld en data) en de wereldwijde cybercrime statistieken spreken voor zich. De impact van cyber risico's kan zeer hoog zijn. In 2022 heeft extra aandacht gehad voor IT-risico's in zijn algemeenheid. Dit heeft geresulteerd in een vernieuwd IT- en informatiebeveiligingsbeleid. Hierin zijn procedures vastgelegd rondom de bewaking en monitoring van beheersing van IT- en cyberrisico's. Voor de privacy bewaking van deelnemersgegevens zijn afspraken gemaakt met dienstverleners over de normen en de bewaking en er wordt gerapporteerd over mogelijke inbreuken.

2.5.4 Evaluatie

Periodiek wordt de werking van het IRM geëvalueerd. Aan de hand hiervan worden continu verdere verbeteringen doorgevoerd.

2.5.5 Terugblik en vooruitblik

In 2022 is verder vormgegeven aan de IRM-rapportage vanuit de sleutelfunctiehouder risicobeheer en heeft het pensioenfonds stappen gezet in de totstandkoming van het proces om de onafhankelijke risico-opinie vanuit de sleutelfunctiehouder risicobeheer integraal onderdeel te maken van de bestuurlijke besluitvorming. Verder is de risicohouding voor niet-financiële risico's geactualiseerd en is opnieuw gekeken naar alle integriteitsrisico's middels de Systematische Integriteits Risico Analyse (SIRA). Deze SIRA is vanaf nu ook integraal onderdeel van het risicoraamwerk.

Speerpunten voor 2023 zijn de herijking van de risicoanalyses voor financiële en niet-financiële risico's, de uitwerking van de monitoring van de DC-regeling en goede risicobeheersing in het transitietraject naar het nieuwe pensioenstelsel.

2.6 Uitbestedingsbeleid

De commissie uitbesteding en uitvoering (CUU) is belast met het controleren dat de pensioenregeling zo goed en efficiënt mogelijk wordt uitgevoerd. Onderdeel van de uitvoering is een efficiënte uitbesteding van werkzaamheden om de opgebouwde rechten van (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden en hun (voormalig) partners en eventuele wezen te administreren, de opgebouwde kapitalen adequaat te beheren en in de uitkeringsfase de tijdige en correcte betaling van pensioengelden op basis van deze rechten.

Wij hebben ervoor gekozen om de pensioenadministratie en het vermogensbeheer aan externe partijen uit te besteden. Het in eigen beheer nemen van de administratie en het vermogensbeheer zien wij niet als valide optie, gezien de kosten en risico's verbonden aan het opbouwen van een eigen beheerorganisatie. Daarnaast zijn in de markt professionele partijen aanwezig die hun corebusiness hebben gemaakt van pensioenadministratie en vermogensbeheer. Als bestuur zijn wij eindverantwoordelijk voor alle uitbestede werkzaamheden en daarmee samenhangende handelingen. Daarom maken wij heldere afspraken met de uitvoerders. Deze worden contractueel vastgelegd en het bestuur bewaakt dat de afspraken worden nagekomen.

Om de kwaliteit van de uitbestedingen van het fonds te beheersen, hebben wij een uitbestedingsbeleid, dat jaarlijks wordt geanalyseerd en waar nodig herzien. Hierin is de uitbestedingscyclus van het fonds beschreven en zijn de eisen opgenomen waaraan

uitvoerders moeten voldoen. Met de uitvoerders zijn 'service level agreements' (SLA) overeengekomen. De uitbestedingspartners rapporteren regelmatig over de behaalde service level. De rapportages worden door ons beoordeeld. Daarnaast verstrekken de uitvoerders jaarlijks assurance rapportages. Wij beoordelen of deze rapporten voldoende comfort bieden voor een goede uitvoering van de uitbestede werkzaamheden. Bovendien vindt monitoring plaats door de regelmatige contacten tussen het bestuur en de uitvoerende partij, zowel in als buiten bestuursvergaderingen. Als zaken niet goed lopen, wordt dat besproken en wordt naar structurele oplossingen gezocht. Er vindt minimaal één keer per jaar een evaluatie plaats van de uitbestedingsrelatie. In bijlage 3 is een overzicht opgenomen van de partijen aan wie het fonds werkzaamheden heeft uitbesteed.

Aanvulling beleidsdocumenten

In 2022 is het uitbestedingsbeleid geëvalueerd. Uit deze evaluatie is naar voren gekomen dat additionele evaluatiecriteria wenselijk waren. Met de vaststelling van dit aangepaste beleid in mei 2022 wordt een uitgebreidere evaluatie van de uitbestedingspartijen gewaarborgd.

Uitbestedingspartijen

De CUU adviseert het bestuur over alle uitbestede werkzaamheden en daarmee samenhangende handelingen. Naast continue monitoring van de uitvoerende partij, wordt de uitbestedingsrelatie regelmatig geëvalueerd. Hierbij wordt onder andere getoetst of de uitvoerder nog voldoet aan de selectiecriteria, aan de vooraf opgestelde normen en of de uitvoering nog in lijn is met de doelstellingen van het fonds.

In 2022 is hebben wij op frequente basis contact gehad met onze pensioenadministrateur AZL. Doelstelling was onder meer om tot een verbetering van de dienstverlening te komen met name op het gebied van tijdige afwikkeling van zaken. Geconstateerd moet worden dat de performance duidelijk is verbeterd, maar er blijft ruimte voor ontwikkeling. Het huidige contract met AZL eindigt op 1 januari 2024. In het licht van de toekomstige ontwikkelingen inzake de Wet Toekomst Pensioen, de transitie en de onzekerheden die daarmee gemoeid gaan, de verbeteringen die AZL heeft laten zien en het waarborgen van continuïteit van onze dienstverlening, hebben wij 2022 gebruikt om met AZL over een verlenging van het contract te onderhandelen. Dit heeft geresulteerd in een akkoord op hoofdlijnen voor de verlenging per 1 januari 2024. In 2023 wordt het akkoord omgezet in een formeel contract. De CUU monitort de voortgang in dit traject. Het bestuur ontvangt regelmatig signalen van deelnemers over de tevredenheid, of het gebrek daaraan, met AZL en deze signalen worden stelselmatig opgevolgd.

Aanbestedingen 2022

De CUU heeft In 2022 verschillende uitbestedingen en aanvullende opdrachten aan externe partijen voorbereid. De analyses uit de CUU hebben wij in het bestuur besproken en deze hebben geleid tot een besluit over de toekenning van de opdracht inzake een kostenbenchmarkonderzoek en het inhuren van een adviseur op het gebied van IT, datakwaliteit en Privacy.

2.7 Communicatiebeleid

In 2020 is een communicatiebeleidsplan opgesteld voor de komende vijf jaar. Wij als bestuur vinden een heldere en transparante communicatie belangrijk. Dit houdt, onder andere, in dat de communicatie voor de betrokkenen begrijpelijk moet zijn en moet aansluiten bij de informatiebehoefte. Dit toetsen we regelmatig.

De financiële positie van het fonds en het pensioenakkoord zijn belangrijke communicatiethema's voor de aankomende jaren. Het communicatiebeleid vormt de leidraad voor alle communicatie-activiteiten, waarbij jaarlijks een evaluatie plaatsvindt en indien wenselijk tussentijds kan worden aangepast.

Tevens willen wij als bestuur, door middel van het gebruik van de communicatiemiddelen, verantwoording afleggen over het gevoerde beleid en de invulling daarvan.

In de bestuursvergadering 17 december 2021 hebben wij het communicatiejaarplan voor 2022 vastgesteld. In dit jaarplan hebben wij opgenomen om voor de reguliere communicatie onderstaande middelen in te zetten.

- Digitale nieuwsbrief
In de digitale nieuwsbrief wordt aandacht besteed aan actuele zaken. De nieuwsbrief wordt gebruikt in samenhang met de overige communicatie; de intentie is dat deelnemers elk item meer dan eenmaal onder ogen krijgt. Hiervan zijn er twee verschenen.
- Uniform pensioenoverzicht
Halverwege 2022 hebben de gepensioneerden en de (gewezen) deelnemers het Uniform pensioenoverzicht ontvangen. Hierin staan de (aangepaste) pensioenaanspraken. Het uniform pensioenoverzicht is eveneens beschikbaar via de persoonlijke omgeving op de website.
- Deelnemersbijeenkomst
Op 24 mei 2022 heeft de deelnemersbijeenkomst plaatsgevonden. De bijeenkomst hebben wij virtueel gehouden. In 2021 bleek dat een digitale bijeenkomst tot een grotere opkomst leidt. Wij hebben de deelnemersbijeenkomst als positief ervaren, omdat wij hiermee directer in contact komen met de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden.
- Website
Wij zetten de website in als middel om op een efficiënte wijze meerdere stakeholders tegelijkertijd te informeren over belangrijke zaken en ontwikkelingen binnen het pensioenfonds. Periodiek ontvangen wij als bestuur van de pensioenuitvoerder een overzicht van het gebruik van de website.
- Planner
Met de overgang naar premieopbouw is het inzicht van de deelnemers in het te bereiken pensioen moeilijker geworden. De geavanceerde planner biedt ondersteuning bij persoonlijke financiële planning.
- Spreekuur
De communicatie verloopt doorgaans via de administrateur AZL en bestuursondersteuning. Hierdoor zijn wij, als bestuur, niet altijd rechtstreeks bereikbaar. Om de rechtstreekse bereikbaarheid te verbeteren hebben we besloten een spreekuur te gaan invoeren. Deelnemers kunnen zich hiervoor aanmelden en fysiek of digitaal 'langskomen'. Via de nieuwsbrief wordt bekend gemaakt op welke momenten het spreekuur wordt gehouden.

In 2022 is specifiek aandacht besteed aan een drietal verkiezingen. Voor het Verantwoordingsorgaan hebben twee verkiezingen plaatsgevonden waarvan de uitkomsten op de website zijn geplaatst. Eenmaal is er een verkiezing geweest voor een positie binnen het bestuur (zetel van de pensioengerechtigden). Daarnaast is gecommuniceerd over de toeslagverlening (2,57%) van de uitkeringsregeling per 1 januari 2023. De communicatie over het pensioenakkoord is in 2022 nog niet krachtig in gang gezet omdat het wetgevingsproces niet was afgerond en bepaalde data (inwerkingstredingdatum) nog schuiven waarvan het bedrag ineens een goed voorbeeld is.

Communicatie 2023

Uit het communicatiebeleidsplan wordt jaarlijks een communicatiejaarplan afgeleid, met de daarin voor de komende jaren geplande activiteiten. In het communicatiejaarplan van 2023 zijn een aantal speerpunten benoemd zoals de deelnemersbijeenkomst. Daarnaast is het communicatiebeleid geëvalueerd. Aanleiding hiervoor zijn de recentelijke ontwikkelingen op het gebied van de Wet Toekomst Pensioenen waarin onder andere de open norm van keuzebegeleiding is opgenomen. Omdat het wetgevingsproces voortgang boekt, zal in 2023 meer aandacht besteed worden aan informatie over het pensioenakkoord en de gevolgen die dat heeft voor de pensioenregeling en de belanghebbenden.

3. Het (Financieel) beleid

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op diverse aspecten die betrekking hebben op het financiële ontwikkelingen en het beleid van het fonds.

3.1 Ontwikkelingen financiële positie

3.1.1 Financiële positie per einde 2022

De vereiste dekkingsgraad bedroeg 110,7%. De minimaal vereiste dekkingsgraad bedroeg 103,0%. Ultimo 2022 is de beleidsdekkingsgraad 106,7%. Dit betekent dat er sprake is van een reservetekort. De actuele dekkingsgraad is ultimo 2022 106,7%.

	Eind 2022	Eind 2021
Actuele dekkingsgraad	106,7%	104,4%
Beleidsdekkingsgraad	106,7%	101,8%

3.1.2 Herstelplan

Wettelijk dienen wij als bestuur onze beleidsbeslissingen onder het financieel toetsingskader te baseren op de beleidsdekkingsgraad. Wanneer er een reservetekort is moet het pensioenfonds een herstelplan bij DNB indienen. Per jaareinde 2021 is de beleidsdekkingsgraad lager dan de vereiste dekkingsgraad, daarom hebben wij in maart 2022 opnieuw een herstelplan bij DNB ingediend. Hierin wordt onderbouwd dat de beleidsdekkingsgraad binnen de gekozen hersteltermijn van tien jaar kan herstellen tot het niveau van de vereiste dekkingsgraad op basis van realistische verwachtingen.

In het jaarverslag over 2021 hebben wij aangegeven dat we gebruik gemaakt hebben van de vrijstellingsregeling 2021. In 2022 ligt de beleidsdekkingsgraad nog onder het minimaal vereiste niveau. De actuele dekkingsgraad ligt erboven. Er is daarom van een korting in 2022 geen sprake. Wij hebben daarom besloten om in 2022 geen gebruik te maken van de geboden vrijstellingsregeling.

In maart 2023 heeft het pensioenfonds eveneens een herstelplan bij DNB ingediend. Op 23 mei 2023 heeft het pensioenfonds de beschikking van DNB ontvangen waarin staat dat DNB instemt met het ingediende herstelplan.

3.1.3 Haalbaarheidstoets

Met een haalbaarheidstoets kijkt het fonds of de afgesproken ambities worden gerealiseerd en ook of het premiebeleid voldoende realistisch en haalbaar is. En er wordt gekeken of het fonds voldoende herstelcapaciteit heeft. Het fonds heeft in 2022 de jaarlijks terugkerende haalbaarheidstoets uitgevoerd en deze tijdig ingediend bij DNB.

Uit de haalbaarheidstoets 2022 blijkt dat het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau hoger is dan de vastgesteld ondergrens van 79%. De relatieve afwijking van het verwacht pensioenresultaat in het slechtweersscenario is 23%. In de aanvangshaalbaarheidstoets de ondergrens van het verwacht pensioenresultaat vastgesteld op 79%. De maximale relatieve afwijking in het slechtweersscenario is daarbij vastgesteld op 40%.

De uitkomsten van de haalbaarheidstoets 2022 passen binnen de vastgestelde risicohouding voor wat betreft het verwachte pensioenresultaat.

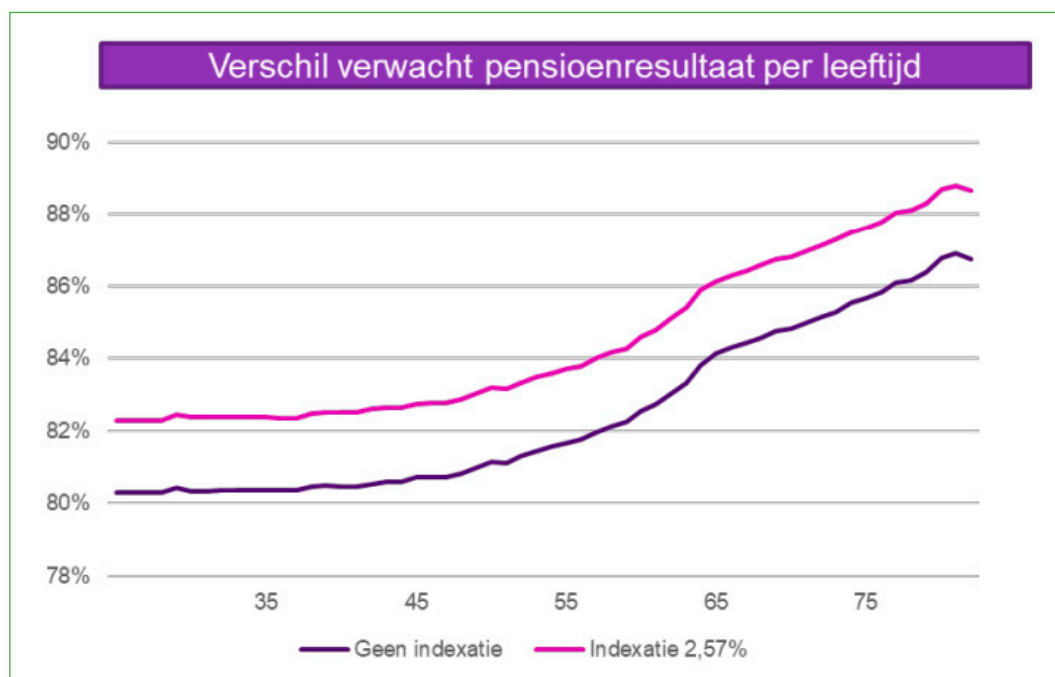
3.1.4 Toeslagverlening

In de bestuursvergadering van 18 november 2022 hebben wij besloten om de pensioenen en aanspraken van de uitkeringsregeling per 1 januari 2023 te verhogen met 2,57%. Dit was mogelijk doordat het fonds gebruik heeft gemaakt van een "Algemene maatregel van Bestuur". Deze bepaalt dat het tijdelijk mogelijk is om onder bepaalde voorwaarden, vooruitlopend op de nieuwe pensioenwet (Wet Toekomst Pensioenen), af te wijken van het strengere financiële toetsingskader van de Nederlandse Bank, waarbij de actuele dekkingsgraad na toeslagverlening minimaal 105% bedraagt. De toeslagverlening geldt niet voor de Premierregeling en de variabele pensioenen. De Premierregeling beweegt mee met de financiële markten en de variabele pensioenen worden per 1 juli van het betreffende jaar aangepast.

Voor- en nadelen versoepelde toeslagverlening

Het bestuur moet en wil een evenwichtig besluit nemen. Dat betekent dat we de voor- en nadelen voor iedereen die bij ons pensioen heeft opgebouwd in de uitkeringsregeling of krijgt uitgekeerd meenemen bij het nemen van een besluit. De gevolgen heeft het bestuur op een rijtje gezet.

Het bestuur heeft voor iedereen gekeken naar de gevolgen op de langere termijn. Want als we nu een toeslag geven, neemt onze dekkingsgraad af en kunnen we in de toekomst minder toeslag verlenen. Een extra toeslag nu heeft daarmee gevolgen voor de toeslagverlening in de toekomst. Die gevolgen kunnen per leeftijdsgroep verschillen. Daar heeft het bestuur rekening mee gehouden. Zo zorgt het bestuur ervoor dat de tussentijdse toeslagverlening evenwichtig is.



3.2 De kostendeekkende premie

	2022	2021
De kostendeekkende, gedempte en feitelijke premies zijn als volgt:		
– Kostendeekkende premie basisregeling	32.124	27.521
– Gedempte kostendeekkende premie basisregeling	n.v.t.	n.v.t.
– Feitelijke premie basisregeling	33.415	28.168
De kostendeekkende premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	2.633	2.765
– Opslag in stand houden vereist vermogen	14	9
– Opslag voor uitvoeringskosten	1.228	1.020
– Actuarieel benodigd ten behoeve van toeslagverlening	0	0
– Stortingen BPR	28.249	23.727
	32.124	27.521
De feitelijke premie is als volgt samengesteld:		
Actuarieel benodigd	2.633	2.765
Opslag in stand houden vereist vermogen	14	9
Opslag voor uitvoeringskosten	1.228	1.020
Actuarieel benodigd ten behoeve van toeslagverlening	0	0
Stortingen BPR	28.249	23.727
Premiemarge	1.291	647
	33.415	28.168

3.3 Waardeoverdrachten

Vanaf november 2021 is de dekkingsgraad boven de 100% uitgekomen waardoor in- en uitgaande waardeoverdrachten boven de afkoopgrens mogelijk zijn geworden in zowel de uitkerings- als de premieregeling. Omdat de dekkingsgraad in 2022 boven de 100% is gebleven zijn in 2022 zowel inkomende als uitgaande waardeoverdrachten opgepakt en verwerkt. Omdat vooral waardeoverdrachten tussen verschillende soorten regelingen een complexe en soms voor de deelnemer onwenselijke uitwerking kunnen hebben, hebben wij een nieuwsbericht geplaatst en in de nieuwsbrief opgenomen waarin de deelnemers erop wordt gewezen dat deskundig advies inwinnen verstandig is. Als fonds mogen wij dat advies niet geven en omdat waardeoverdrachten een wettelijk recht zijn kunnen we niet anders dan alle aangevraagde overdrachten uitvoeren.

3.4 Kosten uitvoering pensioenbeheer en vermogensbeheer

	2022	2021	2020	2019	2018
Pensioenbeheer					
Totale kosten pensioenbeheer	1.530	1.295	1.588	1.226	1.157
Kosten in euro per deelnemer	€ 230,28	€ 236,01	€ 322,11	€ 250,61	€ 243,07
Vermogensbeheer					
Kosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,25%	0,26%	0,25%	0,24%	0,41%
Transactiekosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,14%	0,10%	0,12%	0,08%	0,10%
Totale kosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,39%	0,36%	0,37%	0,32%	0,51%

Ad pensioenbeheer

Deze kosten komen uit de jaarrekening. De kosten van het pensioenbeheer bestaan uit de kosten van uitbesteding, bestuurskosten en de kosten van toezicht. Om de kosten per deelnemer te berekenen is conform de aanbeveling van de Pensioenfederatie het aantal deelnemers gedefinieerd als de som van het aantal actieve deelnemers en pensioengerechtigden. Oud-deelnemers tellen dus niet mee. Voor de samenstelling van de kosten wordt verwezen naar toelichting [24] op de staat van baten en lasten.

De uitvoeringskosten zijn in 2022 gestegen ten opzichte van 2021. Ex-deelnemers (slapers) worden hier niet meegenomen. Het bestuur vindt het van belang dat het kostenniveau zich goed verhoudt tot vergelijkbare fondsen. Om dit vast te stellen kijkt het bestuur periodiek naar de fondsen.

Wij zien als bestuur dat de kosten voor het pensioenbeheer ten opzichte van boekjaar 2021 zijn gestegen. Een deel van de kostenstijging heeft te maken met een verdere professionalisering die het pensioenfonds heeft doorgemaakt en de hoge inflatie die heeft plaatsgevonden. Zo is er bijvoorbeeld in 2022 een adviseur ingehuurd om verbeteringen door te voeren in het kader van IT-beveiliging en datakwaliteit. Daarnaast heeft het pensioenfonds ten opzichte van 2021 kosten gemaakt voor de raad van toezicht welk vanaf 1 januari 2022 geïnstalleerd is. De kosten van de uitvoering zien wij mede stijgen door de voorbereidingen die getroffen worden ten aanzien van de Wet Toekomst Pensioenen. De ontwikkeling van de stijgende kosten vinden wij een zorgelijke ontwikkeling en daarom blijft onze focus onverminderd groot om waar dat kan de kosten(stijging) te beperken.

Tegenover de gestegen kosten staat een verlaging van de kosten per deelnemer. Deze daling heeft te maken met de stijging van het aantal deelnemers waardoor in de berekening de kosten over een grotere groep gedeeld worden.

Ad vermogensbeheer

De kosten van het vermogensbeheer kunnen in twee categorieën worden onderscheiden. De eerste categorie betreft de kosten zoals die in de jaarrekening zijn verwerkt. Daaronder vallen de beheervergoeding van de vermogensbeheerder(s) en overige beheervergoedingen. Dit betreft een bedrag van € 338.000,-. De tweede categorie betreft kosten die rechtstreeks ten laste van het beleggingsrendement zijn gebracht. Deze kosten zijn dus niet inbegrepen in de kosten van de vermogensbeheerder(s) zoals opgenomen in de jaarrekening en zijn geschat op € 2.371.000,-. De totale kosten vermogensbeheer komen daarmee uit op circa € 2.709.000,-.

Kosten per beleggingscategorie 2022

(Bedragen in de tabel x € 1.000,-)

	Beheer- kosten	Performance gerelateerde kosten	Kosten excl. transactie- kosten	Transactie- kosten	Totaal
Beleggingscategorie					
Vastgoed	15	–	15	–	15
Aandelen	177	–	177	288	465
Private equity	–	–	–	–	–
Vastrentende waarden	–	–	–	–	–
Hedgefonds	919	–	919	586	1.505
Commodities	–	–	–	–	–
Overige beleggingen	–	–	–	–	–
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën excl. overlay	1.111	–	1.111	874	1.985
Kosten overlay beleggingen	121	–	121	56	177
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	1.232	–	1.232	930	2.162
Overige vermogensbeheerkosten					
Kosten vermogensbeheer pensioenfonds en bestuursbureau	–	–	–	–	–
Kosten fiduciair beheer	364	–	364	–	364
Bewaarloon	87	–	87	–	87
Advieskosten vermogensbeheer	96	–	96	–	96
Overige kosten	–	–	–	–	–
Totaal overige vermogensbeheerkosten	547	–	547	–	547
Totaal kosten vermogensbeheer	1.779	–	1.779	930	2.709

Bovengenoemde kosten wijken af van de genoemde kosten in de toelichting op de staat van baten en lasten, omdat in bovenstaand overzicht ook kosten zijn opgenomen die verwerkt zijn in het nettorendement.

Het pensioenfonds voert twee verschillende pensioenregelingen uit, te weten de uitkeringsregeling over de periode tot 2016 en de premieregeling vanaf 2016. Het uitvoeren van verschillende pensioenregelingen is complexer en brengt in algemene zin hogere kosten met zich mee dan het uitvoeren van één regeling als gevolg van bijvoorbeeld het uitvoeren van twee verschillende ALM-studies of verschillende SAA-studies (Strategische Asset Allocatie). Daarnaast zien wij een trend van een stijging van de kosten toenemen. Dit wordt mede veroorzaakt door een verdere professionalisering als gevolg van aanvullende eisen door wet- en regelgeving en hogere eisen aan (intern) toezicht.

Om beter inzicht te krijgen in de kosten hebben wij als bestuur in 2022 wederom een benchmark onderzoek laten uitvoeren door een extern bureau. Het ontvangen rapport gaat in op de gemaakte uitvoeringskosten en het gerealiseerde rendement in 2021 in relatie tot pensioenfondsen van een vergelijkbare omvang. De belangrijkste bevindingen uit dit onderzoek hebben wij hieronder opgenomen.

- Het gemiddelde van de pensioenbeheerkosten per deelnemer in de periode 2019-2021 is lager bij ons pensioenfonds (€ 268) ten opzichte van de peergroup (€ 325).
- Het gemiddelde van de vermogensbeheerkosten in de periode 2019-2021 zijn lager bij ons pensioenfonds ten opzichte van de peergroup. Het pensioenfonds heeft in het benchmarkrapport voor de gemiddelde vermogensbeheerkosten een percentage 0,25% (2021) tegenover 0,31% van de peergroup. Het pensioenfonds kent een beleggingsbeleid waarin onder andere het investeringsprincipe van passief beleggen tenzij is opgenomen. Door dit principe toe te passen proberen wij onze missie, visie en strategie tegen verantwoorde kosten te realiseren.
- De transactiekosten zijn redelijk stabiel, maar iets hoger dan de mediaan van de peergroup.
- Ons pensioenfonds laat een gemiddeld rendement (2017-2021) zien dat vergelijkbaar is met andere pensioenfondsen tegen lagere kosten.
- Voorts is in het rapport een aanbeveling opgenomen over de kostenverantwoording in het bestuursverslag.

Wij als bestuur voelen ons bevestigd in de gekozen strategie. Het zo goed en efficiënt mogelijk uitvoeren van de pensioenregeling komt mede tot uitdrukking in de lagere kosten ten opzichte van de peergroup waarbij een vergelijkbaar rendement wordt behaald. Dit neemt niet weg dat, gelet op de ontwikkelingen op de (financiële) markten zoals hoge inflatiecijfers, een kostenstijging in 2023 onvermijdelijk is. Daarnaast signaleren wij een trendlijn van oplopende kosten, 2022 is hiervan niet uitgezonderd. Wij blijven ons inspannen om met bewuste en verantwoorde keuzes de kosten zo laag als mogelijk te houden. Ondanks de stijgende kosten zijn de kosten per deelnemer gedaald. Dit wordt veroorzaakt doordat de berekeningswijze ervan uitgaat dat de kosten over deelnemers verdeeld wordt. Zoals uit het meerjarenoverzicht blijkt is het aantal deelnemers gestegen, waardoor een daling van de kosten per deelnemer aan de orde is.

3.5 Pensioenvermogen en voorzieningen

Ultimo 2022 bedragen de technische voorzieningen voor risico pensioenfonds € 528,612 miljoen. De voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers bedraagt per 31 december 2022 € 259,426 miljoen. Ten opzichte van 31 december 2021 is het totale pensioenvermogen gedaald met € 288,678 miljoen van € 1.129,653 miljoen tot € 840.975 miljoen ultimo 2022.

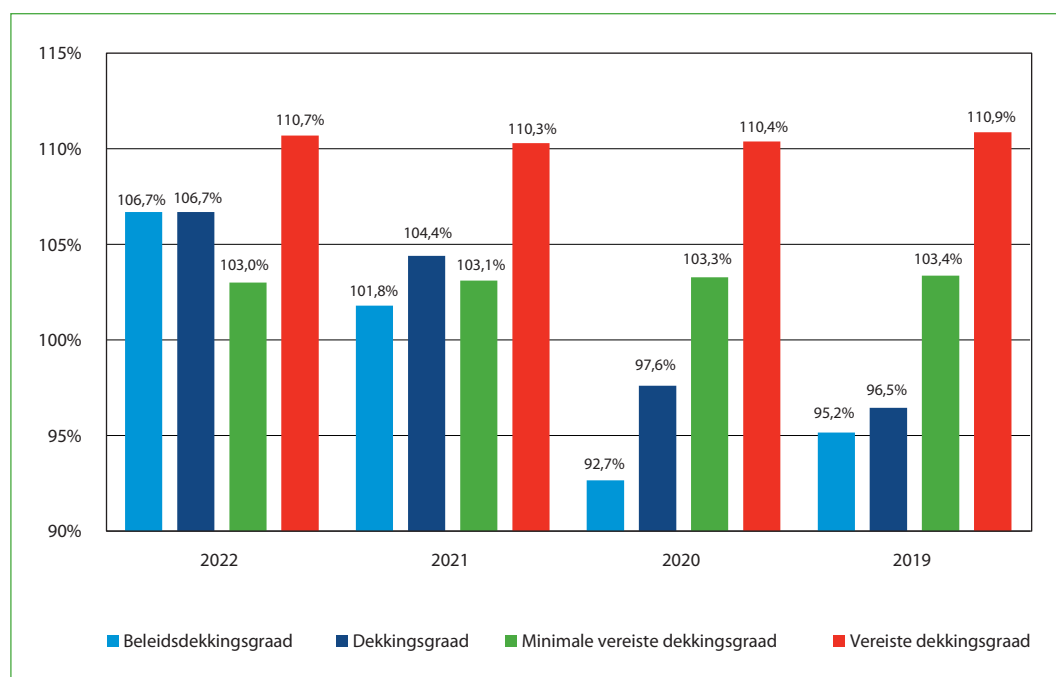
3.6 Samenvatting actuairueel rapport

Deze samenvatting toont, naast de ontwikkelingen gedurende het boekjaar, de belangrijkste financiële cijfers van het fonds. Ter vergelijking van de cijfers van het huidige boekjaar zijn referentiecijfers opgenomen.

De managementsamenvatting toont, naast de ontwikkelingen gedurende het boekjaar, de belangrijkste financiële cijfers van het fonds. Ter vergelijking van de cijfers van het huidige boekjaar zijn referentiecijfers opgenomen. Een nadere uitwerking van de cijfers volgt in de rest van het rapport.

Financiële positie

De dekkingsgraad ^{1) 2)} is in het boekjaar gestegen van 104,4% ultimo 2021 naar 106,7% ultimo 2022. De beleidsdekkingsgraad van het fonds steeg in 2022 van 101,8% naar 106,7%. De beleidsdekkingsgraad ³⁾ ultimo 2022 is daarmee lager dan de vereiste dekkingsgraad van 110,7%. Hierdoor is de financiële positie niet toereikend. Onderstaande grafiek toont de beleidsdekkingsgraad, de dekkingsgraad en de (minimaal) vereiste dekkingsgraad over de afgelopen jaren.

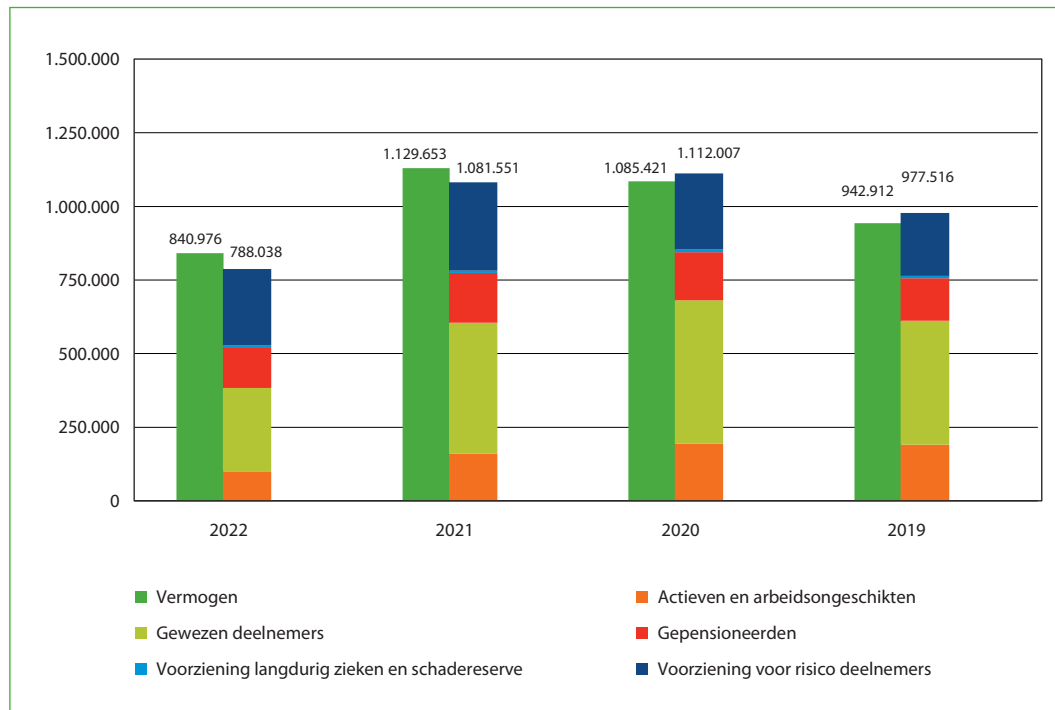


1) Waar in deze samenvatting gesproken wordt over dekkingsgraad, wordt de actuele dekkingsgraad bedoeld.

2) De dekkingsgraad is gebaseerd op de technische voorziening, waarbij verdiscontering heeft plaatsgevonden op basis van de DNB-rentetermijnstructuur per einde 2022. Volledigheidshalve merken wij op dat er geen rekening is gehouden met de gewijzigde UFR-methodiek die vanaf 1 januari 2023 van toepassing is.

3) De beleidsdekkingsgraad is gelijk aan de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad.

De volgende grafiek toont het vermogen en de technische voorzieningen over de afgelopen jaren.

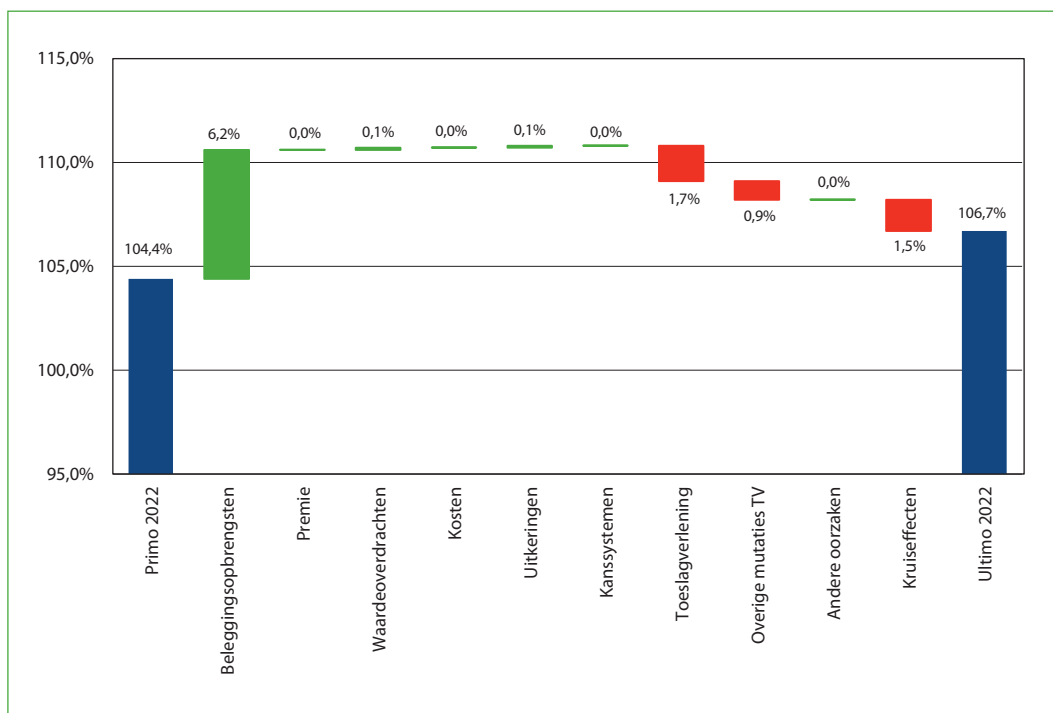


Herstelplan

Het fonds heeft in 2022 een actualisatie van het herstelplan ingediend bij DNB, waarin wordt aangetoond dat de beleidsdekkingsgraad binnen de gekozen hersteltermijn van 10 jaar herstelt tot het niveau van de vereiste dekkingsgraad. Dit herstelplan voorzagt voor ultimo 2022 een beleidsdekkingsgraad voor risico fonds van 107,7% en de werkelijke beleidsdekkingsgraad voor risico fonds van 109,7% ligt hoger. Het fonds heeft in het eerste kwartaal van 2023 het herstelplan geactualiseerd. Uit deze actualisatie blijkt ook dat het fonds naar verwachting binnen de gekozen hersteltermijn herstelt naar de vereiste dekkingsgraad.

Analyse van het resultaat

In 2022 is er een positief resultaat van 4.836 behaald (2021: 74.688 positief). De invloed van het resultaat op de dekkingsgraad is in de volgende grafiek weergegeven en uitgesplitst naar mutatie-oorzaak ¹⁾.



Het effect op de dekkingsgraad van het hanteren van de wijziging van de grondslagen is hierin verantwoord onder "Overige mutaties TV". Onder de post "Toeslagverlening" is de toeslagverlening zichtbaar die per 1 januari 2023 is toegekend. Voor de vaststelling van de hoogte van de toeslagverlening is gebruik gemaakt van de versoepelde toeslagregels die per 1 juli 2022 waren ingevoerd.

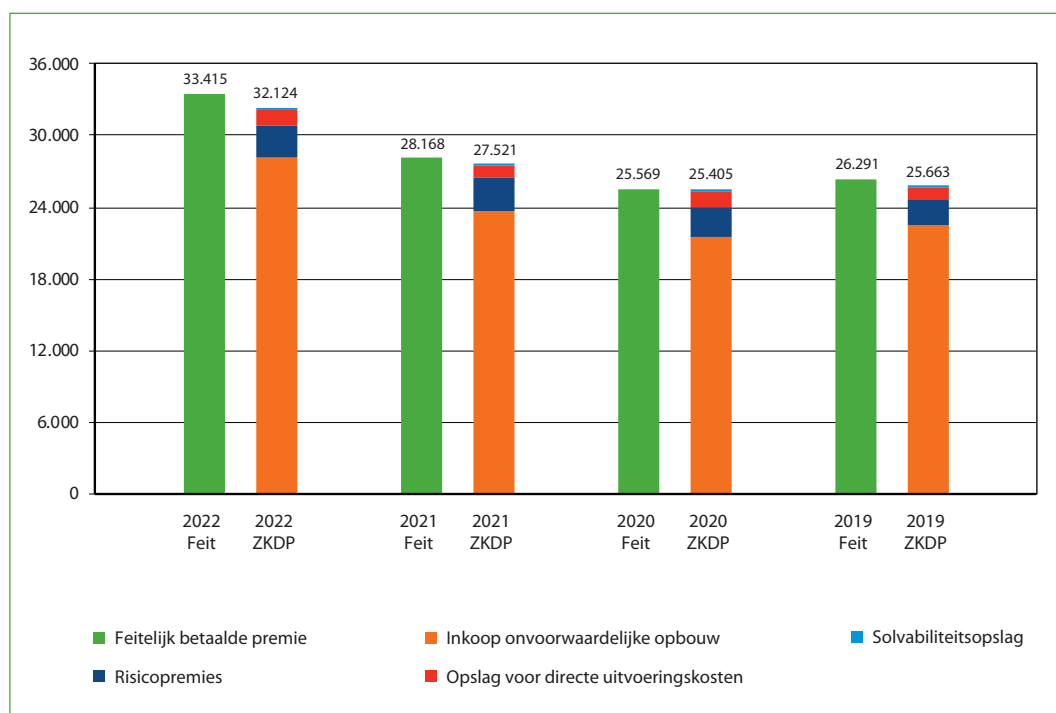
1) De splitsing naar de verschillende mutatie-oorzaken volgt, met uitzondering van de post "kruiseffecten", de DNB-jaarstaat J605. De post "kruiseffecten" is aanvullend opgenomen en betreft de saldopost. Voor de overige procentuele resultaten geldt dat deze individueel berekend zijn als mutatie ten opzichte van de financiële positie primo boekjaar.

Kostendekkende premie

De kostendekkende premie over 2022 is vastgesteld conform de actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn). De regeling van het fonds kenmerkt zich als een volledige 'Defined Contribution' regeling (DC). Het fonds hanteert hiervoor een kostendekkende premie op marktwaarde.

De zuivere kostendekkende premie bedraagt 32.124. De feitelijke premie is met 33.415 hoger en daarmee kostendekkend.

De feitelijke premie (Feit) en de zuivere kostendekkende premie (ZKDP) worden in onderstaande grafiek weergegeven. Hierbij is de zuivere kostendekkende premie gesplitst conform de vereisten uit de Pensioenwet.



4. Toekomst

Toekomstparagraaf

Wij als bestuur zien het nadenken over de toekomst van het fonds als een lopend proces. In 2022 hebben we daarom aandacht besteed aan de toekomst van het pensioenfonds.

Wij zijn nog steeds van mening dat:

- Het pensioenfonds goed in staat is de strategische doelstellingen te behalen en de pensioenregeling uit te voeren conform de missie en visie van het fonds;
- Gelet op de vitaliteitsanalyse, het pensioenfonds geen kwetsbaar fonds is;
- Het pensioenfonds goed in staat is de ontwikkelingen in de pensioensector bij te houden en te adresseren;
- Gelet op de criteria, de alternatieven geen beter perspectief bieden dan het huidige fonds;
- Zolang de pensioensector nog volop in beweging is, het niet verstandig is een onomkeerbare keuze te maken als daartoe geen noodzaak bestaat.

Naast bovenstaand neemt in de besprekingen over de toekomst de Wet toekomst pensioenen ook een belangrijk deel in. Deze wet zal na inwerking treden ervan ons als bestuur voor keuzes gaan stellen. Wij vinden het daarom van belang om ons voor te bereiden op de mogelijke veranderingen die de wet met zich mee gaat brengen. Daarom hebben wij in 2022 een werkgroep Transitie ingesteld en heeft begin 2023 deze werkgroep een planning gemaakt die houvast gaat bieden bij de te ondernemen acties en de monitoring ervan. Ook zijn verschillende scenario's benoemd die in 2023 nader onderzocht worden.

Ontwikkelingen van buiten het pensioenfonds, zoals de ontwikkeling van de rente, de inflatie en de geopolitieke situatie, hebben impact op het leven van onze (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Daarom blijven wij ook deze ontwikkelingen nauwgezet volgen. Indien wij signaleren dat ons eerder genoemde oordelen bijgesteld moeten worden, zullen wij de toekomstvisie zo nodig herzien. Naast het proactief reageren op triggers, zullen wij jaarlijks de toekomstvisie evalueren.

Vastgesteld te Utrecht, 16 juni 2023.

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland

Dhr. A.J. Holsappel
(voorzitter)

Dhr. M.C. de Heer
(secretaris)

Mw. S.R. Richters

Dhr. W.W.H. Starmans

Dhr. J.H. van Hensbergen

Dhr. B.J. Helders

vacature ¹⁾

¹⁾ Mevrouw Chraa zat vanuit de deelnemersgeleding in het bestuur. Vanaf 1 mei 2023 behoort zij niet meer tot de geleding van de deelnemers als gevolg van haar vertrek bij de werkgever, waardoor er een vacature in het bestuur is.

Toezicht & verantwoording

Verslag Raad van Toezicht

Algemeen

Het intern toezicht bij het fonds is ingericht volgens de van toepassing zijnde wettelijke bepalingen, met inbegrip van de Code Pensioenfondsen. Het fonds hanteert het paritair bestuursmodel, waarbij intern toezicht bij het fonds is ingericht via een Raad van Toezicht (hierna: Raad). De Raad brengt op grond van de Statuten van het fonds en volgens de Pensioenwet en de Code Pensioenfondsen een rapport van bevindingen uit aan het bestuur. Daarnaast verantwoordt de Raad zich over de uitvoering van de taken aan het Verantwoordingsorgaan en, via de werkgeversafgevaardigden in het Verantwoordingsorgaan, aan de werkgever. Het VO kan dit rapport in zijn oordeelvorming betrekken.

De werkwijze

De Raad is per 1 januari 2022 ingesteld. Dit is zodoende het eerste jaar dat de Raad actief was. Gedurende het jaar heeft de Raad veel tijd geïnvesteerd in het opzetten van een samenwerking en werkwijze die zowel binnen de Raad als tussen de Raad en het bestuur en Verantwoordingsorgaan tot een effectief werkend toezicht leidt. Ook heeft de Raad veel tijd geïnvesteerd in het leren kennen van het fonds en de hieraan gelieerde partijen. Dit heeft voor de Raad geresulteerd in een verhoogde vergaderfrequentie. De Raad heeft in 2022 22 keer vergaderd. Ook heeft de Raad in 2022 4 keer overlegd met het bestuur en 2 keer met het Verantwoordingsorgaan.

Voor 2022 zag de Raad naast het reguliere toezicht de volgende kernthema's:

- Voorbereidingen op een nieuw pensioenstelsel (Wet Toekomst Pensioenen)
- Verandervermogen van de (uitvoerings)organisatie
- Opvolging aandachtspunten visitatiecommissie over jaar 2020

De Raad bestaat uit drie personen. De leden zijn benoemd op basis van een vastgesteld functieprofiel. In dit profiel zijn eisen over geschiktheid opgenomen. De Raad wordt gevormd door:

- Willemien Caderius van Veen, voorzitter, aandachtsgebieden financieel en actuair.
- Evelien Vlastuin, aandachtsgebieden risicomanagement en communicatie.
- Stephan Linnenbank aandachtsgebieden vermogensbeheer en uitbesteding.

De leden hebben bevestigd dat zij voldoende tijd beschikbaar hebben en onafhankelijk zijn. De beloning en de nevenfuncties/activiteiten zijn vermeld in het jaarverslag.

Verantwoording

De wettelijke taakopdracht voor de Raad is toezicht houden op het bestuursbeleid en de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. Daarnaast ziet de Raad ten minste toe op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. De Code Pensioenfondsen vraagt intern toezicht daarnaast zijn taak zo te vervullen, dat toezicht bijdraagt aan het effectief en slagvaardig functioneren en aan beheerste en integere bedrijfsvoering door het pensioenfonds. Intern toezicht legt via het bestuursverslag verantwoording af aan Verantwoordingsorgaan en werkgever over het uitvoeren van de taken.

De Raad gebruikt bij zijn toezicht een van de wet- en regelgeving en van de Toezichtcode van de Vereniging Intern Toezicht Pensioensector (VITP) afgeleid normenkader.

Ter voorbereiding op dit rapport bestudeerden wij diverse documenten over 2022. Tijdens de gesprekken met het bestuur, de sleutelfunctiehouders Risicobeheer/ Actuariel/ Interne Audit, certificerend actuaire en de accountant is ingegaan op de reguliere bedrijfsvoering en op de toekomst van het fonds. Het onderdeel Bevindingen in dit rapport is ook naar deze twee invalshoeken ingedeeld.

VITP-Toezichtcode

De Raad past de VITP-Toezichtcode toe, zie ook www.vitp.nl. De leidende principes uit deze code zijn:

1. De zorg voor het pensioen van de deelnemer is leidend voor het toezicht houden;
2. De toezichthouder is zich bewust van zijn verantwoordelijkheid als toezichthouder en gedraagt zich daarnaar;
3. Toezichthouders dragen zorg voor hun geschiktheid en de effectiviteit van hun werkzaamheden;
4. De toezichthouders leggen verantwoording af over en zijn aanspreekbaar op het gehouden toezicht.

Goedkeuring en instemming

De Raad heeft goedkeuring gegeven en instemming verleend bij de volgende voorgenomen bestuursbesluiten:

Goedkeuring

- Goedkeuring aangepast functieprofiel bestuurslid in verband met verkiezingen 2023;
- Benoeming de heer B. Helders als bestuurslid;
- Goedkeuring bestuursverslag 2021.

Raadgeving

De Raad heeft in 2022 het bestuur met raad terzijde gestaan inzake onder meer:

- Voorbereiding op de aankomende stelselwijziging;
- Invulling compliance-functie.

Zelfevaluatie

De Raad heeft een interne zelfevaluatie uitgevoerd. Acties zijn vastgelegd, met het bestuur gecommuniceerd en worden in 2023 opgevolgd.

De Raad heeft dit Raad rapport 2022 toegelicht aan het bestuur en aan het Verantwoordingsorgaan. De Raad heeft als voorbereiding op de bespreking kennisgenomen van het accountantsverslag en van de rapporten van certificerend en adviserend actuaire. Het voorliggende rapport is tevens de publieksversie in het jaarverslag.

Bevindingen

Reguliere bedrijfsvoering

Samenvattend oordeel reguliere bedrijfsvoering

Samenvattend oordeel reguliere bedrijfsvoering

De Raad stelt vast dat de reguliere processen op orde zijn. Het integrale risicomanagement is in 2022 verder verbeterd. Ditzelfde geldt voor de vastlegging en documentatie van bestuurlijke processen.

Het bestuur hanteert bij de vervulling van haar taken een pragmatische en kostenbewuste insteek. De Raad is verheugd dat het bestuur alles in het werk stelt om zo veel mogelijk van de ingelegde premie te besteden aan pensioen(opbouw). De Raad adviseert dat (mede vanwege de aankomende stelselwijziging) het bestuur bespreekt of de huidige pragmatische en kostenbewuste insteek toekomstbestendig is.

Toekomst van het fonds

Het is een gegeven dat het voor kleine fondsen een uitdaging is om te voldoen aan de huidige en aankomende wet- en regelgeving. Pensioenfondsen worden meer en meer gezien als financiële instellingen met de bijbehorende regeldruk. Naast de reguliere bedrijfsvoering vraagt de voorbereiding op de stelselwijziging ook veel van het bestuur. De Raad heeft het bestuur geadviseerd een analyse te maken over de toekomstbestendigheid van het fonds.

VITP-Code

De leden van de Raad zijn lid van de VITP en zijn vanuit dit lidmaatschap verplicht om de VITP-normen te implementeren in het uitvoerende toezicht. Hieronder geeft de Raad aan hoe het de VITP-normen heeft meegenomen:

Norm 1.1 VITP-Code: geen enkel onderwerp valt buiten de reikwijdte van het toezicht

De Raad ondervindt geen belemmering bij het benoemen van onderzoeksgebieden en krijgt voldoende toegang tot voor het toezicht benodigde informatie. De Raad kan diepgang en reikwijdte van het toezicht vrij bepalen.

Norm 1.2 VITP-Code: de toezichthouders vormen zich een oordeel over de wijze waarop het bestuur de missie, visie en strategie van het fonds vaststelt

De missie, visie en strategie van het fonds is de afgelopen jaren niet gewijzigd. Voor 2023 heeft de Raad het bestuur geadviseerd in het kader van het Wet Toekomst Pensioenen na te denken over haar missie, visie en strategie.

Norm 1.3 VITP-Code: de toezichthouders vormen zich een oordeel over de besturing van het fonds

Bestuurlijke continuïteit

Bestuurlijke continuïteit was in 2022 een aandachtspunt vanuit de Raad. Het is voor het fonds een uitdaging om paritaire bestuursleden te vinden met voldoende tijd en kennis. In 2022 heeft het bestuur een aantal mitigerende maatregelen genomen om problemen te voorkomen. Voor 2023 heeft de Raad het bestuur geadviseerd na te denken over de toekomstbestendigheid van het fonds en het huidige bestuursmodel. Dit vanwege het feit dat de eisen die tegenwoordig gesteld worden aan bestuurders qua tijdsbesteding en kennis snel omhoog zijn gegaan.

Governance

Het bestuur hanteert een minimale invulling van de externe compliance functie en betreft de compliance officer niet actief bij de Sira en andere onderdelen. De raad heeft geadviseerd dit wel te doen en heeft het bestuur verwezen naar het Servicedocument Compliance dat de Pensioenfederatie in juli 2022 heeft uitgebracht.

Norm 1.4 VITP-Code: de toezichthouders vormen zich een oordeel over de bedrijfsvoering van het fonds

Monitoring uitvoering

De raad heeft geconstateerd dat het bestuur de uitvoering door AZL nauwkeurig en kritisch volgt. In 2022 zijn de onderhandelingen over verlenging van het contract opgestart en daarmee is de continuïteit van de uitvoering geborgd.

ICT, datakwaliteit en cybersecurity

Het bestuur heeft in 2022 geconstateerd dat het fonds op de onderwerpen IT (inclusief cybercrime), datakwaliteit (inclusief dataherstel) en privacy (inclusief AVG-aspecten) nog niet voldoet aan de (door de DNB) gewenste volwassenheidsniveau's. Het bestuur heeft als mitigerende maatregel een externe adviseur ingeschakeld die het bestuur structureel op dit gebied gaat ondersteunen. De Raad onderstreept het belang van deze onderwerpen die in het kader van de Wet Toekomst Pensioenen alleen maar belangrijker worden. Datakwaliteit is hierbij een speerpunt voor de DNB en is van groot belang voor een goede transitie in geval van invaren.

Risicomanagement algemeen

De aanstelling van een externe sleutelfunctiehouder risicobeheer heeft geleid tot een verbetering van het integrale risicomanagement. Bestuur en sleutelfunctiehouder hebben in 2022 gewerkt aan het gedetailleerder documenteren van het risicomanagementframework en de hierbij behorende activiteiten. Hierdoor zijn de risicomanagementactiviteiten meer expliciet gemaakt. Ook is er gewerkt met een IRM -jaarplan en rapportages vanuit de sleutelfunctiehouder risicobeheer zodat risicomanagement op een gestructureerde en planmatige wijze is opgepakt. De Raad is van mening dat er over de volle breedte van bestuurlijke activiteiten goede stappen gezet zijn in het verder versterken van het integraal risicomanagement. In 2023 zal het integrale risicomanagement (mede in voorbereiding op de stelselwijziging) verder verdiept worden.

Norm 1.5 VITP-Code: de toezichthouders vormen zich een oordeel over het beleid van het fonds

Algemeen

De Raad ziet op vele vlakken dat beleidstukken opgepakt en gereviseerd worden, ook in het kader van DNB onderzoeken/ uitvragen.

Naleving Code Pensioenfondsen

Het bestuur bespreekt jaarlijks in het kader van verantwoording afleggen de mate van naleving van de Code. Bij beoordeling van notulen van bestuur en commissies en daarbij gebruikte bestuurlijke notities is voor de Raad zichtbaar dat aspecten die in de normen van de Code Pensioenfondsen zijn opgenomen in voldoende mate in de bestuurlijke discussies en bestuursbesluiten tot uitdrukking komen. Zie in de tabel hierna onze bevindingen.

Onderwerp	Bevindingen
Vertrouwen waarmaken	Adequaat bestuur, verantwoord beleggingsbeleid en risicomanagement zijn op orde (zie toelichting op andere plaatsen in het rapport).
Verantwoordelijkheid nemen	Het bestuur neemt zijn verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de pensioenregeling en houdt de belangen van deelnemers in het oog en weegt belangen af.
Integer handelen	Wij zien een open cultuur en bespreekbaarheid van integriteit. Het bestuur heeft oog voor integriteit en heeft in dat kader voor het beheersen van de schijn van belangenverstrengeling besloten bestuurlijke behandeling van en besluitvorming over reguliere bedrijfsvoering en over de fondstoekomst te scheiden.
Kwaliteit nastreven	Het bestuur stelt hoge eisen aan de uitvoering, toetst kosten en rendement periodiek aan relevante benchmarks.
Zorgvuldig benoemen	De benoemingsprocedures zijn op orde. Collectieve deskundigheid en competenties zijn op niveau maar voor de toekomst een uitdaging
Gepast belonen	Op de leden van de fondsorganen is een beloningsbeleid van toepassing. De Raad beoordeelt dit beleid als marktconform en aansluitend op de principes van beheerst beloningsbeleid.
Toezicht houden en inspraak waarborgen	Intern toezicht is gewaarborgd via jaarlijkse toezicht. De integriteit van de bedrijfsvoering is onder meer geborgd via een klachten en geschillenregeling en toetsing op naleving van de Gedragscode. Het integriteitsbeleid is vastgelegd in de ABTN.
Transparantie bevorderen	Missie, visie, strategie en risico's zijn vastgelegd in de ABTN. Onder andere via het jaarverslag wordt verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid.

Wet Toekomst Pensioenen (WTP)

De Raad houdt toezicht op het beleid, de strategie en risicobeheersing van het fonds rond de invoering van de Wet Toekomst Pensioenen (WTP). Om hier toezicht op te kunnen houden is het van belang dat het fonds dit vastlegt in documenten en dat het proces te volgen is via de notulen.

Het bestuur heeft in oktober 2022 een werksessie gehouden over de implementatie van de Wet Toekomst Pensioenen. In de periode daarna is een werkgroep opgericht die zich bezig gaat houden met de transitie en onder andere tot taak heeft een projectplan te maken en alle voorbereidingen te doen. De Raad heeft bij verschillende gelegenheden het bestuur aangespoord om voldoende voortgang te maken met de voorbereidingen voor de Wet Toekomst Pensioenen. De Raad is van mening dat in 2022 goede eerste stappen zijn gezet maar de Raad verwacht meer voortgang in 2023.

Er wordt steeds meer duidelijk over visies en verwachtingen vanuit DNB en AFM over hoe pensioenfondsen dienen om te gaan met de overgang naar het nieuwe stelsel. De Raad adviseert het bestuur om communicatie en consultaties vanuit DNB/ AFM nauwlettend te volgen en hier waar nodig tijdig op te acteren.

Utrecht, 16 juni 2023

Stichting pensioenfonds Capgemini

De Raad van Toezicht

Evelien Vlastuin, lid
Stephan Linnenbank, lid
Willemien Caderius van Veen (voorzitter)

Reactie bestuur

Wij bedanken de Raad van Toezicht voor de manier waarop zij in het afgelopen jaar vorm hebben gegeven aan hun verantwoordelijkheid. Voor ons bestuur was dit het eerste jaar waarin we met deze vorm van intern toezicht hebben gewerkt. Dit heeft ons geholpen om onze besluitvormingsprocessen duidelijk en transparant vast te leggen.

Wij zijn blij met de positieve woorden in het jaarverslag van de Raad. Het advies om de manier van werken toekomstbestendig te houden, nemen wij graag over. Bij de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel zullen wij ons laten ondersteunen door externe deskundigen, zowel op de inhoud als op het proces, zodat het bestuur zich kan richten om een zorgvuldige besluitvorming en afweging van alle belangen.

Het bestuursmodel van ons fonds beschouwen we als een goede manier om pensioenfonds te zijn van de deelnemers, voor de deelnemers en door de deelnemers. We ervaren dat de eisen die aan bestuurders gesteld worden hoger zijn geworden in de achterliggende periode. Daarom zijn we blij dat er bij iedere vacature steeds weer voldoende kandidaten zich beschikbaar stellen om deze verantwoordelijkheid op zich te nemen. We zijn ons bewust van de uitdagingen en beraden ons actief op de toekomst, de te volgen werkwijze, de taakverdeling en de gewenste inhoudelijke en procesmatige ondersteuning. Het advies om de compliance officer te betrekken bij de Sira nemen wij over.

Verslag Verantwoordingsorgaan

Verslag Verantwoordingsorgaan

Algemeen

Het Verantwoordingsorgaan is in 2022 een periode niet op volle sterkte geweest door het overlijden van Wouter Hendrickx. Na verkiezingen is de vrijgekomen positie van het Verantwoordingsorgaan opnieuw ingevuld door Hans van Giersbergen als vertegenwoordiger namens de gepensioneerden. De pensioenexpertise die hij inbrengt door zijn professionele achtergrond is van goede waarde voor het Verantwoordingsorgaan.

Het Verantwoordingsorgaan voldeed in 2022 niet aan de diversiteitscriteria, er is geen vertegenwoordiger onder de 40 jaar.

De Code Pensioenfondsen 2018 is van kracht. In 2023 is door alle leden van het Verantwoordingsorgaan een verklaring ingevuld en ondertekend waarin wordt aangegeven dat de gedragscode is nageleefd over 2022 en dat alle verplichtingen uit hoofde van de gedragscode zijn gevolgd.

Het Verantwoordingsorgaan heeft in 2022 11 vergaderingen gehouden, waarvan 4 x onderling, 4 keer met het bestuur, 3 keer met de nieuwe Raad van Toezicht en 1 keer gezamenlijk met bestuur en Raad van Toezicht.

Voor het Verantwoordingsorgaan heeft 2022 in het kader gestaan van:

- Inregelen van een effectieve samenwerking met de nieuwe Raad van Toezicht;
- De overgang naar het nieuwe pensioenstelsel;
- De toekomstvisie voor het Pensioenfonds;
- De effectiviteit van de governance in het bestuur van het Pensioenfonds.

In de gezamenlijke vergaderingen van het Verantwoordingsorgaan met het Bestuur zijn onder andere de volgende onderwerpen besproken:

- Toeslagverlening 2023;
- Voortgang en projectplan Wet Toekomst Pensioenen;
- Communicatie naar deelnemers;
- Toekomstvisie bestuur;
- Verduidelijking beloningsbeleid;
- Actualiteit van de interne sharepoint;
- Interactie met de DNB.

In de gezamenlijke vergaderingen van het Verantwoordingsorgaan met de Raad van Toezicht zijn onder andere de volgende onderwerpen besproken:

- Compliance en Governance in Verantwoordingsorgaan;
- Periodieke rapportages van de Raad van Toezicht;
- Voortgang op de Wet Toekomst Pensioenen waar onder:
 - Toezichtsplan Raad van Toezicht en werkwijze;
 - Rol Raad van Toezicht in transitie.

Het bestuur heeft in 2022 geen advies aan het Verantwoordingsorgaan gevraagd.

Het Verantwoordingsorgaan heeft ook over 2022 weer volledige medewerking van het bestuur en inzage in alle stukken gekregen. Het Verantwoordingsorgaan waardeert de openheid van het bestuur en de wijze waarop het bestuur met het Verantwoordingsorgaan heeft samengewerkt. Tevens stelt het Verantwoordingsorgaan de wijze van vastlegging van agenda, verslagen en onderliggende stukken zeer op prijs.

Aanbevelingen van vorig jaar

Het Verantwoordingsorgaan geeft onderstaand haar bevindingen over de wijze waarop de aanbevelingen van vorig jaar zijn opgevolgd:

- Toekomstvisie

Aanbevelingen vorig jaar:

Het bestuur gaf eerder aan dat gelet op de gestelde criteria, de alternatieven geen beter perspectief bieden dan het huidige fonds. Het Verantwoordingsorgaan adviseert het bestuur dit en de toekomst van het Pensioenfonds opnieuw te beoordelen nadat regelgeving voor het nieuwe pensioenstelsel helder is en keuzes door de sociale partners zijn gemaakt voor de nieuwe pensioenregeling.

Bevindingen:

In september 2022 heeft het bestuur gesproken over de toekomstvisie. Vervolgens heeft de werkgroep Transitie een document opgesteld waarin verschillende scenario's (wel, geen of uitgesteld Wet Toekomst Pensioenen) aan de orde komen.

Het bestuur is in gesprek met werkgever Capgemini en de ondernemingsraad over de manier waarop zij de pensioenregeling in de toekomst willen vormgeven, via een pensioencommissie. Daarbij wordt aandacht gevraagd voor de te maken keuzes en de gevolgen voor alle betrokkenen. De keuzes zijn door Capgemini en de ondernemingsraad nog niet gemaakt. Er zijn afspraken gemaakt met de pensioencommissie om te borgen dat het Verantwoordingsorgaan op de hoogte wordt gehouden van de ontwikkelingen, zodat het Verantwoordingsorgaan beter geïnformeerd haar rol in de besluitvorming bij de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel kan uitvoeren.

Het Verantwoordingsorgaan ziet dat het bestuur zich bewust is van de eisen die aan het fonds worden gesteld door een veranderende omgeving. Daarbij wordt door het bestuur meer aandacht besteed aan de mogelijkheden én de beperkingen die het perspectief van het huidig fonds biedt. Het Verantwoordingsorgaan is positief over deze kritisch beschouwende beoordeling die het fondsbestuur heeft waarbij men het pensioendoel vooropstelt en niet het fonds als middel.

– Communicatie deelnemers

Aanbevelingen vorig jaar:

Het zorgdragen voor actuele documenten op de website en de interne T-room blijft van belang. Tevens is het van belang om deelnemers en gepensioneerden tijdig te blijven informeren over ontwikkelingen rondom het pensioenfonds. Belangrijk onderwerp is de invulling van het nieuwe pensioenstelsel en verder zal de belangstelling nu verschuiven van de kortingsdreiging die er tot voor kort was naar mogelijke indexatie. Het voortzetten van de digitale deelnemersbijeenkomsten zal naar verwachting blijven bijdragen aan de hoge opkomst.

Bevindingen:

Het bestuur ziet dat actualisatie van documenten een doorlopend aandachtspunt blijft en besteedt hier aandacht aan. Er zijn vorderingen gemaakt. Het bestuur heeft bij de verschuiving van de aandacht van de deelnemers goede aandacht besteed aan de belangenafweging bij het indexatiebesluit. Dit kan gebruikt worden in de communicatie naar deelnemers over het indexatiebesluit.

– Dienstverlening pensioenadministrateur AZL

Aanbevelingen vorig jaar:

We zien dat het bestuur een korte lijn heeft naar AZL en regelmatig zaken aan de orde stelt. Nog niet alles wordt naar wens opgepakt door AZL, waardoor dit ook voor 2022 een aandachtspunt blijft. We adviseren het bestuur om de lijnen kort te houden en zorg te dragen dat AZL adequaat op vragen van deelnemers en gepensioneerden reageert.

Bevindingen:

In 2022 heeft het bestuur opnieuw frequent contact gehad met AZL om mogelijke issues en besprekpunten met AZL te bespreken. Dit blijft doorlopend gebeuren. Hoewel de performance is verbeterd, geldt helaas niet dat op alle punten het gewenste niveau is bereikt. Aandachtspunt is dat AZL regelmatig niet adequaat op vragen van deelnemers en gepensioneerden reageert. De aandacht van het bestuur moet leiden tot verbetering.

Het bestuur heeft verder goede aandacht voor de met AZL afgesproken looptijd van het contract in relatie tot de impact van toekomstige wijzigingen in pensioenen.

– Bestuurssamenstelling

Aanbevelingen vorig jaar:

We zien een toenemende complexiteit van de bestuurlijke taken. Met de benoeming van de Raad van Toezicht heeft het bestuur een belangrijke stap gezet. Het Verantwoordingsorgaan acht het van belang hierbij maximaal gebruik te maken van de expertise van de leden van de Raad van Toezicht. In 2020 zijn verkiezingen gehouden die hebben geleid tot drie (her)benoemingen in het bestuur per 1 juli 2022. Ook heeft het bestuur de statuten aangepast voor het hanteren van een rooster van aftreden. Het Verantwoordingsorgaan adviseert het bestuur om op korte termijn daadwerkelijk concrete afspraken te maken voor het rooster van aftreden van alle bestuursleden. Hiermee kan worden voorkomen dat in de toekomst en in het bijzonder in 2026 opnieuw meerdere leden gelijktijdig aan het einde van de bestuurstermijn zijn.

Bevindingen:

Het bestuur maakt gebruik van de expertise van de leden van de Raad van Toezicht; daarbij zijn het bestuur en de Raad van Toezicht samen nog in een proces om de aanpak te verbeteren en aan te sluiten bij de verwachtingen.

Het bestuur heeft een rooster van aftreden opgesteld. Op advies van het Verantwoordingsorgaan heeft het bestuur het schema beoordeeld in verband met de aflopende termijn van drie bestuursleden in 2026. Het bestuur heeft het rooster vervolgens aangepast om te voorkomen dat in de toekomst meerdere leden gelijktijdig aan het einde van de bestuurstermijn zijn.

- Oorlog in Oekraïne

Aanbevelingen vorig jaar:

Het bestuur geeft aan de situatie en eventuele gevolgen goed in de gaten te houden. Het Verantwoordingsorgaan vraagt daarbij aandacht voor de huidige keuze van de bestaande beleggingen van het Pensioenfonds in Rusland en Oekraïne.

Bevindingen:

Het pensioenfonds belegt passief in emerging markets (zowel in aandelen als in obligaties). Dat wil zeggen dat het pensioenfonds de betreffende indexen volgt. Rusland is uit de indexen voor aandelen en obligaties (of heeft een gewicht van nul gekregen). Het pensioenfonds heeft geen beleggingen meer in Rusland (of ter waarde nul). Oekraïne is niet uit de benchmarks verwijderd; het pensioenfonds belegt nog in Oekraïne. Het aandeel is echter klein en ook kleiner geworden sinds het begin van de oorlog.

Aanbevelingen

Naar aanleiding van de besprekingen met het bestuur komt het Verantwoordingsorgaan tot de volgende aanbevelingen:

- Toekomstvisie

Door de toenemende complexiteit van de besturing van het Pensioenfonds wordt het nog meer duidelijk dat een goed doordacht plan voor de toekomst van het pensioenfonds met de daarbij behorende scenario's en tijdplanning grote prioriteit heeft. Dit plan zal ook een integraal onderdeel moeten zijn van het transitieplan voor de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. In de komende periode zullen er veel beslissingen genomen moeten worden rond die overgang, dus snelheid en zorgvuldigheid is geboden bij het maken van deze toekomstvisie. Wij stellen met tevredenheid vast dat het Pensioenfondsbestuur met open vizier aan deze visie werkt.

- Wet Toekomst Pensioenen

Sociale partners (vertegenwoordigers van werkgever en werknemers) werken samen aan de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel in een pensioencommissie met externe ondersteuning. Een tweetal vertegenwoordigers van het bestuur is bij deze commissie aangesloten. In de komende periode zullen besluiten genomen moeten worden rond de invoering van het nieuwe pensioenstelsel. Als verantwoordingsorgaan vragen wij aandacht voor een tijdige informatie over de vorderingen en de overwegingen bij de besluitvorming, zodat wij onze rol in die besluitvorming goed kunnen waarnemen. Wij adviseren het bestuur in dat kader gezamenlijke kennissessies met Raad van Toezicht en Verantwoordingsorgaan op te zetten om de kwaliteit van de besluitvorming verder te verhogen.

- Dienstverlening AZL

De dienstverlening van AZL is een regulier aandachtspunt geworden van de CUU en het fondsbestuur. We zien dat regelmatig zaken aan de orde worden gesteld die niet goed lopen. Met name de communicatie en opvolging richt (oud-)deelnemers blijft een zorgpunt. Dit maakt dat wij adviseren om ook in 2023 lijnen kort te houden en AZL te blijven aanspreken, op de punten waar de dienstverlening te kort schiet. Het excuus van het personeelstekort in de afgelopen periode moet door AZL worden opgelost, zodat de dienstverlening in 2023 weer op peil kan komen en adequaat op vragen van deelnemers en gepensioneerden wordt gereageerd.

- Communicatie deelnemers

Evenals in de voorgaande jaren blijft het zorgdragen voor actuele documenten op de website van belang.

Het Verantwoordingsorgaan is verheugd dat het bestuur van het fonds heeft besloten tot indexatie van de ingegane pensioenen (vaste uitkeringsregeling) en aanspraken per 1 januari 2023. Het is van belang dat deelnemers op de website van het fonds nadere informatie over de aanpassing zoals een onderbouwing en mogelijke effecten kan vinden.

Wet Toekomst Pensioenen is een belangrijk onderwerp zowel voor de deelnemers als gepensioneerden van het fonds. Naast informatie op de website en eventuele email gericht aan de verschillende groepen is de jaarlijkse deelnemersbijeenkomst

een uitstekend platform waarin de processtappen en planning worden toegelicht. In 2023 en de daarop volgende jaren zal de communicatie over dit onderwerp gericht op de verschillende doelgroepen moeten worden opgevoerd.

- Bestuurssamenstelling en samenwerking Raad van Toezicht
2022 was het eerste jaar van de samenwerking met de nieuwe Raad van Toezicht. Deze nieuwe situatie vraagt om een nieuwe werkwijze. In de beginperiode waren alle betrokkenen nog zoekende naar de nieuwe rol, inclusief de leden van het Verantwoordingsorgaan. Dit begint steeds meer op zijn plaats te komen. We verwachten dat in 2023 iedereen op constructieve wijze een bijdrage levert aan de samenwerking.

Reactie bestuur

Wij bedanken het Verantwoordingsorgaan voor de constructieve samenwerking en voor het kritisch meedenken over de evenwichtigheid van het beleid van het fonds.

De aanbevelingen van het Verantwoordingsorgaan nemen wij graag over. Wij organiseren gezamenlijke informatiesessies over de Wet Toekomst Pensioenen. Wij zullen de deelnemers en alle betrokkenen blijven informeren over de ontwikkelingen bij het implementeren van deze Wet.

Jaarrekening

Balans per 31 december

(na bestemming saldo; in duizenden euro)

Activa	2022	2021
Beleggingen voor risico pensioenfonds [1]		
Onroerende zaken		
Indirecte vastgoedbeleggingsfondsen	3.314	3.308
Zakelijke waarden		
Beleggingsfondsen in aandelen	179.589	257.728
Vastrentende waarden		
Obligaties en vastrentende beleggingsfondsen	345.565	447.418
Derivaten		
Euroswaps	29.349	39.711
Overige beleggingen		
Geldmarktfondsen	82.877	153.053
	640.694	901.218
Af: Beleggingen m.b.t. variabel pensioen naar beleggingen voor risico deelnemers	-22.968	-24.286
	617.726	876.932
Beleggingen voor risico deelnemers [2]		
Onroerende zaken		
Indirecte vastgoedbeleggingsfondsen	3.675	165
Zakelijke waarden		
Aandelenbeleggingsfondsen	129.709	164.954
Vastrentende waarden		
Obligatiebeleggingsfondsen	90.523	109.194
Overige beleggingen		
Multimanagerfondsen en liquiditeiten	12.551	1.341
	236.458	275.654
Bij: Beleggingen m.b.t. variabel pensioen van beleggingen voor risico pensioenfonds	22.968	24.286
	259.426	299.940
Vorderingen en overlopende activa [3]	15.244	13.350
Liquide middelen [4]	3.069	1.172
	895.465	1.191.394

[...] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2022	2021
Reserves		
Algemene reserve [5]	52.937	48.102
Technische voorzieningen		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [6]	522.558	774.029
Overige technische voorzieningen [7]	6.054	7.582
	528.612	781.611
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers [8]	259.426	299.940
Kortlopende schulden [9]	54.490	61.741
	895.465	1.191.394

[.] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

	2022	2021
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen		
Directe beleggingsopbrengsten [10]	5.174	5.103
Indirecte beleggingsopbrengsten [11]	-222.203	3.191
Kosten vermogensbeheer [12]	-338	-222
	-217.367	8.072
Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers		
Indirecte beleggingsopbrengsten [13]	-62.841	18.913
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers [14]	4.619	3.922
Premiebijdragen voor risico deelnemers [15]	33.073	25.405
Saldo van overdrachten van rechten [16]	-34.442	-2.461
Pensioenuitkeringen [17]	-10.014	-9.137
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen [18]		
Toevoeging pensioenopbouw	0	0
Toevoeging indexerings- en overige toeslagen	-18.723	0
Rentetoevoeging	0	4.601
Onttrekking voor uitkeringen	10.061	9.153
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	302	275
Wijziging marktrente	250.190	62.834
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	24.506	0
Overige mutaties	-5.606	-12.212
Wijziging actuariële grondslagen	-7.941	0
	252.789	64.651
Overboeking variabel pensioen naar risico deelnemer	-1.318	5.870
	251.471	70.521

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

	2022	2021
Mutatie overige technische voorzieningen		
Schadereserve AOP en overlijdensrisico AO-ers [19]	1.569	840
Voorziening langdurig zieken module 2 [20]	-41	-18
	1.528	822
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers [21]	40.514	-40.887
Herverzekering		
Premies [22]	-2.633	-2.765
Uitkering uit herverzekering [23]	2.045	3.294
	-588	529
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten [24]	-1.530	-1.295
Overige baten en lasten [25]	412	284
Saldo van baten en lasten	4.835	74.688
Bestemming van het saldo		
Algemene reserve	4.835	74.688
	4.835	74.688

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro)

	2022	2021
Pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Bijdragen	650	2.366
Herverzekering en resultaatdeling herverzekering	1.938	3.100
Overgenomen pensioenverplichtingen	22	-59
Overige	412	284
	3.022	5.691
Uitgaven		
Uitgekeerde pensioenen en afkoopsommen	-9.996	-9.109
Overgedragen pensioenverplichtingen	-24.972	0
Herverzekeringspremies	-2.300	-3.085
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-2.215	-541
	-39.483	-12.735
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	4.869	5.167
Verkopen beleggingen	417.221	152.361
	422.090	157.528
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-383.309	-154.425
Kosten vermogensbeheer	-423	-206
	-383.732	-154.631
Mutatie geldmiddelen	1.897	-4.147
Saldo geldmiddelen 1 januari	1.172	5.319
Saldo geldmiddelen 31 december	3.069 ¹⁾	1.172 ¹⁾

1) Inclusief banksaldo depotbank.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Kernactiviteit

De kernactiviteiten van het fonds staan omschreven in de statuten en de ABTN. Statutair is het fonds gevestigd in Utrecht en staat ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 41184467. Het fonds verricht geen andere werkzaamheden dan die welke zijn gerelateerd aan de (uitvoering van de) pensioenregeling(en). De rechtsvorm van de stichting past goed bij het non-profit karakter van het fonds en is overigens in de pensioensector gebruikelijk. Dat geldt ook voor de uit de Pensioenwet voortvloeiende governance structuur, bestaande uit een bestuur, verantwoordingsorgaan en intern toezicht.

Toepassing Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving en in het bijzonder RJ 610 Pensioenfonds.

Waardering

Algemene grondslagen

Overige activa en passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden overige activa en passiva gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten). Voor vorderingen wordt rekening gehouden met een aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid. Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2022, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2022 en is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat tevens de functionele valuta is van de stichting. Alle financiële informatie in euro's is afgerond op het dichtstbijzijnde duizendtal.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Schattingen en oordelen

Zoals vermeld in de toelichting zijn de beleggingen van het fonds nagenoeg allemaal gewaardeerd tegen marktwaarde per balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor sommige andere financiële instrumenten, zoals beleggingsvorderingen en -schulden, geldt dat de boekwaarde de marktwaarde benadert als gevolg van het kortetermijnkarakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de actuele waarde. Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het fonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde financiële instrumenten, zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten. Schattingen van de marktwaarde zijn een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een significante oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen, etc.) en kunnen derhalve niet met precisie worden vastgesteld.

Schattingswijzigingen 2021

In 2021 zijn geen schattingswijzigingen geweest.

Schattingswijzigingen 2022

Prognosetafel

In 2022 heeft de Commissie Overlevingstafels van het AG een nieuwe prognosetafel gepubliceerd, zijnde de Prognosetafel AG2022, en heeft het fonds besloten over te gaan op deze nieuwe overlevingstafel. Dit is in 2022 verantwoord als een schattingswijziging. Ultimo 2022 is de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds verhoogd met 4.159 als gevolg van deze schattingswijziging. Dit effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening in 2022 is als mutatie in het resultaat verwerkt.

Ervaringssterfte

Ook heeft het fonds ultimo 2022 besloten om over te gaan op een andere ervaringssterfte. Dit is in 2022 verantwoord als een schattingswijziging. Ultimo 2022 is de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds verhoogd met 911 als gevolg van deze schattingswijziging. Het effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening is in 2022 is als mutatie in het resultaat verwerkt.

Partnerfrequentie

Tevens heeft het fonds ultimo 2022 besloten om de partnerfrequentie bij te stellen. Dit is in 2022 verantwoord als een schattingswijziging. Ultimo 2022 is de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds verlaagd met 707 als gevolg van deze schattingswijziging. Het effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening is in 2022 is als mutatie in het resultaat verwerkt.

Leeftijdverschil partners

Verder heeft het fonds ultimo 2022 besloten om het leeftijdverschil tussen partners bij te stellen. Dit is in 2022 verantwoord als een schattingswijziging. Ultimo 2022 is de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds verhoogd met 945 als gevolg van deze schattingswijziging. Het effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening is in 2022 is als mutatie in het resultaat verwerkt.

Excasso-opslag

Als laatste heeft het fonds besloten om de excasso-opslag te verhogen van 3% naar 3,5% van de netto voorziening. Dit is in 2022 verantwoord als een schattingswijziging. Ultimo 2022 is de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds verhoogd met 2.633 als gevolg van deze schattingswijziging. Het effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening is in 2022 is als mutatie in het resultaat verwerkt.

Het totaal effect van deze vijf schattingswijzigingen is 7.941 en is als last verwerkt in het resultaat over boekjaar 2022.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel,

samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties". Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering. In vreemde valuta luidende liquide middelen worden per balansdatum in de functionele valuta omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoers. Verwezen wordt verder naar de prijsgrondslagen voor vreemde valuta. Liquide middelen die naar verwachting langer dan 12 maanden niet ter beschikking staan van de onderneming, worden gerubriceerd als financiële vaste activa.

Buitenlandse valuta

Activa en passiva in buitenlandse valuta zijn omgerekend tegen de ultimo jaar geldende koersen gedurende het jaar.

Aandelen en indirecte vastgoedbeleggingsfondsen

De ter beurse genoteerde aandelen zijn gewaardeerd tegen de marktwaarde, zijnde de beurswaarde. De niet ter beurse genoteerde fondsen zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde gebaseerd op onderliggende marktwaarde.

Obligaties en vastrentende beleggingsfondsen

De obligaties zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de beurswaarde.

Overige beleggingen

De overige beleggingen zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde.

Derivaten

De derivaten zijn gewaardeerd tegen de reële waarde.

Beleggingen voor risico deelnemers

De grondslagen voor de waardering van de beleggingen voor risico deelnemers zijn gelijk aan die voor de beleggingen die voor risico van het fonds worden aangehouden. Tevens wordt hier het aandeel van de beleggingen m.b.t. het variabel pensioen verantwoord.

Algemene reserve

Aan de algemene reserve worden de jaarresultaten toegevoegd cq onttrokken. Wanneer door tegenvallende resultaten de financiële positie verslechtert, neemt de algemene reserve af en daarmee ook de toeslagruimte.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toezeggingen tot) toeslagen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de marktrente. Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken.

Marktrente

Rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank ultimo 2022. De gewogen gemiddelde marktrente ultimo 2022 bedraagt 2,55% (2021: 0,58%).

Rentetoevoeging

Onder het FTK is de rentetoevoeging gelijk aan de 1-jaars rente. Op basis van de DNB rentetermijnstructuur primo 2022 is deze rente gelijk aan -0,486% (2021: -0,533%).

Sterfte

Prognosetafel AG2022 (startjaar 2023) waarop fondsspecifieke ervaringssterfte wordt toegepast.

Gehuwdheid

Vóór de pensioendatum wordt gereserveerd op basis van het onbepaalde partnersysteem. Na pensioendatum wordt gereserveerd op basis van het bepaalde partnersysteem.

Uitkeringen

De uitkeringen worden continu betaalbaar verondersteld.

Leeftijden

De leeftijden worden in maanden nauwkeurig bepaald.

Leeftijdsverschil

Het leeftijdsverschil tussen man en vrouw is op 2 jaar en 9 maanden (2021: 2,5 jaar) gesteld (man ouder dan vrouw).

Kosten

In de voorziening pensioenverplichtingen is een excassovoorziening begrepen van 3,5% (2021: 3%) van de netto voorziening.

Overige technische voorzieningen

Voorziening schadereserve AOP

Voor de deelnemers die op 1 januari 2003 arbeidsongeschikt zijn, is een voorziening gevormd. Hierin worden salarisafhankelijke, extra stortingen gedaan in module 3. In boekjaar 2010 is deze voorziening uitgebreid met de deelnemers die na 1 januari 2003 arbeidsongeschikt zijn geworden. Vanuit de voorziening schadereserve AOP worden salarisafhankelijke, extra stortingen gedaan in module 3.

Voorziening langdurig zieken module 2

Voor deelnemers die op balansdatum ziek zijn, is rekening gehouden met de verwachte toekomstige schadelast door vorming van de voorziening voor langdurig zieken. De voorziening met betrekking tot module 1 is inbegrepen in de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds. Ter afdekking van dit latent arbeidsongeschiktheidsrisico is een voorziening gevormd ter grootte van de risicopremie voor toekomstige arbeidsongeschiktheidsuitkeringen en premievrijstelling. Met ingang van boekjaar 2015 is een vordering op de herverzekeraar opgenomen die gelijk is aan de hoogte van deze voorziening. De vorming van deze vordering is in de staat van baten en lasten opgenomen als baat onder de uitkeringen uit herverzekering.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

De waardering van de technische voorziening voor risico deelnemers wordt bepaald door de waardering van de tegenover deze voorziening aangehouden beleggingen. Verder wordt hier ook het variabel pensioen bij opgeteld.

Resultaatbepaling

Algemeen

De lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder directe beleggingsopbrengsten wordt bij vastrentende waarden verstaan de rente-opbrengst verminderd met de kosten; bij de aandelen wordt hier onder verstaan het bruto-dividend verminderd met de kosten. De intresten van overige activa en passiva worden opgenomen op basis van nominale bedragen.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder indirecte beleggingsopbrengsten worden de volgende resultaten opgenomen:

- gerealiseerde en niet-gerealiseerde koersverschillen van aandelen vastgoedmaatschappijen, aandelen, obligaties en leningen op schuldbekentenissen;
- boetes bij vervroegde aflossingen van leningen op schuldbekentenis;
- valutaverschillen inzake deposito's en bankrekeningen in buitenlandse valuta en valutatermijntransacties.

Kosten van vermogensbeheer

Onder de kosten van vermogensbeheer worden de administratiekosten opgenomen die verband houden met het beheer van de beleggingen.

Premiebijdragen

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Extra storting en opslagen op de premie zijn eveneens als premiebijdragen verantwoord.

Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoerings- en administratiekosten

De pensioenuitvoerings- en administratiekosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Herverzekering

Bij Elips Life AG zijn het overlijdensrisico en het premievrijstellingsrisico bij arbeidsongeschiktheid herverzekerd. Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft. Vorderingen uit herverzekeringscontracten op risicobasis worden verantwoord op het moment dat de verzekerde gebeurtenis zich voordoet. Vorderingen uit hoofde van winstdelingsregelingen in herverzekeringscontracten worden verantwoord op het moment van toekenning door de herverzekeraar.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode. De geldstroom m.b.t. de premies en inleg voor risico deelnemers is in het kasstroomoverzicht gesaldeerd.

Pensioenvermogen

Het pensioenvermogen is gelijk aan de reserves + technische voorzieningen + voorzieningen voor risico deelnemers.

Toelichting op de balans per 31 december

(in duizenden euro)

[1] Beleggingen voor risico pensioenfonds

Categorie	Stand ultimo 2021	Aankopen/ Verstrekk- ingen	Verkopen/ uitlotingen/ (af)lossingen	Gerealiseerde koers- verschillen	Niet gerealiseerde koers- verschillen	Stand ultimo 2022
Onroerende zaken						
Indirecte vastgoedbeleggingsfondsen	3.308	0	-24	4	26	3.314
Zakelijke waarden						
Beleggingsfondsen in aandelen	257.728	523	-32.520	5.156	-51.298	179.589
Vastrentende waarden						
Obligaties en vastrentende beleggingsfondsen	447.418	179.519	-178.010	-18.712	-84.650	345.565
Derivaten						
Euroswaps	2.754	224	70.262	-70.528	-6.904	-4.192
Reclassificatie naar passivazijde	36.957					33.541
	39.711	224	70.262	-70.528	-6.904	29.349
Overige beleggingen						
Geldmarktfondsen	153.053	203.044	-272.907	-1.145	832	82.877
	901.218	383.310	-413.199	-85.225	-141.994	640.694
Af: Beleggingen m.b.t. variabel pensioen naar beleggingen voor risico deelnemers	-24.286					-22.968
Totaal belegd vermogen activazijde	876.932	383.310	-413.199	-85.225	-141.994	617.726
Derivaten met een negatieve waarde (passivazijde)						
Euroswaps	36.957					33.541
Totaal belegd vermogen passivazijde	36.957	0	0	0	0	33.541
Totaal belegd vermogen	839.975	383.310	-413.199	-85.225	-141.994	584.185

Er wordt niet direct belegd in aangesloten ondernemingen. Indirecte beleggingen in aangesloten ondernemingen zijn niet substantieel.

Collateral

Het fonds heeft ISDA's afgesloten met een aantal tegenpartijen en beschikt over een central clearingaccount. Uit de vorderingen/schulden blijkt dat er ook cash collateral is verstrekt/ontvangen. Het uitstaande collateral in stukken ultimo verslagjaar is samengesteld uit Nederlandse, Duitse en Franse staatsleningen. Collateral dient als borgstelling voor het tegenpartijrisico.

Er is voor € 22,2 miljoen aan collateral in stukken en voor € 0,9 miljoen collateral in cash verstrekt aan de tegenpartij. Er is voor € 19,4 miljoen aan collateral in cash ontvangen van de tegenpartij. Het fonds gebruikt deze, om derivaten af te sluiten voor het afdekken van een deel van het renterisico en/of valutatermijncontracten ter beheersing van valutarisico's. Ontvangen onderpand in stukken maakt geen onderdeel uit van de balans.

Reclassificatie beleggingen ten behoeve van risicoparagraaf

Bij toepassing van het look through-principe wordt door de betreffende beleggingsfondsen heen gekeken en vervolgens worden deze componenten toebedeeld naar hun desbetreffende beleggingscategorie.

	Stand ultimo 2022	Liquide middelen	Overlopende intrest	Te vorderen dividend- belasting voor risico fonds	Overlopende aan/ en verkoopen beleggingen	Toepassing look through	Stand ultimo 2022 na look through
Onroerende zaken	3.314	0	0	0	0	5.184	8.498
Zakelijke waarden	179.589	0	0	0	0	-7.888	171.701
Vastrentende waarden	345.565	0	2.119	0	0	24.612	372.296
Derivaten	-4.192	0	-198	0	0	5.778	1.488
Overige beleggingen	82.877	284	0	236	0	-83.346	51
Collateral	-18.519	0	0	0	0	55.560	37.041
	588.634	284	1.921	236	0	0	591.075

Methodiek bepaling marktwaarde per 31 december 2022

Niveau 1: Genoteerde marktprijzen. Beleggingen met genoteerde marktprijzen worden verhandeld op een actieve markt.

Niveau 2: Onafhankelijke taxaties. Onafhankelijke taxaties worden toegepast voor de waardering van het indirect onroerend goed.

De waardering is een afgeleide berekening van een marktnotering of een onafhankelijke taxatie.

Niveau 3: NCW-berekening. De netto contante waarde methode wordt gehanteerd voor de derivatenportefeuille, voor private equity en een gedeelte van de vastrentende waarden.

Niveau 4: Andere methode.

Onderstaande levelindeling is op basis van het look through-principe.

	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Stand ultimo 2022
Onroerende zaken					
Indirecte vastgoedbeleggingsfondsen	5.183	3.315	0	0	8.498
Zakelijke waarden					
Beleggingsfondsen in aandelen	171.502	199	0	0	171.701
Vastrentende waarden					
Obligaties en vastrentende beleggingsfondsen	287.506	0	84.790	0	372.296
Derivaten					
Valutatermijncontracten	0	0	6.690	0	6.690
Futures	-8	0	0	0	-8
Interest Rate Swaps	0	0	-5.194	0	-5.194
	-8	0	1.496	0	1.488
Overige beleggingen					
Private equity	0	0	51	0	51
Liquiditeiten en overige balansposten	37.041	0	0	0	37.041
	37.041	0	51	0	37.092
Totaal belegd vermogen	501.224	3.514	86.337	0	591.075

Methodiek bepaling marktwaarde per 31 december 2021

	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Stand ultimo 2021
Onroerende zaken					
Indirecte vastgoedbeleggingsfondsen	7.854	3.152	0	0	11.006
Zakelijke waarden					
Beleggingsfondsen in aandelen	246.002	527	0	0	246.529
Vastrentende waarden					
Obligaties en vastrentende beleggingsfondsen	499.176	0	106.531	0	605.707
Derivaten					
Valutatermijncontracten	0	1.221	0	0	1.221
Futures	151	0	0	0	151
Interest Rate Swaps	0	0	1.939	0	1.939
Credit Default Swaps	0	-133	0	0	-133
	151	1.088	1.939	0	3.178
Overige beleggingen					
Liquiditeiten	-18.910	0	0	0	-18.910
Totaal belegd vermogen	734.273	4.767	108.470	0	847.510

[2] Beleggingen voor risico deelnemers

Categorie	Stand ultimo 2021	Aankopen	Verkopen	Rente herbelegd	Gerealiseerde en niet- gerealiseerde koers- verschillen	Stand ultimo 2022
Onroerende zaken						
Indirecte vastgoedbeleggingsfondsen	165	4.982	-619	0	-853	3.675
Zakelijke waarden						
Aandelenbeleggingsfondsen	164.954	13.645	-19.452	0	-29.438	129.709
Vastrentende waarden						
Obligatiebeleggingsfondsen	109.194	21.464	-16.732	0	-23.403	90.523
Overige beleggingen						
Liquiditeiten en multimanagerfondsen	1.341	88.052	-72.876	374	-4.340	12.551
Totaal belegd vermogen	275.654	128.143	-109.679	374	-58.034	236.458
Bij: Beleggingen m.b.t. variabel pensioen	24.286					22.968
Totaal belegd vermogen	299.940	128.143	-109.679	374	-58.034	259.426

Er wordt niet direct belegd in aangesloten ondernemingen.

De beleggingen voor risico deelnemers hebben betrekking op de Excedentregeling (module 2), pensioenregeling 2016 en Vrijwillig Bijsparen (module 3).

Methodiek bepaling marktwaarde per 31 december 2022

- Niveau 1: Genoteerde marktprijzen. Beleggingen met genoteerde marktprijzen worden verhandeld op een actieve markt.
- Niveau 2: Onafhankelijke taxaties. Onafhankelijke taxaties worden toegepast voor de waardering van het indirect onroerend goed.
- Niveau 3: NCW-berekening. De netto contante waarde methode wordt gehanteerd voor de derivatenportefeuille.
- Niveau 4: Andere methode. Voor fondsbeleggingen in vastrentende waarden, aandelen, vastgoed en hedgefondsen wordt de waardering bepaald op basis van de laatst ontvangen fondsrapportages.

Onderstaande levelindelingen van de beleggingen voor risico deelnemers zijn niet gebaseerd op het look through-principe.

	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Stand ultimo 2022
Onroerende zaken					
Indirecte vastgoedbeleggingsfondsen	0	0	0	3.675	3.675
Zakelijke waarden					
Aandelenbeleggingsfondsen	0	0	0	129.709	129.709
Vastrentende waarden					
Obligatiebeleggingsfondsen	0	0	0	90.523	90.523
Overige beleggingen					
Liquiditeiten en multimanagerfondsen	0	0	0	12.551	12.551
Totaal belegd vermogen	0	0	0	236.458	236.458

Methodiek bepaling marktwaarde per 31 december 2021

	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Stand ultimo 2021
Onroerende zaken					
Indirecte vastgoedbeleggingsfondsen	0	0	0	165	165
Zakelijke waarden					
Aandelenbeleggingsfondsen	0	0	0	164.954	164.954
Vastrentende waarden					
Obligatiebeleggingsfondsen	0	0	0	109.194	109.194
Overige beleggingen					
Liquiditeiten en multimanagerfondsen	0	0	0	1.341	1.341
Totaal belegd vermogen	0	0	0	275.654	275.654

De specificatie naar module van de beleggingen voor risico deelnemers (exclusief variabel pensioen) is als volgt:

Module	Stand 31 december 2022	Stand 31 december 2021
Excedentregeling (module 2)	28.444	38.241
Vrijwillig bijsparen (module 3)	14.854	19.919
Pensioenregeling 2016	193.160	217.494
	236.458	275.654

Het vermogen van de verschillende modules is per 31 december 2022 in de volgende producten belegd:

Product	Pensioen- regeling 2016	Exedent- regeling	Vrijwillig Bijsparen	Totaal
LifeCycle Mix	188.929	27.403	14.623	230.955
Eigen Verdeling	4.231	1.041	231	5.503
Totaal 31 december 2022	193.160	28.444	14.854	236.458

Het vermogen van de verschillende modules is per 31 december 2021 in de volgende producten belegd:

Product	Pensioen- regeling 2016	Exedent- regeling	Vrijwillig Bijsparen	Totaal
LifeCycle Mix	213.093	36.653	19.667	269.413
Eigen Verdeling	4.401	1.588	252	6.241
Totaal 31 december 2021	217.494	38.241	19.919	275.654

	2022	2021
[3] Vorderingen en overlopende activa		
Lopende intrest en dividend		
Hieronder is opgenomen de aan het boekjaar toe te rekenen intrest en dividend van:		
– Obligaties	2.119	2.055
– Derivaten	376	790
	2.495	2.845
Overige vorderingen		
Terugvorderbare dividendbelasting risico deelnemers	108	44
Terugvorderbare dividendbelasting fonds	236	145
Verzekeringsmaatschappijen (Elips Life / Swiss Re)	6.588	6.813
Collateral	900	2.550
Werkgevers	4.917	948
Vooruitbetaalde kosten volgend boekjaar	0	5
	12.749	10.505
Met uitzondering van een gedeelte van de vordering op verzekeringsmaatschappijen, hebben alle vorderingen en overlopende activa een looptijd van korter dan één jaar.		
Totaal vorderingen en overlopende activa	15.244	13.350
[4] Liquide middelen		
Depotbanken	284	800
ING Bank N.V.	2.785	372
	3.069	1.172
De liquide middelen staan ter vrije beschikking van het fonds. Het fonds heeft een kredietfaciliteit van € 350.000,- bij ING die ultimo boekjaar niet benut is.		
Totaal activa	895.465	1.191.394

Passiva	2022	2021
Reserves		
[5] Algemene reserve		
Stand per 1 januari	48.102	-26.586
Bij: uit bestemming saldo	4.835	74.688
Stand per 31 december	52.937	48.102
De minimaal vereiste dekkingsgraad is door het pensioenfonds vastgesteld op:	103,0%	103,1%
De vereiste dekkingsgraad is:	110,7%	110,3%
De dekkingsgraad is:	106,7%	104,4%
De beleidsdekkingsgraad is:	106,7%	101,8%
Het fonds heeft in 2022 een herstelplan ingediend bij DNB, waarin wordt aangetoond dat de beleidsdekkingsgraad voor risico fonds binnen de gekozen hersteltermijn van twaalf jaar herstelt tot het niveau van de vereiste dekkingsgraad. Dit herstelplan voorzag voor ultimo 2022 een beleidsdekkingsgraad voor risico fonds van 107,7%, terwijl de werkelijke beleidsdekkingsgraad voor risico fonds van 109,7% is. Het fonds heeft in het eerste kwartaal van 2023 het herstelplan geactualiseerd.		
Het pensioenvermogen bedraagt:	840.975	1.129.653
Technische voorzieningen		
[6] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
De voorziening pensioenverplichtingen per 31 december is als volgt opgebouwd:		
– Deelnemers	100.238	161.056
– Gewezen deelnemers	283.428	443.745
– Pensioengerechtigden	161.860	193.514
Stand per 31 december	545.526	798.315

	2022	2021
Stand per 1 januari	798.315	862.966
<i>Mutaties</i>		
Toevoeging pensioenopbouw	0	0
Toevoeging indexering, overige toeslagen en korting	18.723	0
Rentetoevoeging	0	-4.601
Onttrekking voor uitkeringen	-10.061	-9.153
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-302	-275
Wijziging marktrente	-250.190	-62.834
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-24.506	0
Overige mutaties ¹⁾	5.606	12.212
Wijziging actuariële grondslagen	7.941	0
	545.526	798.315
Af: Variabel pensioen naar voorziening voor risico deelnemers	-22.968	-24.286
Stand per 31 december	522.558	774.029
[7] Overige technische voorzieningen		
<i>Schadereserve AOP en overlijdensrisico AO-ers</i>		
Stand per 1 januari	6.965	7.805
Mutatie via staat van baten en lasten	-1.569	-840
Stand per 31 december	5.396	6.965
Per 1 januari 2021 zijn de door DNB voorgeschreven UFR-parameters gewijzigd. Het effect hiervan in boekjaar 2022 bedraagt een verhoging van de technische voorziening en dus een last van 664. Het effect in de ontwikkeling in de rente-termijnstructuur zelf bedraagt over het boekjaar een verlaging van 250.854. Beide effecten zijn verantwoord onder het hoofd 'Wijziging marktrente'.		
<i>Voorziening langdurig zieken</i>		
Stand per 1 januari	617	599
Mutatie via staat van baten en lasten	41	18
Stand per 31 december	658	617
Totaal overige technische voorzieningen	6.054	7.582

1) De post "Overige mutaties" heeft onder andere betrekking op overlijden, invalideren, revalideren en risicopremies.

	2022	2021
[8] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers		
Stand per 1 januari	275.654	240.637
Stortingen	33.073	25.405
Onttrekkingen ¹⁾	-14.444	-10.056
Rendement (inclusief rebates en verrekening van kosten)	-57.825	19.668
Stand per 31 december	236.458	275.654
Bij: Variabel pensioen	22.968	24.286
Stand per 31 december	259.426	299.940
[9] Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Derivaten (zie voor opbouw toelichting [1] Beleggingen voor risico pensioenfondsen)	33.541	36.957
Collateral	19.419	22.020
Nog te betalen intrest u.h.v. derivaten	574	1.072
Nog te betalen bankkosten	0	5
Loonheffing en sociale lasten	219	208
Te betalen vermogensbeheer-, pensioenuitvoerings- en administratiekosten	572	1.406
Uitkeringsgerechtigden	11	4
Vooruitontvangen bedragen volgend boekjaar	46	24
Nog te herbeleggen dividendbelasting m.b.t. beleggingen voor risico deelnemers	108	45
	54.490	61.741
Alle schulden en overlopende passiva hebben een looptijd van korter dan één jaar.		
Totaal passiva	895.465	1.191.394

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Het fonds heeft een uitbestedingsovereenkomst afgesloten met AZL. Deze overeenkomst heeft een looptijd voor onbepaalde tijd met een opzegtermijn van 18 maanden. De overeenkomst met de vermogensbeheerder (State Street Global Asset Management) is maandelijks opzegbaar. Verder zijn er geen investeringscommitments aangegaan.

1) Betreft onttrekkingen ten behoeve van inkoop in de andere pensioenregeling en ten behoeve van waardeoverdrachten.

Gebeurtenissen na balansdatum

UFR

Conform de Pensioenwet toetst de Commissie Parameters uiterlijk iedere vijf jaar de voorgeschreven economische en rekenkundige uitgangspunten en komt vervolgens met haar oordeel. Het vorige advies dateert van 2019. Met de mogelijke inwerkingtreding van de Wtp per 1 juli 2023 is de Commissie gevraagd om eerder met een nieuw advies te komen.

Onderdeel van het advies is het vaststellen van de parameters van de zogeheten Ultimate Forward Rate (UFR)-methode. Met het advies heeft DNB besloten een aanpassing door te voeren in de UFR-methode die vanaf 1 januari 2021 stapsgewijs werd doorgevoerd. De belangrijkste wijziging is dat de nieuwe UFR-methode leidt tot een DNB-curve die tot een looptijd van 50 jaar gelijk is aan de swapcurve.

In de per 31 december 2022 berekende voorzieningen en dekkingsgraden is rekening gehouden met de tot dat moment geldende stapsgewijze invoering van de UFR-methode. De meest recente aanpassing hierin dateert van 1 januari 2022. De wijziging volgens het advies van de Commissie van 30 november 2022 gaat in per 1 januari 2023. De impact van de verschillende aanpassingen in de DNB-rentetermijnstructuren op de voorzieningen en dekkingsgraden is in de volgende tabel weergegeven.

	DNB RTS huidig 50% UFR / 50% nUFR	DNB RTS nieuw Methodiek 2023
Technische voorziening (risico fonds)	528.612	530.276
Dekkingsgraad	106,7%	106,5%
Strategisch vereiste dekkingsgraad	110,7%	110,8%

Overige gebeurtenissen na balansdatum

Verder hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan.

Toelichting op de staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Baten en lasten	2022	2021
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
[10] Directe beleggingsopbrengsten		
Aandelen vastgoedmaatschappijen	100	100
Aandelen	615	526
Vastrentende waarden	4.616	4.225
Derivaten	-143	278
Banken	-14	-26
	5.174	5.103
[11] Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Gerealiseerde koersverschillen:</i>		
Aandelen vastgoedmaatschappijen	4	-7
Aandelen	5.156	6.320
Obligaties en vastrentende beleggingsfondsen	-18.712	-26
Euroswaps	-70.528	1.815
Overige beleggingen	-1.145	-345
	-85.225	7.757
<i>Niet-gerealiseerde koersverschillen:</i>		
Aandelen vastgoedmaatschappijen	26	337
Aandelen	-51.298	40.344
Obligaties en vastrentende beleggingsfondsen	-84.650	-13.327
Overige beleggingen	832	-585
Euroswaps	-6.904	-32.090
Toedeling rendement variabel pensioen	5.016	755
	-136.978	-4.566
[12] Kosten vermogensbeheer		
Beheerloon en rabates	-261	-156
Beleggingsadviseur	-77	-66
	-338	-222
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds	-217.367	8.072

	2022	2021
Het beheerloon en de rebates over 2022/2021 kunnen als volgt nader worden gespecificeerd:		
Beheerloon		
– Fiduciair beheer overig	-747	-814
Rebate fees		
– Aandelen	486	658
	-261	-156
De transactiekosten zijn gesaldeerd met de beleggingsopbrengsten. De transactiekosten kunnen niet betrouwbaar worden vastgesteld, omdat deze verrekend zijn in de aan- en verkoopprijzen. Bovengenoemde kosten wijken af van de genoemde kosten in het bestuursverslag, omdat daar ook kosten zijn opgenomen die zijn verwerkt in het nettorendement.		
Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers		
[13] Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Niet-gerealiseerde koersverschillen:</i>		
Vastgoedbeleggingsfondsen	-853	36
Aandelenbeleggingsfondsen	-29.438	24.041
Obligatiebeleggingsfondsen	-23.403	-4.780
Overige beleggingen	-3.966	319
Rebates	0	52
Ingehouden kosten	-165	0
Toedeling rendement variabel pensioen	-5.016	-755
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers	-62.841	18.913

	2022	2021
[14] Premiebijdragen van werkgevers en werknemers		
Periodieke premies	4.619	3.922
De kostendeekkende, gedempte en feitelijke premies zijn als volgt:		
– Kostendeekkende premie basisregeling	32.124	27.521
– Gedempte kostendeekkende premie basisregeling	n.v.t.	n.v.t.
– Feitelijke premie basisregeling	33.415	28.168
De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord.		
De kostendeekkende premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	2.633	2.765
– Opslag in stand houden vereist vermogen	14	9
– Opslag voor uitvoeringskosten	1.228	1.020
– Actuarieel benodigd ten behoeve van toeslagverlening	0	0
– Stortingen BPR	28.249	23.727
	32.124	27.521
De feitelijke premie is als volgt samengesteld:		
– Actuarieel benodigd	2.633	2.765
– Opslag in stand houden vereist vermogen	14	9
– Opslag voor uitvoeringskosten	1.228	1.020
– Actuarieel benodigd ten behoeve van toeslagverlening	0	0
– Stortingen BPR	28.249	23.727
– Premiemarge	1.291	647
	33.415	28.168
Bij de bepaling van de aan het boekjaar toe te rekenen premie is rekening gehouden met verleende premiekortingen en/of premieopslagen.		
In het boekjaar is geen korting verstrekt aan de aangesloten ondernemingen.		
De feitelijke premie is vastgesteld als een leeftijdsafhankelijk percentage van de pensioengrondslag (12,96 x het maandsalaris minus franchise). De pensioenregeling is aangemerkt als een DC-regeling en de feitelijke premie zou kostendeekkend dienen te zijn gedurende de looptijd van de uitvoeringsovereenkomst.		

	2022	2021
[15] Premiebijdragen voor risico deelnemers		
Stortingen	33.073	25.405
[16] Saldo van overdrachten van rechten		
Overgedragen pensioenverplichtingen	-24.972	0
Interne waardeoverdrachten t.b.v. inkoop variabel pensioen	4.974	7.595
Onttrekkingen beleggingen voor risico deelnemers ten behoeve van inkoop rechten variabel pensioen en uitgaande waardeoverdrachten	-14.444	-10.056
	-34.442	-2.461
[17] Pensioenuitkeringen		
Ouderdomspensioen	-7.965	-7.205
Partnerpensioen	-1.852	-1.747
Wezenpensioen	-161	-153
Afkopen	-36	-32
	-10.014	-9.137
[18] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Toevoeging pensioenopbouw	0	0
Toevoeging indexering, overige toeslagen en korting	-18.723	0
Rentetoevoeging	0	4.601
Onttrekking voor uitkeringen	10.061	9.153
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	302	275
Wijziging marktrente	250.190	62.834
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	24.506	0
Overige mutaties	-5.606	-12.212
Wijziging actuariële grondslagen	-7.941	0
	252.789	64.651
Overboeking mutatie variabel pensioen naar risico deelnemers	-1.318	5.870
	251.471	70.521
Mutatie overige technische voorzieningen		
[19] Voorziening schadereserve AOP en overlijdensrisico AO-ers	1.569	840
[20] Voorziening langdurig zieken	-41	-18
	1.528	822

	2022	2021
[21] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers		
Rendement	57.825	-19.668
Stortingen (inclusief inkomende bovenmatige waardeoverdrachten)	-33.073	-25.405
Onttrekkingen	14.444	10.056
	39.196	-35.017
Mutatie aandeel variabel pensioen	1.318	-5.870
	40.514	-40.887
Herverzekering		
[22] Premies	-2.633	-2.765
[23] Uitkeringen uit herverzekering		
Premievrijstelling	327	380
Premievrijstelling mutatie vordering	-713	-344
Kapitaal bij overlijden	2.390	3.240
Mutatie vordering u.h.v. langdurig zieken	41	18
	2.045	3.294
Totaal herverzekering	-588	529
[24] Pensioenuitvoerings- en administratiekosten		
Administratie	-964	-933
Accountant (controle-opdracht jaarrekening en DNB-staten)	-60	-55
Accountant (andere niet-controlediensten en sleutelfunctie)	-27	-19
Actuaris (inclusief actuariële sleutelfunctie)	-123	-108
De Nederlandsche Bank	-56	-58
Autoriteit Financiële Markten	-6	-6
Pensioenfederatie	-2	-1
Visitatiecommissie	0	-13
Raad van Toezicht	-35	0
Bestuurskosten (bestuursverkiezing, vergaderzaal en bestuursaansprakelijkheidsverzekering)	-44	-26
Overige advieskosten	-200	-61
Opleidingskosten	-9	-3
Diverse kleine posten	-4	-12
	-1.530	-1.295

	2022	2021
[25] Overige baten en lasten		
Onttrekkingen dc-beleggingen t.g.v. pensioenfonds	413	195
Diversen	-1	89
	412	284
Saldo van baten en lasten	4.835	74.688

	2022	2021
Actuariële analyse		
Beleggingsopbrengsten	33.127	75.139
Premies	991	1.002
Waardeoverdrachten	-503	0
Kosten	0	0
Uitkeringen	84	52
Sterfte	772	203
Arbeidsongeschiktheid	-834	-28
Toeslagverlening	-18.763	0
Mutaties	51	-278
Overige mutaties technische voorzieningen	-9.954	-1.167
Andere oorzaken	-136	-235
	4.835	74.688

Bezoldiging bestuursleden, visitatiecommissie en Verantwoordingsorgaan

Gedurende het boekjaar 2022 zijn de volgende vergoedingen betaald.

Betaalde vergoedingen bestuur, Raad van Toezicht en Verantwoordingsorgaan

	2022	2021
Bestuursvergoedingen (inclusief onkostendeclaraties)	1	1
Vergoedingen Raad van Toezicht	35	0
Vergoedingen Visitatiecommissie	0	13
Vergoedingen Verantwoordingsorgaan	0	0
Totaal	36	14

Personeel

Gedurende het boekjaar 2022 had de stichting geen personeel in dienst. De bestuursadvisering is sinds 2019 uitbesteed aan ABB voor Pensioenfondsen.

Verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen tussen het fonds en de sponsor, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders. De bestuurders nemen deel aan de pensioenregeling van het fonds op basis van voorwaarden in het pensioenreglement.

Belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Financiering

Het fonds heft bij de werkgever een premie op basis van leeftijdsstaffels.

De omvang van de premie is voldoende te achten voor de opbouw van de in enig jaar te verkrijgen aanspraken, de dekking van het overlijdensrisico en het risico van premievrije deelneming wegens arbeidsongeschiktheid. Verder bevat de premie een component ter dekking van de kosten in het boekjaar en ter vorming van de voorziening voor excassokosten en wordt rekening gehouden met het beoogde weerstandsvermogen.

Er kan voor een door het bestuur vast te stellen periode een korting op de premie worden verleend op grond van de vermogenspositie van het fonds. De korting wordt slechts verleend indien er sprake is van een toereikende voorziening pensioenverplichtingen en een toereikend weerstandsvermogen.

Risicoparagraaf

(in duizenden euro)

Solvabiliteitsrisico

In de risicoparagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. Hierna wordt een aantal specifieke risico's nader toegelicht en gekwantificeerd.

Het belangrijkste risico dat het fonds loopt is het risico dat het niet over genoeg solvabiliteit beschikt. Indien het fonds niet solvabel is, bestaat het risico dat het fonds de premie moet verhogen of dat een beperkte of geen toeslagverlening kan plaatsvinden voor (delen van) het deelnemersbestand. In het uiterste geval dient het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten te verminderen. Hoe solvabel het pensioenfonds is, wordt getoetst aan de hand van de beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad. Hoeveel eigen vermogen het fonds aan dient te houden, gegeven de financiële risico's die het loopt (na afdekking) op de balans, komt tot uitdrukking in de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets. Onder het huidige FTK geldt hierbij dat de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling afgezet wordt tegen de beleidsdekkingsgraad om te bepalen of het pensioenfonds in een tekortsituatie verkeert.

De verschillende standaard risicofactoren hierin worden benoemd onder de noemer S1 tot en met S6 en de S10. Hieromtrent heeft afstemming plaatsgevonden met het bestuur, de waarmede actuaire en DNB. Hierna zijn de uitkomsten weergegeven voor de verschillende risicocategorieën op basis van de strategische beleggingsmix ultimo 2022 van 110,7% en 2021 van 110,3%.

Hierbij dient opgemerkt te worden dat bij de procentuele buffers rekening gehouden wordt met de veronderstelde positieve samenhang (correlatie) tussen renterisico, aandelen- en vastgoedrisico en kredietrisico. Daarnaast wordt rekening gehouden met het gegeven dat niet alle risico's zich tegelijk zullen manifesteren (diversificatie).

	2022		2021	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	25.408	3,2	8.101	0,5
Zakelijke waarden risico (S2)	51.180	8,4	74.497	8,5
Valutarisico (S3)	8.583	0,2	19.191	0,4
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0	0	0,0
Kredietrisico (S5)	25.616	3,5	42.096	4,0
Verzekeringstechnisch risico (S6)	17.055	0,7	25.823	0,8
Concentratierisico (S8)	0	0,0	0	0,0
Actief beheerrisico (S10)	514	0,0	669	0,0
Diversificatie- en correlatie-effect	-43.751		-59.405	
Vereist eigen vermogen voor risico fonds	84.605	16,0	110.972	14,2
Afname voor toerekening technische voorziening	0	-5,3	0	-3,9
Totaal vereist eigen vermogen	84.605	10,7	110.972	10,3

	2022		2021	
	€	%	€	%
Aanwezige dekkingsgraad		106,7		104,4
Beleidsdekkingsgraad		106,7		101,8
Minimaal vereiste dekkingsgraad		103,0		103,1
Strategisch vereiste dekkingsgraad		110,7		110,3

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds is per 31 december 2022 lager dan de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling volgens het standaardmodel, waardoor het pensioenfonds in een tekort verkeert. In boekjaar 2022 bedraagt de beleidsdekkingsgraad 106,8% . Afgezet tegen de beleidsdekkingsgraad van 2021 van 101,8%, is de beleidsdekkingsgraad toegenomen met 4,9%-punt.

Renterisico

Het renterisico wordt veroorzaakt doordat de rentegevoeligheid van de verplichtingen afwijkt van de rentegevoeligheid van de beleggingen. Het pensioenfonds kent een langere looptijd voor de pensioenverplichtingen dan voor de beleggingen. Onderstaande duratiecijfers geven meer inzicht.

Duratie van de vastrentende waarden (inclusief rentederivaten) 15,4.

Duratie van de pensioenverplichtingen 19,6.

Het pensioenfonds dekt strategisch 60,0% van het renterisico af op basis van de swapcurve. Onder het Financieel Toetsingskader dient te worden uitgegaan van de DNB-methodiek voor de berekening van het renterisico. Het renterisico wordt daarbij vastgesteld door middel van looptijdafhankelijke renteschokken die worden toegepast op de DNB-rentetermijnstructuur (inclusief UFR). Dit wijkt aldus af van hoe het Pensioenfonds de (strategische) afdekking in de praktijk vormgeeft.

De strategische renteafdekking van 60% op basis van de swapcurve is eind 2022 equivalent met een renteafdekking van 63,5% op basis van de DNB-methodiek. De feitelijke renteafdekking op basis van de DNB-methodiek bedraagt 63,2% eind 2022.

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk renterisico bedraagt 25.534 (3,1%) en voor het strategisch renterisico 25.408 (3,2%).

Aandelen- en vastgoedrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat haar beleggingen in aandelen en vastgoed in waarde dalen. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwaarden (prijsrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. In onderstaande tabel wordt de verdeling naar de verschillende categorieën in zakelijke waarden getoond.

Verdeling onroerende zaken en zakelijke waarden per categorie:

Onroerende zaken, niet beursgenoteerde indirecte

vastgoedbeleggingsfondsen

Private equity

Ontwikkelde markten (Mature markets)

Opkomende markten (Emerging markets)

2022		2021	
€	%	€	%
8.498	4,7	11.006	4,3
51	0,0	73	0,0
150.156	83,3	219.300	85,1
21.545	12,0	27.229	10,6
180.250	100,0	257.608	100,0

Derivaten

Strategisch dekt het fonds het zakelijke waarden risico niet af.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch aandelen- en vastgoedrisico rekening gehouden met de door DNB voorgeschreven schokken die variëren overeenkomstig de risicograad van het type belegging. De buffer voor het feitelijk aandelen- en vastgoedrisico bedraagt 59.324 (10,0%) en voor het strategisch aandelen- en vastgoedrisico 51.180 (8,4%).

Valutarisico

Het valutarisico wordt veroorzaakt doordat de verplichtingen van het pensioenfonds in euro's luiden terwijl een gedeelte van de beleggingen van het pensioenfonds in niet-euro luiden. Het pensioenfonds loopt het risico dat haar buitenlandse beleggingen dalen in waarde als gevolg van valutakoersontwikkelingen. Het pensioenfonds kiest er daarom voor om (een gedeelte) van haar buitenlandse valuta's af te dekken. Zonder afdekking van het valutarisico loopt het pensioenfonds risico bij een daling van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Door meer dan 100% van het risico af te dekken loopt het fonds risico bij een stijging van vreemde valuta ten opzichte van de euro.

Verdeling beleggingsportefeuille onroerende zaken, aandelen en vastrentende waarden naar valuta voor afdekking met derivaten

Euro

Amerikaanse dollar

Britse pound sterling

Japanse yen

Overige valuta

Marktwaaarde derivaten

2022		2021	
€	%	€	%
304.899	51,6	437.942	51,7
196.073	33,2	288.072	34,0
15.372	2,6	25.605	3,0
10.562	1,8	14.338	1,7
62.681	10,6	78.375	9,2
1.488	0,3	3.178	0,4
591.075	100,0	847.510	100,0

	2022		2021	
	€	%	€	%
<i>Verdeling beleggingsportefeuille onroerende zaken, aandelen en vastrentende waarden naar valuta na afdekking met derivaten</i>				
Euro	548.533	92,8	795.936	93,9
Amerikaanse dollar	922	0,2	1.812	0,2
Britse pound sterling	-22	0,0	-368	0,0
Japanse yen	-41	0,0	-87	0,0
Overige valuta	40.195	6,8	47.039	5,6
Marktwaaarde derivaten	1.488	0,3	3.178	0,4
	591.075	100,0	847.510	100,0

Voor de categorieën bedrijfsobligaties, obligaties opkomende landen HC en wereldwijde aandelen ontwikkelde markten zal gebruik gemaakt worden van Euro hedged beleggingsfondsen.

Derivaten

Ter afdekking van de valutarisico's op de effectenportefeuille zijn er door de vermogensbeheerders valutatermijntransacties afgesloten. De post valutatermijntransacties bestaat uit de volgende transacties, omgerekend in euro per 31 december 2022:

in miljoenen euro	aankoop transacties	verkoop transacties
Euro	243.635	0
US dollar	0	-195.151
Britse pound sterling	0	-15.394
Japanse yen	0	-10.603
Overige valuta	0	-22.487
	243.635	-243.635

Strategisch dekt het fonds 86,2% van haar niet-euro beleggingen af.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch valutarisico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 20% voor valuta in ontwikkelde landen en van 35% voor valuta in opkomende markten die berekend wordt op de niet-euro beleggingen na afdekking. De buffer voor het feitelijk valutarisico bedraagt 10.650 (0,2%) en voor het strategisch valutarisico 8.583 (0,2%).

Grondstoffenrisico

Het pensioenfonds belegt niet in grondstoffen en loopt daarmee geen risico dat de waarde van deze beleggingen daalt als gevolg van marktontwikkelingen.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch grondstoffenrisico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 30%. De buffer voor het feitelijk grondstoffenrisico bedraagt 0 (0,0%) en voor het strategisch grondstoffenrisico risico 0 (0,0%).

Kredietrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat één of meerdere van haar tegenpartijen niet aan de voorafgesproken betalingen kan voldoen. Bij de berekening van het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen, waarin belegd wordt, tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen. Het kredietrisico verbonden aan derivatentransacties wordt beheerst door het afsluiten van standaardovereenkomsten met tegenpartijen, het beoordelen van de kredietwaardigheid van tegenpartijen, het spreiden van het transactievolume over verschillende tegenpartijen, het eisen van voldoende onderpand en een adequate monitoring met betrekking tot de gestelde eisen inzake het onderpand.

Het kredietrisico binnen de vastrentende-waardenportefeuille kan naast de creditspread eveneens gemeten worden aan de hand van de ratingverdeling van de rentegevoelige beleggingsportefeuille. Deze ratingverdeling wordt afgegeven door een kredietbeoordelaar. Een Europese AAA-rating impliceert dat de vastrentende-waardenbelegging geen kredietrisico loopt. Daarentegen worden beleggingen die geclassificeerd staan onder 'lager dan BBB' als zeer risicovol beschouwd. Cash wordt als kredietrisicovrij beschouwd. Beleggingen die geen rating ontvangen worden als risicovol beschouwd.

Rating vastrentende waarden in beleggingsfondsen (niet op look-through):

	2022		2021	
	€	%	€	%
AAA	65.188	15,2	92.401	15,3
AA	132.126	30,9	158.436	26,2
A	127.328	29,8	176.928	29,2
BBB	66.968	15,7	106.196	17,5
Lager dan BBB	33.392	7,8	55.238	9,1
Geen rating	2.886	0,7	16.508	2,7
	427.888	100,0	605.707	100,0

Verdeling vastrentende waarden in beleggingsfondsen naar looptijd (niet op look through):

Resterende looptijd tot 1 jaar	99.480	23,2	173.121	28,6
Resterende looptijd van 1 tot 5 jaar	74.065	17,3	64.279	10,6
Resterende looptijd langer dan 5 jaar	254.343	59,4	368.307	60,8
	427.888	100,0	605.707	100,0

Hoogte buffer

Binnen de berekening van het standaardmodel wordt een kredietrisico becijferd conform de ratingverdeling van de vastrentende-waardenportefeuille. Naar mate de rating slechter wordt, neemt de te hanteren buffer toe. Afgaande op de hierboven genoemde ratingverdeling resulteert dit in een buffer voor het feitelijk kredietrisico van 26.486 (3,6%) en voor het strategisch kredietrisico van 25.616 (3,5%).

Verzekeringstechnisch risico

Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevenrisico). Tot het verzekeringstechnische risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk verzekeringstechnisch risico bedraagt 17.055 (0,6%) en voor het strategisch verzekeringstechnisch 17.055 (0,7%).

Concentratierisico

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen.

De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht. Ook "grote posten" zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd.

Vastgoed, aandelen en vastrentende beleggingen

Verdeling naar regio:

	2022		2021	
	€	%	€	%
Europa	313.163	53,0	491.760	58,0
Noord-Amerika	187.360	31,7	253.465	29,9
Azië	25.640	4,3	28.537	3,4
Opkomende markten	55.932	9,5	70.022	8,3
Overig	8.980	1,5	3.726	0,4
	591.075	100,0	847.510	100,0

	2022		2021	
	€	%	€	%
Onroerende zaken				
Niet-beursgenoteerd	3.315	39,0	3.152	28,6
Beursgenoteerd	5.183	61,0	7.854	71,4
	8.498	100,0	11.006	100,0

Grote posten: onroerende zaken van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in onroerende zaken

CBRE PROP. FND EUROP (SP)	24	0,7	58	1,8
CBRE DRES FGR FUND	3.290	99,3	3.231	97,7
CBRE EUROSIRIS FUND	0	0,0	17	0,5

Zakelijke waarden

Verdeling zakelijke waarden per sector:

Energie	9.715	5,7	7.431	3,0
Financiële instellingen	28.100	16,4	35.794	14,5
Gezondheidszorg	24.148	14,1	30.595	12,4
Industriële ondernemingen	14.791	8,6	20.873	8,5
Informatietechnologie	37.965	22,1	64.428	26,1
Telecommunicatie	12.098	7,0	22.032	8,9
Nutsbedrijven	4.726	2,8	5.906	2,4
Duurzame consumentengoederen en -diensten	18.751	10,9	32.015	13,0
Niet duurzame consumentengoederen en -diensten	12.667	7,4	16.164	6,6
Grondstoffen	7.991	4,7	10.542	4,3
Andere sectoren	749	0,4	749	0,3
	171.701	100,0	246.529	100,0

Grote posten: vastrentende waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in obligaties en vastrentende waarden

Oostenrijkse staat	14.094	4,1	15.731	3,5
Franse staat	22.789	6,6	24.598	5,5
Nederlandse staat	39.262	11,4	45.012	10,1
Duitse staat	23.690	6,9	35.652	8,0
Belgische staat	5.805	1,7	6.779	1,5
Finse staat	4.041	1,2	3.515	0,8

Actief beheer risico

Actief beheer risico ontstaat doordat vermogensbeheerders actief beheer voeren op (delen van) de beleggingsportefeuille. Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die worden ingenomen ten opzichte van strategische benchmarks. De mate van actief beheer wordt bepaald aan de hand van de tracking error. Een lage tracking error impliceert dat het feitelijke rendement dicht bij de gekozen benchmark ligt, terwijl een hoge tracking error aangeeft dat het rendement duidelijk van de benchmark afwijkt. Een hogere tracking error impliceert een hoger actief beheer risico.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt alleen een actief beheer risico becijferd voor de aandelenportefeuille indien de tracking error groter is dan 1%. Voor het pensioenfonds resulteert een buffer voor het feitelijke actief beheer risico van 633 (0,0%) en voor het strategisch actief beheer risico van 514 (0,0%).

Diversificatie- en correlatie-effect

Bij de becijfering van het totale vereist eigen vermogen dient gebruikt gemaakt te worden van de wortelformule. Hierdoor is het totale vereist eigen vermogen kleiner dan de optelsom van de afzonderlijke buffers. In de wortelformule wordt namelijk verondersteld dat niet alle risico's zich op hetzelfde moment zullen voordoen (diversificatie). Wel wordt uitgegaan van een positieve samenhang (correlatie) tussen het renterisico, het aandelen- en vastgoedrisico en het kredietrisico. Per saldo heeft dit een risico-verlagend effect. Bij het pensioenfonds is dit voor de feitelijke beleggingsportefeuille eind 2022 -€ 46.937 en voor de strategische beleggingsportefeuille -€ 43.751.

Effect toerekenen naar totale vereiste dekkingsgraad

Om van de vereiste dekkingsgraad voor risico fonds te geraken tot de vereiste dekkingsgraad dient een aanpassing van 5,7%-punt toegevoegd te worden op basis van de feitelijke verdeling en een aanpassing van 5,3%-punt op basis van de strategische verdeling. Deze aanpassingen dienen gemaakt te worden omdat het fonds een technische voorziening voor risico deelnemers heeft.

Vastgesteld te Utrecht, 16 juni 2023.

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland

Dhr. A.J. Holsappel
(voorzitter)

Dhr. M.C. de Heer
(secretaris)

Mevr. S.R. Richters

Dhr. W.W.H. Starmans

Dhr. J.H. van Hensbergen

Dhr. B.J. Helders

vacature ¹⁾

¹⁾ Mevrouw Chraa zat vanuit de deelnemersgeleding in het bestuur. Vanaf 1 mei 2023 behoort zij niet meer tot de geleding van de deelnemers als gevolg van haar vertrek bij de werkgever, waardoor er een vacature in het bestuur is.

Raad van Toezicht van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland

Mw. W.A.P.J. Caderius van Veen
(voorzitter)

Mw. E.J.J. Vlastuin

Dhr. S.H. Linnenbank

Overige gegevens

Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

In de bestuursvergadering van 16 juni 2023 heeft het bestuur besloten het positieve resultaat over het boekjaar 2022 van € 4.835.000,- toe te voegen aan de algemene reserve.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland te Utrecht is aan Triple A – Risk Finance Certification B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2022.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 7.000.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 350.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuariel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen).

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Het pensioenfonds heeft in 2022 gebruik gemaakt van het 'Besluit toeslagverlening in bijzondere omstandigheden' van 7 juni 2022 (Staatsblad 2022, 211) bij het besluit tot toeslagverlening per 1 januari 2023. Daarbij heeft het pensioenfonds onderbouwd dat is voldaan aan de in het Besluit gestelde voorwaarden.

Amsterdam, 16 juni 2023

drs. J.J.M. Tol AAG RBA

verbonden aan Triple A – Risk Finance Certification B.V



Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur en de raad van toezicht van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland per 31 december 2022 en van het saldo van baten en lasten over 2022, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Wat we gecontroleerd hebben

Wij hebben de jaarrekening 2022 van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland ('de Stichting' of 'het fonds') te Utrecht gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2022;
- 2 de staat van baten en lasten over 2022;
- 3 het kasstroomoverzicht over 2022; en
- 4 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Stichting zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).



Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. De informatie en onze bevindingen ten aanzien van continuïteit, fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving en de kernpunten van onze controle moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Samenvatting

Materialiteit
- Materialiteit van EUR 7 miljoen 0,8% van het pensioenvermogen
Risico's gerelateerd aan fraude & Noclar en continuïteit
- Risico's gerelateerd aan fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving (Noclar): verondersteld risico van doorbreken interne beheersing door het bestuur geïdentificeerd - Risico's gerelateerd aan continuïteit: geen continuïteitsrisico's geïdentificeerd
Kernpunten
- Waardering van beleggingen voor risico pensioenfonds - Waardering van beleggingen voor risico deelnemers - Waardering van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds
Oordeel
Goedkeurend

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 7 miljoen (2021: EUR 9 miljoen). Voor de bepaling van de materialiteit wordt uitgegaan van het pensioenvermogen per 31 december 2022 (0,8%). De materialiteit voor de jaarrekening is gewijzigd ten opzichte van vorig boekjaar als gevolg van de daling van het pensioenvermogen gedurende 2022 ten opzichte van boekjaar 2021. Wij beschouwen het pensioenvermogen als de meest geschikte benchmark, omdat het pensioenvermogen een bepalende factor is in de berekening van de (beleids)dekkingsgraad die de financiële positie van de Stichting weergeeft. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij hebben met het bestuur en de raad van toezicht afgesproken dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR 350 duizend rapporteren aan het bestuur en



de raad van toezicht alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de controle

Uitbesteding van bedrijfsprocessen aan dienstverleners

De Stichting heeft het beheer van de beleggingen uitbesteed aan Goldman Sachs Asset Management B.V. (voorheen: NN Investment Partners B.V.). De pensioenadministratie is uitbesteed aan AZL N.V.

De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten die is verstrekt door Goldman Sachs Asset Management B.V. en informatie over de technische voorziening pensioenverplichtingen, premiebijdragen, pensioenuitkeringen en overige financiële posten die is verstrekt door AZL N.V.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de dienstverleners verleende diensten en in het effect ervan op de voor de controle relevante interne beheersing van de Stichting. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang en zetten wij controlewerkzaamheden op en voeren wij deze uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor de Stichting relevante interne beheersingsmaatregelen van Goldman Sachs Asset Management B.V. en AZL N.V., zoals weergegeven in de specifiek daarvoor opgestelde (Standaard 3402 type II-) rapportages.

Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen en (waar relevant geacht) het bespreken van de beheersomgeving bij de dienstverlener met vertegenwoordigers van de dienstverlener. Op basis daarvan evalueren wij, en bespreken wij (indien daartoe aanleiding is) met de andere onafhankelijke accountant, de in de Standaard 3402-rapportage beschreven interne beheersingsmaatregelen, de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2022 en de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door het bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding aan Goldman Sachs Asset Management B.V. en AZL N.V.

Wij hebben eigen gegevensgerichte analyses ten aanzien van premiebijdragen en pensioenuitkeringen uitgevoerd, waarbij wij de uitkomsten hebben getoetst op basis van verwachtingen die wij zelf hiervoor hebben ontwikkeld. Wij hebben door middel van deelwaarnemingen beleggingen, beleggingsstromen, mutaties in de pensioenadministratie, premiebijdragen en pensioenuitkeringen aan de hand van brondocumentatie bij de dienstverlener onderzocht.

Door bovengenoemde werkzaamheden op de uitbesteede bedrijfsprocessen en aanvullende eigen werkzaamheden hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen, beleggingsstromen en -opbrengsten, (mutaties in) deelnemergegevens en aanspraken die resulteren in (wijzigingen in) de technische voorziening pensioenverplichtingen, premiebijdragen en pensioenuitkeringen verkregen.



Controleaanpak ten aanzien van risico's op fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving

In de paragraaf 'risicobeleid' van het bestuursverslag beschrijft het bestuur de procedures ten aanzien van de risico's op fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving.

In het kader van onze controle hebben wij inzicht verkregen in de Stichting, en hebben wij de opzet en de implementatie beoordeeld en, waar van toepassing, de effectieve werking getoetst van het risicomanagement van de Stichting met betrekking tot fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving. Dit betreft tevens de interne beheersmaatregelen die aanwezig zijn bij de externe dienstverleners van de Stichting (zie paragraaf 'Reikwijdte van de controle').

Onze werkzaamheden omvatten onder andere het evalueren van de gedragscode, de klokkenluidersregeling, het incidentenregister en de procedures van de Stichting om aanwijzingen van mogelijke fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving te onderzoeken. Bovendien hebben wij inlichtingen ter zake ingewonnen bij het bestuur en de raad van toezicht. Wij hebben onder meer de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd:

- inzicht verkrijgen in hoe de Stichting het gebruik van informatietechnologie (IT) beheerst en de invloed daarvan op de jaarrekening;
- evaluatie van nevenfuncties van bestuursleden, met speciale aandacht voor procedures en governance met betrekking tot mogelijke belangenconflicten; en
- evaluatie van correspondentie met regelgevende en toezichthoudende instanties (inclusief DNB en AFM).

Daarnaast hebben wij werkzaamheden uitgevoerd om inzicht te verkrijgen in de wet- en regelgeving die op de Stichting van toepassing is. Wij hebben de volgende rechtsgebieden geïdentificeerd die de meest waarschijnlijke oorzaak zouden kunnen zijn voor een materieel effect op de jaarrekening:

- Pensioenwet;
- Besluit Financieel toetsingskader pensioenfondsen (Bftp);
- Algemene verordening gegevensbescherming (AVG);
- Sanctiewetgeving.

Wij hebben de risicofactoren voor fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving geëvalueerd om na te gaan of deze factoren duiden op een risico op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening.

Wij beoordelen het veronderstelde frauderisico met betrekking tot de opbrengstverantwoording (waaronder premieopbrengsten, directe beleggingsopbrengsten en indirecte beleggingsopbrengsten) als niet relevant gezien de aard van de opbrengsten, de aanwezige uitbestedingsrelaties en de beperkte mogelijkheden tot het materieel beïnvloeden van de opbrengstverantwoording.



In overeenstemming met het bovenstaande en met de controlestandaarden hebben wij het volgende risico geïdentificeerd ten aanzien van fraude dat relevant is voor onze controle, inclusief het relevante veronderstelde risico zoals vastgelegd in de controlestandaarden. Wij hebben hierop als volgt ingespeeld:

Doorbreken van interne beheersing door het bestuur (een verondersteld risico)

Risico:

- Het bestuur is in een unieke positie om fraude te plegen door de mogelijkheid het proces van financiële verslaggeving en resultaten te manipuleren door middel van het doorbreken van de interne beheersing die anderszins effectief lijkt te werken, zoals schattingen gerelateerd aan de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen en de waardering van de beleggingen.

Controleaanpak:

- Wij hebben de opzet en de implementatie geëvalueerd en, waar passend geacht, de werking getoetst van de interne beheersingsmaatregelen die het frauderisico dienen te mitigeren, inclusief de interne beheersingsmaatregelen die aanwezig zijn bij de dienstverleners waaraan de Stichting bedrijfsprocessen heeft uitbesteed.
- Wij hebben een analyse uitgevoerd om te identificeren of er sprake is van (administratieve) journaalposten met een hoger frauderisico. De uitkomst van deze evaluatie is dat wij geen (administratieve) journaalposten met een hoger frauderisico hebben geïdentificeerd.
- Wij hebben significante schattingen alsook oordeelsvormingen en veronderstellingen van het bestuur met betrekking tot de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds en de waardering van de beleggingen voor risico pensioenfonds geëvalueerd. Voor een omschrijving van onze werkzaamheden hieromtrent, verwijzen wij naar de kernpunten met betrekking tot de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds en de waardering van beleggingen voor risico pensioenfonds.
- Wij hebben elementen van onvoorspelbaarheid in onze controleaanpak opgenomen, zoals het aansluiten van (willekeurig) geselecteerde afkopen van pensioenrechten op onderliggende brondocumenten.

Onze evaluatie van uitgevoerde procedures ten aanzien van fraude heeft niet geleid tot een kernpunt van de controle.

Wij hebben onze risico-inschatting en controleaanpak en resultaten gecommuniceerd aan het bestuur en aan de raad van toezicht.

Onze controlewerkzaamheden leidden niet tot aanwijzingen en/of andere redelijke vermoedens van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving die van materieel belang zijn voor onze controle.

Controleaanpak continuïteit

In noot 5 van de toelichting op de jaarrekening vermeld het bestuur dat er sprake is van een bij De Nederlandsche Bank ingediend herstelplan. In het herstelplan heeft het bestuur uitgewerkt hoe de beleidsdekkingsgraad binnen de wettelijk gestelde termijnen weer op het vereiste niveau kan worden gebracht. Dit is onderdeel van de continuïteitsrisicoanalyse door het bestuur. Omdat de Stichting de ultieme mogelijkheid heeft om de pensioenaanspraken



en pensioenrechten te korten en daarmee de continuïteit van de Stichting te allen tijde te waarborgen, heeft het bestuur geen continuïteitsrisico's geïdentificeerd.

Onze procedures omvatten onder andere:

- overwegen of de continuïteitsrisicoanalyse door het bestuur en het herstelplan dat is ingediend bij De Nederlandsche Bank alle relevante elementen bevatten en consistent zijn met onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole;
- overwegen of actuariële ontwikkelingen (inclusief de voorzienbare trend in overlevingskansen) en de ontwikkelingen op financiële markten (inclusief ontwikkeling in de rentetermijnstructuur) aanleiding geven tot continuïteitsrisico;
- analyse van de ontwikkeling van de financiële positie van de Stichting gedurende het boekjaar ten opzichte van wettelijke solvabiliteitsseisen op indicatoren die kunnen duiden op continuïteitsrisico's en vaststellen dat de toelichting in de jaarrekening hieromtrent en de toelichting ten aanzien van de realisatie van het herstelplan zoals is opgenomen in noot 5 van de toelichting op de jaarrekening adequaat zijn.

De resultaten van onze procedures hebben geen aanleiding gegeven om additionele controlewerkzaamheden op de continuïteitsbeoordeling uit te voeren.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het belangrijkste waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij aan het bestuur en de raad van toezicht gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Waardering van beleggingen voor risico pensioenfonds

Omschrijving

De beleggingen voor risico pensioenfonds (hierna: 'de beleggingen') vormen een significante post op de balans van de Stichting. De beleggingen bedragen circa 69% van het balanstotaal. De beleggingen dienen conform de Pensioenwet te worden gewaardeerd op reële waarde (marktwaaarde). Uit noot 1 van de toelichting op de jaarrekening blijkt dat de waardering van de beleggingen van de Stichting op basis van het 'look through'-principe voor circa EUR 501 miljoen (85%) is gebaseerd op genoteerde marktprijzen (niveau 1) en voor circa EUR 90 miljoen (15%) op onafhankelijke taxaties en afgeleide marktnoteringen (niveau 2) en netto contante waarde-berekeningen (niveau 3). De waardering van deze beleggingen is in belangrijke mate bepalend voor de financiële resultaten van de Stichting.

Vanwege de omvang van de beleggingen in relatie tot de jaarrekening als geheel beschouwen wij de waardering van deze beleggingen als een kernpunt van onze controle.

Onze aanpak

Wij hebben de waardering van de beleggingen gebaseerd op marktnoteringen (niveau 1) onderzocht met gebruikmaking van een eigen waarderingsspecialist. Dit geldt ook voor een deel van de beleggingen gebaseerd op onafhankelijke taxaties en afgeleide marktnoteringen (niveau 2) en voor de beleggingen gebaseerd op netto contante waarde-berekeningen (niveau 3). Onze waarderingsspecialist heeft de gehanteerde waarderingen vergeleken met zelfstandig in de markt waarneembare prijzen.



De waardering van de vastgoedbeleggingen gebaseerd op onafhankelijke taxaties en afgeleide marktnoteringen (niveau 2) hebben wij getoetst aan de hand van een door een andere onafhankelijke accountant gecontroleerde jaarrekening. Wij hebben hierbij onder meer aandacht besteed aan consistentie met de waarderingsgrondslagen van de Stichting ten opzichte van die van het beleggingsfonds alsmede de strekking van de verklaring van de andere onafhankelijke accountant.

Voorts hebben we de toereikendheid van de toelichting onder noot 1 van de toelichting geëvalueerd.

Onze observatie

Wij hebben geconstateerd dat de gehanteerde waarderingsgrondslagen en gehanteerde waarderingsmethodieken voor de beleggingen in overeenstemming zijn met de geldende verslaggevingsregels en geschikt zijn om te kunnen komen tot een marktwaarde van deze beleggingen.

Wij vinden dat de waardering van de beleggingen in de jaarrekening op aanvaardbare wijze is bepaald. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de beleggingen is toereikend.

Waardering van beleggingen voor risico deelnemers

Omschrijving

De beleggingen voor risico deelnemers vormen een significante post op de balans van de Stichting. De beleggingen bedragen circa 29% van het balanstotaal. Deze beleggingen dienen conform de Pensioenwet te worden gewaardeerd op reële waarde (marktwaarde). Uit noot 2 bij de toelichting op de jaarrekening blijkt dat de waardering van de beleggingen voor risico deelnemers van de Stichting zijn gebaseerd op andere waarderingsmethoden (voor fondsbeleggingen wordt de waardering bepaald op basis van de laatst ontvangen fondsrapportages). Vanwege de omvang van de beleggingen voor risico deelnemers in relatie tot de jaarrekening als geheel beschouwen wij de waardering van deze beleggingen als een kernpunt van onze controle.

Onze aanpak

Wij hebben de waardering van de beleggingen voor risico deelnemers onderzocht met gebruikmaking van een eigen waarderingsspecialist. Onze waarderingsspecialist heeft de gehanteerde waarderingsmethodieken vergeleken met zelfstandig in de markt waarneembare prijzen. Voorts hebben we de toereikendheid van de toelichting onder noot 2 van de toelichting geëvalueerd.

Onze observatie

Wij hebben geconstateerd dat de gehanteerde waarderingsgrondslagen en gehanteerde waarderingsmethodieken voor de beleggingen in overeenstemming zijn met de geldende verslaggevingsregels en geschikt zijn om te kunnen komen tot een marktwaarde van deze beleggingen.

Wij vinden dat de waardering van de beleggingen in de jaarrekening op aanvaardbare wijze is bepaald. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de beleggingen is toereikend.



Waardering van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

Omschrijving

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds (hierna: 'de voorziening pensioenverplichtingen') is een significante post op de balans van de Stichting die wordt gewaardeerd op reële waarde (marktwaaarde). De waardering van de voorziening pensioenverplichtingen komt tot stand door middel van een berekening waarin aanspraakgegevens van deelnemers met behulp van belangrijke schattingen over levensverwachtingen, kostenniveaus en arbeidsongeschiktheid worden vertaald naar verwachte toekomstige kasstromen (uitkeringen). De kasstromen worden contant gemaakt met gebruikmaking van de rentetermijnstructuur ultimo boekjaar zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank.

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming door het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van actuariële modellen en het bestuur zich laat adviseren door actuariële deskundigen. Gezien de complexiteit en de invloed hiervan op de hoogte van de voorziening pensioenverplichtingen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad vormt de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen een kernpunt van onze controle.

Het bestuur heeft in de paragraaf 'Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling' de waarderingsgrondslagen en veronderstellingen voor de voorziening pensioenverplichtingen opgenomen. Uit deze toelichting blijkt dat schattingswijzigingen hebben plaatsgevonden. In de risicoparagraaf is onder het renterisico de gevoeligheid van de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen voor schattingen uiteengezet.

Onze aanpak

Bij onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden van de certificerend actuaaris die door de Stichting is aangesteld. Wij hebben bij aanvang van de controle en bij afronding ervan afstemming gehad met de certificerend actuaaris over de te volgen aanpak, de attentiepunten en de uitkomsten.

Wij hebben de door het bestuur gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen geëvalueerd. Hierbij hebben wij de consistentie, prudentie en actualiteit van de schattingsmethode en veronderstellingen betrokken. Wij hebben de onderbouwing van de veronderstellingen door het bestuur geëvalueerd aan de hand van een toetsing van de historische betrouwbaarheid daarvan en algemeen geactualiseerde uitgangspunten zoals overlevingskansen. De gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen hebben wij besproken met de certificerend actuaaris. Wij hebben de actuariële verklaring zoals opgenomen in de overige gegevens en de werkzaamheden van de certificerend actuaaris geëvalueerd.

Onze werkzaamheden omvatten verder het evalueren van de uitkomst van de actuariële analyse van het saldo van baten en lasten in relatie tot eerder gemaakte schattingen en kasstroomprojecties. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden hebben wij gebruikgemaakt van een eigen actuaaris. Tevens hebben wij de waarderingsgrondslagen en de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen in de jaarrekening geëvalueerd.

Onze observatie

Wij vinden dat de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen in de jaarrekening op aanvaardbare wijze is bepaald. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de voorziening pensioenverplichtingen is toereikend.



Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben een mindere diepgang dan onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de informatie die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude. Daarbij is het bestuur, onder toezicht van de raad van toezicht, verantwoordelijk voor het voorkomen en ontdekken van fraude en de naleving van wet- en regelgeving en het nemen van maatregelen om de gevolgen, voor zover mogelijk, ongedaan te maken en herhaling te voorkomen.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de Stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van de genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de Stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de Stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze doelstelling is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.



Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een entiteit haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur en de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.



Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur en de raad van toezicht hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Utrecht, 16 juni 2023

KPMG Accountants N.V.

W. Kevelam RA

Bijlagen

Bijlage 1: Verloop verzekerdenbestand

	Deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen-gerechtigden
Stand per 31 december 2021	4.272	9.561	1.215
Mutaties door:			
– Nieuwe toetreding	1.958	0	0
– Ontslag met premievrije aanspraak	-913	913	0
– Waardeoverdracht	0	-536	0
– Overlijden	-8	-13	-16
– Ingang pensioen	-21	-91	144
– Afkopen	0	0	-8
– Andere oorzaken	32	-60	-11
Mutaties per saldo	1.048	213	109
Stand per 31 december 2022	5.320 ¹⁾	9.774	1.324
Specificatie pensioengerechtigden		2022	2021
Ouderdomspensioen		1.037	945
Partnerpensioen		217	199
Wezenpensioen		70	71
		1.324	1.215

1) Waarvan deelnemers met (gedeeltelijke) vrijstelling van premiebetaling

Bijlage 2: Personalia en organisatie pensioenfonds

Samenstelling bestuur

De samenstelling van het bestuur per 31 december 2022 is als volgt.

<i>Gekozen door de deelnemers</i>		<i>Functie</i>	<i>Geboortejaar</i>	<i>Lid vanaf</i>	<i>Einde zittingsduur</i>
Mevr. S.R. Richters	bestuurslid		1989	01-07-2019	01-07-2023
Mevr. K. Chraa	bestuurslid		1990	01-01-2021	01-05-2023 ¹⁾
<i>Op voordracht door de werkgever</i>					
Dhr. J.H. van Hensbergen	bestuurslid		1973	01-09-2016	01-07-2024
<i>Op voordracht van de Ondernemingsraad</i>					
Dhr. A.J. Holsappel	voorzitter		1956	10-04-2013	01-07-2025
Dhr. M.C. de Heer	secretaris		1963	01-07-2018	01-07-2026
<i>Gekozen door de gewezen deelnemers</i>					
Dhr. W.W.H. Starmans	bestuurslid		1953	01-07-2018	01-07-2027
<i>Gekozen door de pensioengerechtigden</i>					
Dhr. W.F. Heukels	bestuurslid		1948	17-04-2014	01-07-2022
Dhr. B. J. Helders	bestuurslid		1955	01-07-2022	01-07-2026

Over de samenstelling van het bestuur is over 2022 het volgende op te merken:

- De zittingstermijn van de heer Heukels eindigde per 1 juli 2022. Ter voorbereiding hierop, zijn in het najaar van 2021 verkiezingen gehouden onder pensioengerechtigden. De heer Helders is door de pensioengerechtigden gekozen.
- De heer Helders is benoemd bestuurslid namens de pensioengerechtigden. Hij vervangt per juli 2022 de heer Heukels.
- De zittingstermijn van de heer Starmans loopt af per 1 juli 2022. In 2021 waren er geen andere kandidaten beschikbaar voor de functie van bestuurslid namens de gewezen deelnemers, waardoor het bestuur de heer Starmans voor een periode van vier jaar heeft herbenoemd.
- De zittingstermijn van de heer De Heer loopt af per 1 juli 2022. De ondernemingsraad heeft de heer De Heer in 2021 nogmaals voorgedragen als bestuurslid. Het bestuur heeft de heer De Heer voor een periode van vier jaar herbenoemd.
- Om te voorkomen dat in 2026 drie van de zeven bestuursleden aftredend zouden zijn, heeft het bestuur de zittingstermijn van de heer Starmans met 1 jaar verlengd.

Samenstelling Verantwoordingsorgaan

De samenstelling van het Verantwoordingsorgaan per 31 december 2022 is als volgt.

<i>Namens de werkgever</i>	<i>Functie</i>	<i>Geboortejaar</i>	<i>Lid vanaf</i>	<i>Einde zittingsduur</i>
Dhr. H.J.M. Wasser	voorzitter	1958	01-01-2016	31-12-2022
<i>Namens de pensioengerechtigden</i>				
Dhr. W.G.W.M. Hendrickx	lid	1948	01-01-2015	14-03-2022

¹⁾ De oorspronkelijke zittingstermijn van mevrouw Chraa duurt tot 1 juli 2024. Mevrouw Chraa vertegenwoordigde de deelnemersgeleding binnen het bestuur. Vanaf 1 mei 2023 behoort mevrouw Chraa niet meer tot de geleding deelnemers als gevolg van het vertrek van haar bij de werkgever waardoor vanaf 1 mei 2023 vacature is ontstaan.

Namens de pensioengerechtigden

Dhr. H. van Giersbergen	lid	1954	15-07-2022	31-12-2026
-------------------------	-----	------	------------	------------

Namens de gewezen deelnemers

Dhr. J. van Dopperen	lid	1971	01-01-2020	31-12-2023
----------------------	-----	------	------------	------------

Namens de deelnemers

Mevr. M.W.A. van Berkel	lid	1968	01-07-2018	31-12-2025
-------------------------	-----	------	------------	------------

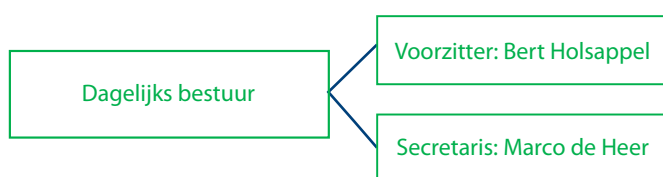
Over de samenstelling van het Verantwoordingsorgaan is over 2022 het volgende op te merken:

- De heer Hendrickx is op 14 maart 2022 overleden.
- De heer Van Giersbergen is, na verkiezingen, door de pensioengerechtigden gekozen om zitting te nemen in het Verantwoordingsorgaan.
- De zittingstermijn van mevrouw Van Berkel eindigde op 31 december 2021. In oktober 2021 heeft het bestuur een oproep gedaan aan de deelnemers om zich als kandidaat beschikbaar te stellen. Als gevolg van de aanmeldingen zijn begin 2022 verkiezingen uitgeschreven. Als gevolg van de uitslag van de verkiezingen heeft mevrouw Van Berkel voor een volgende vierjaarstermijn zitting in het verantwoordingsorgaan.

Commissies

Het bestuur werkt met een commissie structuur, waarbij de bestuursleden voorzitter zijn en/of deelnemen in één of meer commissies. De commissies bereiden alle onderwerpen op hun taakgebied voor en stellen adviezen op voor het bestuur voorzien van een risicoafweging. Het bestuur neemt mede op basis hiervan een besluit. De commissies worden desgewenst aangevuld met tijdelijke of permanente externe specialisten. Elke commissie heeft eigen taken en verantwoordelijkheden. Deze zijn uitgewerkt in het bestuursdocument ‘Algemene Governance’ en hieronder beknopt weergegeven.

Bestuur indeling PF Capgemini per 1-1-2023



BAC	Klankbordgroep IRM	CC	CUU
René Starmans (vz)	Bert Holsappel	Karima Chraa (vz)	Bernard Helders (vz)
Bert Holsappel	John van Hensbergen SF	Bernard Helders	René Starmans
Sigrid Richters	Karima Chraa		Marco de Heer

Dagelijks Bestuur (DB)

Het dagelijks bestuur van het fonds bestuurt de dagelijkse gang van zaken binnen het bestuur en voert taken uit die voortvloeien uit genomen bestuursbesluiten. Daarnaast is DB het gezicht van het bestuur naar buiten en ook de contactpersoon van sociale partners. Het DB bestaat uit de voorzitter en de secretaris van het bestuur.

Beleggingsadviescommissie (BAC)

De beleggingsadviescommissie heeft een voorbereidende c.q. beoordelende en adviserende rol richting het bestuur ten aanzien van: de beleggingsrisico's, de beoordeling van economische ontwikkelingen, het nemen van maatregelen ten aanzien van risicobeheersing, de formulering en beoordeling van het beleggingsbeleid, het vaststellen van het beleggingsplan, de monitoring van de benoeming, de prestaties en het ontslag van externe managers, de beoordeling functioneren van de uitvoeringsorganisatie op het gebied van beleggingen. De beleggingsadviescommissie bewaakt de operationele financiële risico's van het fonds en wordt ondersteund door de adviseur vermogensbeheer.

Klankbordgroep Integraal Risicomanagementmanagement (IRM)

De klankbordgroep IRM kan door het bestuur worden ingericht ten behoeve van de ondersteuning van de sleutelfunctiehouder risicobeheer bij het uitvoeren van zijn beoordeling, monitoring en rapportering met betrekking het risicobeheersysteem.

Communicatiecommissie (CC)

De CC heeft een voorbereidende c.q. beoordelende en adviserende rol richting het bestuur ten aanzien van communicatie. De commissie bereidt de besluitvorming voor ten aanzien van de communicatie van het fonds aan de (gewezen)deelnemers, pensioengerechtigden en externe uitingen naar de omgeving. De communicatiecommissie bewaakt daarbij de transparante communicatie van de evenwichtige belangenafweging die aan de besluitvorming ten grondslag ligt om zodoende het vertrouwen van de deelnemers in het fonds te behouden. De CC bewaakt het reputatierisico van het fonds.

Commissie Uitbesteding en Uitvoering (CUU)

De CUU bereidt de besluitvorming voor ten aanzien van de uitbesteding en ziet toe op de kwaliteit en uitvoering van het uitbestedingsbeleid. Tevens bereidt het uitbestedingstrajecten voor en stelt het de selectiecriteria vast. De uitvoering van de pensioenregeling valt onder het werkterrein van deze commissie en de CUU bewaakt de kwaliteit van dienstverlening. De commissie bewaakt de operationele niet-financiële risico's van het fonds.

Sleutelfunctiehouders

In het kader van de IORP II richtlijn dient het bestuur sleutelfunctiehouders en -vervullers te benoemen voor risicobeheer, interne audit en actuariaat. Het fonds heeft sleutelfunctiehouders voor interne audit en actuariële functie.

Sleutelfunctie	Houder sleutelfunctie	Operationele invulling
Risicobeheerfunctie	WTW, de heer M. Ceelaert	WTW
Actuariële functie	Triple A, de heer J. Tol	Triple A
Interne auditfunctie	De heer J.H. van Hensbergen	PWC

De samenstelling van de Raad van Toezicht

De samenstelling van de Raad van Toezicht voor het verslagjaar 2022 is als volgt.

Naam	Functie	Geboortjaar	In functie sinds	Einde zittingsduur
Mevr. W.A.P.J. Caderius van Veen	Voorzitter	1959	01-01-2022	1 januari 2024
Mevr. E.J.J. Vlastuin	Lid	1975	01-01-2022	1 januari 2025
Dhr. S.H. Linnenbank	Lid	1964	01-01-2022	1 januari 2026

Bijlage 3: Betrokken partijen

Waarmerkend actuaris Triple A te Amsterdam

Voor het actuariaat wordt onderscheid gemaakt tussen adviserende en waarmerkende (certificerende) werkzaamheden. De waarmerkende werkzaamheden zijn opgedragen aan Triple A.

Waarmerkend actuaris Triple A te Amsterdam

Voor het actuariaat wordt onderscheid gemaakt tussen adviserende en waarmerkende (certificerende) werkzaamheden. De waarmerkende werkzaamheden zijn opgedragen aan Triple A.

Adviserend actuaris WTW Netherlands B.V.

De adviserende werkzaamheden van het actuariaat zijn opgedragen aan WTW.

Accountant KPMG Accountants te Utrecht

De controle van de jaarrekening is opgedragen aan KPMG Accountants.

Bestuursondersteuning ABB voor Pensioenfondsen te Den Bosch

De bestuursondersteuning ondersteunt het bestuur primair bij de uitvoering van haar bestuurstaken en secundair bij het invullen van de bestuurlijke regiefunctie. Vanaf 2019 is dit belegd bij ABB voor Pensioenfondsen.

Administrateur AZL te Heerlen

De pensioenadministratie van het fonds is uitbesteed aan AZL. Per 1 januari 2024 gaat een nieuwe overeenkomst in. Uitgangspunt is dat het bestuur, conform de eisen van de Pensioenwet, verantwoordelijk blijft voor de juiste uitvoering van de uitbesteede taken.

Vermogensbeheer NN Investment Partners te 's Gravenhage

De uitvoering van het vermogensbeheer, voor zowel de uitkeringsregeling als voor de premieregeling, is belegd bij Nationale-Nederlanden Investment Partners.

Advisering vermogensbeheer Sprenkels & Verschuren te Amsterdam

De adviserende werkzaamheden voor het vermogensbeheer zijn opgedragen aan Sprenkels & Verschuren.

Custodian Caceis te Amsterdam

De custodian is de financiële partij die de effecten bewaart. Daarnaast is de custodian verantwoordelijk voor de monitoring van de afspraken die zijn vastgelegd in de beleggingsmandaten. Deze werkzaamheden zijn opgedragen aan Caceis.

Herverzekering ElipsLife te Amstelveen

Bij ElipsLife zijn het overlijdensrisico en het premievrijstellingsrisico bij arbeidsongeschiktheid herverzekerd. Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft. Vorderingen uit herverzekeringscontracten op risicobasis worden verantwoord op het moment dat de verzekerde gebeurtenis zich voordoet.

Compliance officer Mevrouw K.S. Rijnders, Compliance Officer Capgemini te Utrecht

Het bestuur heeft een compliance officer benoemd. De compliance officer bewaakt dat het fonds voldoet aan de voor het fonds van toepassing zijnde actuele wet- en regelgeving op het gebied van ethics. De compliance officer heeft gedurende het jaar toegang tot alle fondsdocumenten.

Sleutelfunctiehouder Risicobeheer WTW Netherlands B.V.

De heer Ceelaert is de externe sleutelfunctiehouder.

Adviseur IT-security, datakwaliteit en privacy Montae & Partners te Rijswijk

De heer Van de Giessen van Montae & Partners ondersteunt het pensioenfonds bij het vervaardigen, evalueren en monitoren van beleid in het kader van IT-security, datakwaliteit en privacy.

Bijlage 4: Naleving Code Pensioenfondsen

De Code Pensioenfondsen is de invulling van de in de wet genoemde principes voor goed pensioenfondsbestuur. Op onderdelen kan en mag een andere invulling gegeven worden op basis van het uitgangspunt: pas toe en leg uit (comply or explain).

Op een drietal punten wijkt het fonds af van de Code Pensioenfondsen. Deze worden hieronder toegelicht.

Norm 21

De organisatie kent een klokkenluidersregeling en bevordert dat ook externe dienstverleners een klokkenluidersregeling hebben. De organisatie zorgt ervoor dat men weet hoe en bij wie kan worden gemeld.

Reactie van het bestuur op de afwijking van norm 21

Het pensioenfonds kent geen klokkenluidersregeling, omdat het pensioenfonds geen medewerkers in dienst heeft. In het uitbestedingsbeleid is opgenomen dat uitbestedingspartners een klokkenluidersregeling dienen te hebben.

Norm 33

In zowel het bestuur als in het Verantwoordingsorgaan of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.

Reactie van het bestuur op de afwijking van norm 33

In het bestuur zitten tenminste één man en één vrouw. Ook zitten er in het bestuur leden van boven en onder de 40 jaar. In het Verantwoordingsorgaan zitten tenminste één man en één vrouw, maar geen leden van onder de 40 jaar. Bij een volgende werving en selectieprocedure zal deze norm nadrukkelijker worden meegenomen.

Norm 63

Het bestuur stelt beleid vast rond transparantie en communicatie. Het bestuur evalueert dit beleid periodiek en in ieder geval eens per drie jaar.

Reactie van het bestuur op de afwijking van norm 63.

Wij werken met een meerjarig communicatiebeleid dat ieder jaar zijn weerslag krijgt in een jaarplan waarin de betreffende activiteiten voor het betreffende jaar staan opgenomen. In dit beleidsdocument is niet expliciet een evaluatiemoment opgenomen. In 2023 zijn wij begonnen met een evaluatie van het communicatiebeleid als reactie op de ontwikkelingen in het kader van de Wet Toekomst Pensioenen. In deze evaluatie nemen wij (de afwijking op) norm 63 mee.

Bijlage 5: Begrippenlijst

Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN)

In deze, door de wet verplicht gestelde nota, wordt het beleid van het pensioenfonds beschreven op het gebied van financiering, beleggingen, pensioenen en toeslagverlening.

Actuariële grondslagen

Factoren waarmee rekening wordt gehouden bij actuariële berekeningen. Voorbeelden van deze grondslagen zijn rente, sterftekansen en kostenopslagen.

Asset Liability Management (ALM)

Het in kaart brengen van de onderlinge samenhang van pensioenverplichtingen, premiebeleid en beleggingsportefeuille. Met behulp van ALM-simulatiemodellen worden beelden geschetst van de kansen en bedreigingen voor het pensioenfonds in diverse economische scenario's.

Beleidsdekkingsgraad

Het voortschrijdende gemiddelde van de actuele maanddekkingsgraden over de afgelopen twaalf maanden. De beleidsdekkingsgraad is bepalend voor:

- het moment dat het pensioenfonds in een tekortsituatie komt, dan wel uit een tekortsituatie komt;
- de evaluatie van een eventueel herstelplan;
- het doorvoeren van eventuele kortingen;
- de toeslagen.

Benchmark

Representatieve herbeleggingsindex waartegen de prestaties van de beleggingsportefeuille worden afgezet (bijvoorbeeld AEX-index, MSCI-index).

Compliance

Compliance is het geheel van maatregelen dat zich richt op de implementatie, handhaving en naleving van externe wet- en regelgeving, interne procedures en gedragsregels om te voorkomen dat de reputatie en integriteit van het pensioenfonds wordt aangetast.

Deelnemers

Personen die pensioenrechten of pensioenkapitaal opbouwen bij het pensioenfonds

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad is de verhouding tussen de netto activa en de technische voorziening, uitgedrukt in een percentage. Dit verhoudingsgetal geeft aan in hoeverre op lange termijn de pensioenverplichtingen kunnen worden nagekomen. De netto activa zijn het saldo van het belegd vermogen, de andere activa en de schulden.

Derivaten

Van effecten afgeleide financiële instrumenten (beleggingsproducten), waarvan de waarde afhankelijk is van de waarde van andere onderliggende variabelen als valuta's, effecten en rentes. Voorbeelden zijn futures en swaps.

ESG

Environment (milieu) Social Government. Milieu, sociaal en bestuur zijn de drie centrale factoren bij Maatschappelijk verantwoord beleggen

Financieel Toetsingskader (FTK)

De door de toezichthouder uitgevoerde methodiek voor de toetsing van de financiële opzet en toestand van pensioenfondsen.

Franchise

Het deel van het salaris dat niet wordt meegenomen bij het berekenen van de pensioengrondslag.

Gewezen deelnemers

Personen die aan de pensioenregeling hebben deelgenomen, maar nu niet langer werkzaam zijn in een van de aangesloten ondernemingen. Zij hoeven daarom geen premie meer te betalen. Gewezen deelnemers worden ook wel 'slapers' genoemd.

Herstelplan

Pensioenfondsen stellen in geval van een reservetekort een herstelplan op. Dit plan bevat de concrete maatregelen waardoor het pensioenfonds binnen een termijn van maximaal tien jaar weer beschikt over het vereist eigen vermogen.

ISAE

Een ISAE 3402 is een internationaal erkende audit standaard voor rapportage over beheersing van processen die zijn uitbesteed. De rapportage geeft het fonds meer zekerheid dat de financiële gegevens in vertrouwde handen zijn.

Een ISAE 3000 biedt zekerheid over de algemene proces- en bedrijfsvoering. Het geeft een waarborg dat de IT general controls met betrekking tot de processen die zijn uitbesteed, adequaat zijn ingericht.

Lifecycles

Pensioenpremie wordt belegd op basis van leeftijd. Hoe dichterbij de pensioendatum, hoe minder risicovol de beleggingen zijn. Er zijn verschillende lifecycles, variërend van weinig risico tot veel risico.

Matching portefeuille/ Return portefeuille

De matching portefeuille is het deel van de beleggingsportefeuille dat is ingericht om de rentegevoeligheid van de activa met de rentegevoeligheid van de passiva van een pensioenfonds af te dekken. De return portefeuille is het deel van de beleggingsportefeuille dat is ingericht om extra rendement te genereren.

Opkomende markten

Markten die eerder achterbleven bij de economische ontwikkeling, maar waarvan de vooruitzichten nu goed zijn. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om markten in Midden- en Zuid-Amerika, Midden- en Oost-Europa, het Verre Oosten en Zuid-Afrika.

Partnerpensioen op risicobasis

Er bestaat alleen aanspraak op partnerpensioen bij overlijden tijdens de deelneming.

Passief beleggingsbeleid

Met passief beleggen wordt bedoeld dat men niet een portefeuille samenstelt om een hoger rendement dan de index te behalen, maar om zo nauwkeurig mogelijk een bepaalde index te volgen.

Pensioengerechtigden

Gepensioneerde deelnemers en/of nabestaanden van deelnemers die een uitkering ontvangen van het pensioenfonds.

Pensioengrondslag

Het gedeelte van het salaris van de deelnemer waarover hij of zij pensioen opbouwt. Pensioenopbouw vindt alleen plaats over dat deel van het salaris dat ligt tussen de franchise en het in dat jaar geldende maximum pensioengevend salaris.

Premieovereenkomst

Een overeenkomst waarbij een vastgestelde premie wordt belegd en waarvan het ontstane kapitaal op de pensioendatum wordt omgezet in een pensioenuitkering. Het rendement tijdens de looptijd is voor risico en rekening van de deelnemer.

Prudentieel toezicht

Dit toezicht is gericht op het waarborgen van een stabiel financieel stelsel door de naleving te bevorderen van de regels met betrekking tot de soliditeit van de afzonderlijke financiële ondernemingen.

Raad van Toezicht

Een intern toezichthoudend orgaan, dat toezicht houdt op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds.

Rentetermijnstructuur (RTS)

Maandelijks door toezichthouder DNB gepubliceerde marktrente met een looptijd van 1 tot 60 jaar, waarmee de toekomstige kasstromen van de verplichtingen worden verdisconteerd.

Return portefeuille/ Matching portefeuille

De return portefeuille is het deel van de beleggingsportefeuille dat is ingericht om extra rendement te genereren. De matching portefeuille is het deel van de beleggingsportefeuille dat is ingericht om de rentegevoeligheid van de activa met de rentegevoeligheid van de passiva van een pensioenfonds af te dekken.

SAA-studie

Een Strategische Asset Allocatie studie (SAA) bouwt voort op de bepaalde risicohouding en dit vastgestelde beleggingsuniversum en levert een kwantitatieve onderbouwing van de samenstelling van de portefeuille.

Senior loans/senior leningen

Vreemd vermogen (obligaties c.q. leningen) dat op basis van zekerheden (onderpand) is verschaft. Bij een faillissement of het liquideren van de uitgevende instelling hebben de schuldeisers van senior leningen voorrang boven (onder meer) de verschaffers van achtergestelde leningen.

Sleutelfunctiehouder

Een natuurlijk persoon die eindverantwoordelijk is voor de uitoefening van de taken die vallen onder de desbetreffende sleutelfunctie. De sleutelfunctiehouder is in staat om op overtuigende wijze het fonds te adviseren en bereid om in voorkomende gevallen te escaleren naar intern en extern toezicht.

Sleutelfunctievervuller

Alle betrokken personen of organisatorische eenheden die betrokken zijn bij de uitvoering van de taken die vallen onder de sleutelfunctie.

Solvabiliteitsrisico

Het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen om op de lange termijn aan de pensioenverplichtingen te kunnen voldoen. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor eventuele indexatie van opgebouwde pensioenrechten.

Spreadrisico

Het risico dat er zich een waardedaling van een positie voordoet als gevolg van een wijziging in het door de markt gepercipieerde kredietrisico. Dit komt tot uiting in een verhoogde omvang van een spread (tussen twee rentevoeten).

Strategisch beleggingsbeleid

Dit beschrijft de beleggingsdoelstelling, de (beleggings)beginselen, de risicotolerantie, de governance en het risicobeheer en vormt daarmee het fundament voor het beleggingsbeleid en beleggingsproces.

Strategische allocatie

De verdeling van beleggingen over verschillende beleggingscategorieën, zoals bijvoorbeeld aandelen, vastrentende waarden en vastgoed. Ook wel beleggingsportefeuille.

Swap

Een swap is een derivaat waarbij een partij een bepaalde kasstroom of risico wisselt tegen dat van een andere partij. Deze twee componenten worden ook wel de 'legs' van de transactie genoemd. Swaps zijn derivaten, dat wil zeggen dat ze afgeleide producten zijn.

Tegenpartijrisico

Het risico dat de tegenpartij van een transactie niet aan zijn contractuele verplichtingen blijkt te kunnen voldoen. Bijvoorbeeld bij een verstrekte lening dat rente en/of aflossing niet betaald worden en/of andere financiële verplichtingen niet ingelost worden.

Uitkeringsovereenkomst

Bij een uitkeringsovereenkomst wordt een aanspraak op een uitkering vastgesteld afhankelijk van het salaris en/of de diensttijd van de werknemer. Bij een uitkeringsovereenkomst ligt het langlevensrisico als het beleggingsrisico bij de pensioenuitvoerder.

Bijlage 6: Overzicht van nevenfuncties

Bestuur

<i>Bestuurslid</i>	<i>Bestuursfuncties</i>	<i>Nevenfuncties</i>
Dhr. A.J. Holsappel	Voorzitter, lid beleggings-adviescommissie	Penningmeester van Citypastoraat Domkerk, Utrecht; Lid beleggingscommissie Protestantse Gemeente, Utrecht; Penningmeester van de Protestantse Gemeente Utrecht; Penningmeester Protestantse Stichting Exploitatie Prinsenhof;" Voorzitter Vereniging van Eigenaren Raadwijk/Tollensstraat/Vondellaan, Utrecht Trainer projectmanagement binnen Capgemini Nederland.
Dhr. M.C. de Heer	Secretaris, lid Commissie Uitvoering en uitbesteding	Penningmeester van de Landelijke Vereniging van Adoptieouders (LAVA); Business Risk Manager bij Capgemini Nederland BV; Lid van de Ondernemingsraad van Capgemini Nederland BV.
Dhr. W.W.H. Starmans	Bestuurslid, voorzitter beleggingsadviescommissie, lid commissie uitbesteding en uitvoering	Geen
Dhr. W.F. Heukels	Bestuurslid, Klankbordgroep integraal risicomanagement commissie, sleutelfunctiehouder risicobeheer lid communicatie-commissie	Geen
Dhr. J.H. van Hensbergen	Bestuurslid, sleutelfunctiehouder interne audit	Legal Finance Director, Capgemini Benelux
Mevr. S.R. Richters	Bestuurslid, lid beleggings-adviescommissie, lid communicatiecommissie	Senior Consultant Capgemini Nederland BV
Mevr. K. Chraa	Bestuurslid, lid integraal risicomanagement commissie, voorzitster communicatie-commissie	Senior Consultant Capgemini Nederland BV
Dhr. B.J. Helders	Bestuurslid	Voorzitter van het bestuur van Wijkvereniging de Zuid in Noordwijk; Commissaris bij VVE Residence Rembrandt te Noordwijk.

Raad van Toezicht

<i>Lid Raad van Toezicht</i>	<i>Rol binnen pensioenfonds</i>	<i>Nevenfuncties</i>
Mw. Caderius van Veen	Lid en Voorzitter RvT	Lid RvC Dela Coöperatie U.A., Dela Holding N.V., DELA Natura-en levensverzekeringen N.V. en Yarden Holding B.V. (allemaal onderdeel van dezelfde groep en daarom op grond van artikel 2:252a lid 2 onder b BW kwalificerend als één benoeming) – 1 januari 2014 - heden; Lid RvC Woningcorporatie Stichting Trivire (art 2:252a BW van toepassing en stelt verplicht financiële verantwoording op) – 1 juli 2020 - heden; Voorzitter RvT Bedrijfspensioenfonds voor de Agrarische en Voedselvoorzieningshandel – 1 juli 2014 - 31-12-2021. Vanaf 01-01-2022 adviseur.
Mw. Vlastuin	Lid RvT	Bestuurslid BPL Pensioen; Voorzitter Auditcommissie / lid RvT Solidez; Sleutelfunctiehouder Risicobeheer a.i. / voorzitter risicocommissie a.i. Pensioenfonds Kappers; adviseur/ consultant bij eenmanszaak 'Wijf met bedrijf'.
Dhr. Linnenbank	Lid RvT	Lid RvT Stichting Pensioenfonds SABIC; Voorzitter RvC Aegon Cappital; Lid RvT Museum Speelklok; Eigenaar / consultant Making Strategy Work.

Verantwoordingsorgaan

<i>Lid Verantwoordingsorgaan</i>	<i>Rol binnen pensioenfonds</i>	<i>Nevenfuncties</i>
Dhr. Wasser	Voorzitter	Directie secretaris Capgemini Nederland BV
Mw. Van Berkel	Lid, namens actieve deelnemers	Human Resources manager van Capgemini Insights & Data Nederland
Dhr. Van Giersbergen	Lid, namens de gepensioneerden	Geen
Dhr. Van Dopperen	Lid, namens de gewezen deelnemers	Director Compensation & Benefits bij Capgemini Nederland BV (per 01-01-2023)